

T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
MEKANSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ERZURUM-ERZİNCAN-BAYBURT PLANLAMA BÖLGESİ

1/100.000 ÖLÇEKLİ
ÇEVRE DÜZENİ PLANI

PLAN AÇIKLAMA RAPORU

ERZURUM – ERZİNCAN – BAYBURT PLANLAMA BÖLGESİ 1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI PLAN AÇIKLAMA RAPORU

Tablo Dizini.....	iv
1. GİRİŞ.....	1
2. AMAÇ, HEDEF ve KAPSAM.....	3
2.1. PLANIN AMACI	3
2.2. PLANIN HEDEFLERİ.....	3
2.3. PLANIN KAPSAMI	3
3. PLANLAMA BÖLGESİNİN GENEL TANITIMI.....	4
4. PLANLAMA YAKLAŞIMININ ANA HATLARI	7
4.1. GENEL YAKLAŞIM.....	7
4.2. PLANLAMA KARARLARINI YÖNLENDİREN TEMEL VERİLER.....	10
4.2.1. Strateji Planları	10
4.2.2. Fiziksel Planlar	16
4.2.3. Koruma Alanları	17
4.2.3.1. Özel Kanunlarla Belirlenen Statülü Alanlar.....	17
4.2.3.2. Statüsüz Alanlar.....	17
4.2.4. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve Turizm Merkezleri.....	17
5. PLANLAMA VİZYONU.....	18
5.1. BÖLGESEL KADEMELENME.....	19
5.2. İSTİHDAMA YÖNELİK ÖNGÖRÜLER ve SEKTÖREL GELİŞİM MERKEZLERİ.....	20
5.3. NÜFUS KABULLERİ	26
6. GENEL ARAZİ KULLANIM KARARLARI	31
6.1. ULAŞIM KARARLARI	31
6.1.1. Karayolu Ulaşımı.....	31
6.1.2. Demiryolu Ulaşımı	33
6.1.3. Havayolu Ulaşımı	33
6.2. KULLANIM ALANLARI	34
6.2.1. YERLEŞİM ALANLARI.....	34
6.2.1.1. ERZURUM.....	35
6.2.1.1.1. MERKEZ (AZİZİYE, YAKUTİYE, PALANDÖKEN)	37
6.2.1.1.2. AŞKALE	39
6.2.1.1.3. ÇAT	41
6.2.1.1.4. HINIS	42
6.2.1.1.5. HORASAN.....	43
6.2.1.1.6. İSPİR	44
6.2.1.1.7. KARAÇOBAN.....	46
6.2.1.1.8. KARAYAZI	47
6.2.1.1.9. KÖPRÜKÖY	48
6.2.1.1.10. NARMAN	50
6.2.1.1.11. OLTU	51
6.2.1.1.12. OLUR	52
6.2.1.1.13. PASİNLER	53
6.2.1.1.14. PAZARYOLU	55

6.2.1.1.15. ŞENKAYA	56
6.2.1.1.16. TEKMAN	58
6.2.1.1.17. TORTUM	59
6.2.1.1.18. UZUNDERE.....	61
6.2.1.2. ERZİNCAN	62
6.2.1.2.1. MERKEZ.....	64
6.2.1.2.2. ÇAYIRLI.....	67
6.2.1.2.3. İLİÇ	68
6.2.1.2.4. KEMAH	69
6.2.1.2.5. KEMALİYE	70
6.2.1.2.6. OTLUKBELİ.....	71
6.2.1.2.7. REFAHİYE	72
6.2.1.2.8. TERCAN	74
6.2.1.2.9. ÜZÜMLÜ	76
6.2.1.3. BAYBURT	78
6.2.1.3.1. MERKEZ.....	79
6.2.1.3.2. AYDINTEPE.....	82
6.2.1.3.3. DEMİRÖZÜ	83
6.2.2. KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI	85
6.2.2.1. Lojistik Bölgeler	85
6.2.2.2. Sanayi ve Depolama Bölgeleri	85
6.2.2.3. Kentsel Servis Alanları	86
6.2.2.4. Turizm Bölgeleri	86
6.2.2.4.1. Ekoturizm Alanları	88
6.2.2.4.2. Kış Turizmi Alanları.....	89
6.2.2.4.3. Sağlık Turizmi (Termal Turizm) Alanları.....	89
6.2.3. SOSYAL ALTYAPI ALANLARI	89
6.2.3.1. Kentsel ve Bölgesel Yeşil ve Spor Alanları	89
6.2.3.2. Mesire Alanları	90
6.2.3.3. Üniversite Alanları	90
6.2.4. BUGÜNKÜ ARAZİ KULLANIMI DEVAM ETTİRİLEREK KORUNACAK ALANLAR	90
6.2.4.1. Orman Alanları	90
6.2.4.2. Mera Alanları.....	91
6.2.4.3. Doğal Karakteri Korunacak Alanlar	91
6.2.4.4. Tarım Alanları	91
6.2.4.5. Organize Tarım ve Hayvancılık Alanları	91
6.2.5. ÖZEL KANUNLARLA BELİRLENEN ALANLAR	92
6.2.5.1. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri / Turizm Merkezleri	93
6.2.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri.....	93
6.2.5.3. Askeri Alanlar ve Güvenlik Bölgeleri	93
6.2.5.4. Korunacak Alanlar.....	94
6.2.5.4.1. Sit Alanları.....	94
6.2.5.4.2. Milli Parklar.....	94
6.2.5.4.3. Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları	94
6.2.6. ALTYAPI	95
7. PLANIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ DENETLEMeye YÖNELİK ÖRGÜTSEL KARARLAR	96
7.1. Plan Uygulama-Denetleme Kurulu	97

7.2. Yönetim ve Eylem Planı.....	99
----------------------------------	----

Tablo Dizini

Tablo 1. Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (1990-2012)	20
Tablo 2. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (1990)	21
Tablo 3. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (2000)	21
Tablo 4. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (2011)	21
Tablo 5. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (2045 – Müdahalesiz Ortamda)....	23
Tablo 6. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (2045 – Plan Dönemi – En Fazla Nüfus Kabulüne Göre).....	24
Tablo 7. İller ve Planlama Bölgesi – Mevcut Nüfuslar (2013)	26
Tablo 8. İller ve Planlama Bölgesi – Nüfus Kabulleri (2045).....	26
Tablo 9. Erzurum İli – Nüfus Kabulleri (2045).....	27
Tablo 10. Erzincan İli – Nüfus Kabulleri	28
Tablo 11. Bayburt İli – Nüfus Kabulleri	29
Tablo 12. Erzurum Merkez– Nüfus Kabulü (2045)	38
Tablo 13. Erzurum Aşkale İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	39
Tablo 14. Erzurum Çat İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)	41
Tablo 15. Erzurum Hınıs İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)	42
Tablo 16. Erzurum Horasan İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	43
Tablo 17. Erzurum İspir İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	44
Tablo 18. Erzurum Karaçoban İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	46
Tablo 19. Erzurum Karayazı İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	47
Tablo 20. Erzurum Köprüköy İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	48
Tablo 21. Erzurum Narman İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)	50
Tablo 22. Erzurum Oltu İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	51
Tablo 23. Erzurum Olur İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	52
Tablo 24. Erzurum Pasinler İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)	53
Tablo 25. Erzurum Pazaryolu İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	55
Tablo 26. Erzurum Şenkaya İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)	56
Tablo 27. Erzurum Tekman İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	58
Tablo 28. Erzurum Tortum İlçesi – Nüfus Kabulü (2045).....	59
Tablo 29. Erzurum Uzundere İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)	61
Tablo 30. Erzincan Merkez İlçe – Nüfus Kabulleri (2045).....	65
Tablo 31. Erzincan Çayırlı İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)	67
Tablo 32. Erzincan İliç İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045).....	68
Tablo 33. Erzincan Kemah İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045).....	69
Tablo 34. Erzincan Kemaliye İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045).....	70
Tablo 35. Erzincan Otlukbeli İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)	71
Tablo 36. Erzincan Refahiye İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045).....	72
Tablo 37. Erzincan Tercan İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)	74
Tablo 38. Erzincan Üzümlü İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045).....	76
Tablo 39. Bayburt Merkez İlçe – Nüfus Kabulleri (2045)	80
Tablo 40. Bayburt Aydıntepe İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)	82
Tablo 41. Bayburt Demirözü İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045).....	83
Tablo 42. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -1 (1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının Tanıtımı, Sahiplendirilmesi ve Altyapısının Yaygınlaştırılması).....	99
Tablo 43. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -2 (Ana Kaynak Değerlerinin Sürdürülebilirliğinin Sağlanması)	100

Tablo 44. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -3 (<i>Alt Ölçekli Planların Yapılması ya da Revize Edilmesi</i>)	101
Tablo 45. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -4 (<i>Altyapı Yatırımları</i>)	102
Tablo 46. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -5 (<i>Sosyo-Ekonomik Yatırımlar ve Projelerin Hazırlanması</i>)	103

1. GİRİŞ

Bölgesel kalkınma anlayışı ile ilişkilendirilen *sürdürülebilir gelişme* kavramının Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda önemle vurgulanması, bütüncül planlama yaklaşımının gerekliliği ve öneminin Türkiye gündemine yerleşmesine neden olmuştur. Söz konusu kalkınma planında *“ülke coğrafyasında ve farklı kesimler arasında dengeli bir gelişme sağlanması hedefi, ülke ekonomisi için hedef alınan yüksek bir kalkınma hızı kadar önemli görülmektedir. Dengeli gelişme amacı doğrultusunda alınması gereken tedbirlerin ve uygulanacak politikaların beşeri ve fiziki kaynakların dağılım deseni ile tutarlı olması ve kamu yatırımlarının dağılımında ekonomik coğrafyanın, bölgesel gelişmenin ve sosyal faydanın dikkate alınması, kısaca; mekan ve sosyal yapı ile ilişkinin sağlanması önemle belirtilen hedefler arasında yer almaktadır”*.¹

“İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, Avrupa Birliği'ne üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye” hedefi ve vizyonu çerçevesinde hazırlanmış olan Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda ise, hızlı nüfus artışı ve sanayileşme sürecinin doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı üzerinde önemli bir baskı unsuru olmaya devam ettiği; doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusunda kurum ve kuruluşlar arasındaki görev ve yetki karmaşasının da buna eklenmesi ile çevrenin korunması ve üretim sürecinin olumsuz etkilendiği belirtilmektedir. Ayrıca, Dokuzuncu Kalkınma Planı'nın *“sadece kamu kesimi için değil, toplumun geneli için uzun vadeli bir perspektif ve hedef birliği sağlamaya hizmet edeceği; bu çerçevede, kamu kesimi ile özel kesim ve sivil toplum arasında iletişime ve ortak hedeflere dönük işbirliğine katkıda bulunacağı; böylece, tüm kesimlerin sahiplenmesiyle, toplumsal potansiyelimizin tamamının harekete geçirildiği bir ortamda, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırarak, kapsayıcı bir kalkınma süreci çerçevesinde halkımızın yaşam kalitesinin artırılacağı”* ifade edilmektedir.²

¹ D.P.T (2003), İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması.

² D.P.T – Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013).

2014-2018 dönemi için hazırlanmış olan Onuncu Kalkınma Planı'nda, *“ülkeminin kalkınma yaklaşımının esaslarını gösteren planların uzun vadeli bakış açısıyla hazırlanması ve toplumun tüm kesimlerine yönelik hedef birliği ve bütüncül bir perspektif sağlaması, kalkınma sürecinin başarısı için önem taşımaktadır”* denilmektedir.³

1/100.000 ölçekli çevre düzeni planları, kalkınma planlarında belirlenen bu ana hedeflere ulaşma amacının bir parçası ve en üst ölçekli fiziki planlar olarak, Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre oluşturulan planlama bölgelerinde, koruma-kullanma dengesinin kurulduğu, çok amaçlı kalkınmanın sağlanmasına yönelik ana arazi kullanımı ve strateji kararlarının verilmesine olanak sağlayan; planlama bölgesindeki tüm sosyal aktörlerin plana katılımını ve sahiplenmesini amaçlayan bir planlama yaklaşımı içermektedir.

Planın amacına ulaşması ve özellikle planda önerilen sektörel amaçlı arazi kullanım kararlarının yatırıma yönelik olarak mali kaynaklarla desteklenmesini sağlamak üzere bir *“yönetim ve eylem planı”* ile bütünleştirilmesi, onuncu kalkınma planında vurgulanan, *“kalkınma planlarında yer verilen politikaların etkili bir şekilde hayata geçirilebilmesi için kamu kurumlarının orta ve uzun vadeli amaçlarının, temel ilke, hedef ve önceliklerinin ve bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarının kalkınma planıyla uyumlu olmasının”* önemine paralel olarak, mekansal kararların uygulamadan sorumlu idarelerce hazırlanacak ortak bir program dahilinde uygulanmasını sağlayacaktır.

³ D.P.T – Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018).

2. AMAÇ, HEDEF ve KAPSAM

2.1. PLANIN AMACI

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın amacı, "1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Yapımı Danışmanlık Hizmet Alımı İşine Ait Teknik Şartname" doğrultusunda, 2045 yılı hedef alınarak, Planlama Bölgesi genelini ve bölgedeki illeri kapsayan üst ölçekli strateji planlarındaki kararlar çerçevesinde, coğrafi bilgi sistemleri (CBS) veri tabanı ile ilişkilendirilmiş üst ölçekli fiziki bir planın hazırlanmasıdır.

2.2. PLANIN HEDEFLERİ

- Bölgede "koruma-kullanma dengesini" sağlayacak genel arazi kullanım kararlarının üretilmesi.
- Bölgedeki gelişme potansiyelleri ile çevresel ve yerel dinamikler çerçevesinde yerleşmeler arasında kademelenmenin sağlanması.
- Tarım-hayvancılık, sanayi ve hizmetler sektörleri ile bu sektörlerle bağlı alt faaliyet kollarındaki gelişmelerin değerlendirilmesi, yönlendirmesi ve sektörlerde uzmanlaşacak alt merkezlerin oluşturulması.
- Alt ölçekli planlara temel oluşturulması.

2.3. PLANIN KAPSAMI

Bu plan Erzurum, Erzincan ve Bayburt illeri idari sınırlarının tamamını kapsamaktadır.

3. PLANLAMA BÖLGESİNİN GENEL TANITIMI

Planlama Bölgesi, Türkiye'nin batısında Bulgaristan'a açılan Kapıkule Sınır Kapısı'ndan başlayarak, doğusunda İran'a açılan Gürbulak Sınır Kapısı'na kadar uzanan, uluslararası transit niteliğindeki D-100 (E-80) Karayolu güzergahında yer almaktadır. Avrupa'yı Asya'ya bağlayan bu güzergah, Planlama Bölgesi'nin de ana ulaşım aksını oluşturmaktadır. Erzurum'dan sonra, Türkiye'nin doğusunda, Gürcistan'a açılan Sarp ve Türkgözü; Ermenistan'a açılan Akyaka ve Nahcivan'a açılan Dilucu sınır kapılarına ulaşan ana akslar bu uluslararası karayoluna bağlanmaktadır.

Planlama Bölgesi, aynı zamanda, kuzeyde Trabzon'dan başlayıp, güneyde İskenderun'a ulaşan ana karayolu bağlantısı üzerinde yer almaktadır. Bu aks, Bayburt ve Aşkale üzerinden, D-100 Karayolu ile bağlantıyı sağlayan Pülümür Geçidi'nden geçerek güneye açılmaktadır. Bölgeyi, güneye bağlayan bir diğer aks ise, Erzurum il merkezinden ayrılan Bingöl-Elazığ-Malatya-İskenderun güzergahıdır. Bölgeyi Karadeniz D-010 (E-70) Karayolu'na ve dolayısıyla Trabzon ve Rize illerine bağlayan bir başka aks daha bulunmaktadır. Bu güzergah, D-100 üzerinde Aşkale'den ayrılarak, Bayburt il merkezinden geçen D-915 Karayolu'dur. Bu aks üzerinde Soğanlı Geçidi bulunmaktadır.

Bölge, demiryolu ulaşımı bakımından da uluslararası bir güzergah üzerinde yer almaktadır. Erzurum ve Erzincan illeri, Türkiye'nin batısında Yunanistan ve Bulgaristan'a, doğusunda Ermenistan'a açılan kapılar arasındaki demiryolu güzergahında bulunmaktadır. Demiryolu hattı, Planlama Bölgesi'nin batısında İliç'ten bölgeye girmekte, Erzincan ve Erzurum il merkezlerinden geçerek doğuda Horasan üzerinden Kars'a ve oradan Ermenistan'a açılan Akyaka Sınır Kapısı'na devam etmektedir. Bölgenin, Trabzon, İskenderun gibi kuzey ve güneydeki önemli ticaret limanlarına kara ve demiryolu bağlantısı bulunmaktadır.

Planlama Bölgesi'nde Erzurum ve Erzincan'da havaalanı bulunmaktadır. Bayburt ilinde havayolu ve demiryolu ulaşım altyapısı bulunmamaktadır.

Ana ulaşım güzergahlarında bulunması ve genel olarak illerde ulaşım altyapısının iyi olmasına rağmen, dağlık arazi yapısına bağlı olarak ulaşımın pek çok yerde geçitlerle sağlandığı görülmektedir. Buna zorlu iklim koşulları da eklenince, bazı bölgelerde kış aylarında ulaşım güçleşmektedir.

Mevcut karayolu ve demiryolu geçişleri, mekansal gelişim açısından planlamada dikkate alınacak eşikler arasındadır. Ayrıca, planlama kararlarında bölgedeki mekansal ve sektörel gelişmede ulaşım akslarının güçlendirilmesinin oynayacağı rol de dikkate alınacaktır.

Yukarı Fırat, Çoruh, Aras ve Yeşilirmak havzaları içinde kalan Planlama Bölgesi'nin toplam yüzölçümü, göllerin dahil olmadığı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verisine göre, 40.681 km² olup, Türkiye yüzölçümünün yaklaşık %5,2'sini oluşturmaktadır. Erzurum ve

Erzincan illeri toplamda %90,8 ile Planlama Bölgesi yüzölçümünün önemli bir kısmını kapsamaktadır.

İdari açıdan, Planlama Bölgesi'nde 2015 yılı itibariyle, toplam 32 ilçe, 49 belediye (kentsel yerleşim) ve 700 köy (kırsal yerleşim) bulunmaktadır. Büyükşehir statüsündeki Erzurum ilinin Aziziye, Yakutiye, Palandöken, Aşkale, Çat, Hınıs, Horasan, İspir, Karaçoban, Karayazı, Köprüköy, Narman, Oltu, Olur, Pasinler, Pazaryolu, Şenkaya, Tekman, Tortum ve Uzundere olmak üzere, 20 ilçesi vardır.

Erzincan'ın Merkez, Çayırılı, İliç, Kemah, Kemaliye, Otlukbeli, Refahiye, Tercan ve Üzümlü olmak üzere 9 ilçesi, 24 belediyesi (ilçe ve belde belediyeleri) ve 530 köyü vardır

Bayburt'un Merkez, Aydıntepe ve Demirözü olmak üzere 3 ilçesi, 5 belediyesi (ilçe ve belde belediyeleri) ve 170 köyü vardır.

Planlama Bölgesi'ndeki iller, "İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması"na göre, Düzey-1 Bölgeleri'nden TRA Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde kalmakta olup, Düzey-2 Bölgeleri'nden TRA1 Erzurum-Erzincan-Bayburt Alt Bölgesi'ni oluşturmaktadır. Ayrıca Bölge illerinde Erzurum ve Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesi bütününde hazırlanmış olan Doğu Anadolu Projesi (DAP) kapsamındadır. 14 ili kapsayan proje, bütün sosyo-ekonomik göstergeler itibariyle geri kalmış olan bölgenin kentsel, ekonomik ve sosyal açıdan kalkınmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bölgede kişi başına düşen gelirin uzun erimde ülke ortalamasına yaklaştırılması, DAP'ın öncelikli hedeflerindedir. Buna ilaveten, Bayburt ili 8 ili kapsayan ve bölgesel strateji kararları içeren Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) kapsamında kalmaktadır.

Bölge, Türkiye'deki toplam istihdamın %1,5'ini karşılamakta olup, bu açıdan 26 Düzey-2 bölgesi içinde 24'üncü sıradadır.

Planlama Bölgesi'nde kişi başına gayri safi katma değer, 2008 yılı TÜİK verilerine göre 5.520 Amerikan Doları ile Türkiye ortalaması olan 9.384 Amerikan Doları'nın altındadır. Bölgede GSYİH'nin ortalama büyüme hızı da Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmaktadır. Özetle, her üç ilde de tüm sosyo-ekonomik göstergeler ülke ortalamalarının altındadır.

Diğer yandan, işsizlik oranının da %6,3 ile ülke ortalaması olan %9,8'in altında seyretmesi olumlu bir göstergedir (*TÜİK Bölgesel Göstergeler, 2011*).

Bölgenin görece geri kalmışlığı, temelde tarım ve hayvancılık sektöründe verimliliğin ve işgücünün yetersiz olması; sanayi sektörünün, özellikle de imalat sanayiinin yok denecek kadar az paya sahip olması ve coğrafi koşullara bağlı olarak üretilen ürünlerin önemli pazarlara ulaştırılamaması gibi nedenlerden ileri gelmektedir.

Bölgenin tarımsal ekonomisi büyük ölçüde hayvancılığa dayanmaktadır. Türkiye büyük ve küçükbaş hayvan varlığının ve yetiştirilen yem bitkilerinin önemli bir kısmı Planlama Bölgesi'ndedir. Arıcılık da kayda değerdir. TÜİK 2011 yılı verilerine göre, bölgede çalışan nüfusun %48,5'i tarım sektöründedir. Ancak, %16,8'lik gayri safi katma

değer oranı ile tarımın katma değer yaratan bir ekonomik sektör olduğundan söz etmek oldukça zordur. Buna rağmen, bu oran %8,5'lik Türkiye ortalamasının üstünde bir değer taşımaktadır.

Sanayi sektörünün bölge içindeki %16,9'luk payına bakıldığında, sektörün %27,2 olan Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Erzurum ve Erzincan, linyit, tuz, bakır, altın, krom, perlit ve oltu taşı gibi madenlerle, Bayburt ise, Bayburt taşı ile öne çıkmaktadır. Bölge, özellikle linyit rezervleri açısından Türkiye'de önemli yere sahiptir.

Bölgede en fazla katma değere sahip sektör hizmetler olup, gayri safi değer içinde %66,4'lük bir orana sahiptir, ki bu %64,3 olan Türkiye ortalamasından az da olsa yüksektir. Hizmetler sektörü içinde turizm sektörünün yeterince gelişmediği görülmektedir. Planlama Bölgesi'nin, tesis ve toplam yatak sayısında Türkiye içindeki payı yok denecek kadar azdır.

Planlama Bölgesi içindeki iller, 18 Ekim 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/2303 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda belirlenen 'Kalkınmada Birinci Derece Öncelikli Yörelere Listesi'nde yer almaktadır. D.P.T tarafından hazırlanan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması-2003'te Erzurum ve Erzincan 4., Bayburt ise 5. derecede gelişmiş iller arasındadır.

4. PLANLAMA YAKLAŞIMININ ANA HATLARI

4.1. GENEL YAKLAŞIM

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın genel yaklaşımı, "sürdürülebilirlik" temel hedefi kapsamında, beş ilke üzerine kurulmuştur: **Bütünlük, Koruma, Gelişim, Planlama ve Katılım**.

Bütünlük, Planlama Bölgesi'nde, fiziksel ve sektörel gelişimi destekleyecek mekansal planlama kararlarının, varsa, stratejik planlar çerçevesinde, illerin birbirleri ve çevreleriyle ilişkileri ve doğal yapıya ilişkin sınırlayıcılar çerçevesinde üretilmesi ilkesidir.

Koruma, Planlama Bölgesi'nde, gelecek kuşaklara aktarılacak doğal, kültürel ve sektörel potansiyellerin, birbirlerinin katma değerini artıracak şekilde değerlendirilerek sürdürülmesi ilkesidir.

Gelişim, Planlama Bölgesi'nde ekonomik, sosyal ve mekansal kalkınmanın birlikte ele alınması ilkesidir.

Planlama, mekansal kararların, doğal sınırlayıcılar, koruma bölgeleri ve sektörel stratejilerle örtüşmesinin sağlanması ilkesidir.

Katılım, Planlama Bölgesi'nde, plan kararlarının etkileyeceği tüm ilgi gruplarının planlama sürecine katılımının sağlanarak, geniş kitlelerce kabul görmüş, uygulanabilir planların yapılması ilkesidir. Bu ilkenin uygulaması, Planlama Bölgesi bütününde yürütülen arazi çalışmaları ile Erzurum, Erzincan ve Bayburt il merkezlerinde yapılan katılım ve bilgilendirme toplantılarıyla sağlanmıştır.

Bu ilkeler çerçevesinde, Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'ndaki temel yaklaşımlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Planlama Bölgesi çevresel veriler dikkate alınarak, bir bütün olarak irdelenip, değerlendirilmiştir.
- Ekonomik kalkınma, sosyo-kültürel kalkınma, gelişmişlik düzeyi ve koruma-kullanma dengesinin sağlanmasının sürdürülebilir gelişmede bir bütün olduğu ilkesi benimsenmiştir.
- Erzurum, Erzincan ve Bayburt illerine ilişkin plan kararları, bölgesel strateji ve kalkınma planları ile illerin potansiyelleri çerçevesinde şekillenmiştir.
- Mevzuata uygun olarak yapılmış ve onaylanmış 1/25.000 ölçekli çevre düzeni ya da nazım imar planları, 1/5.000 ölçekli nazım imar planları ve 1/1.000 ölçekli uygulama imar planları dikkate alınmıştır. Planlama sınırları içinde, mutlak tarım arazileri, orman alanları, jeolojik sakıncalı alanlar, sulama alanları vb. gibi alanlar korunmuştur.

- Kalkınma sürecinde büyük öneme sahip olan tarım arazilerinin, sulama alanları ve arazi toplulaştırma alanlarının sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, ilgili kanun ve yönetmelikler çerçevesinde değerlendirilmesi ve korunması ilkesi benimsenmiştir.
- Sürdürülebilir ekonomik kalkınmada özellikle hayvancılığa dayalı tarım sektörünün bölge için oynadığı tartışmasız rolün devamlılığını sağlayacak, tarım ve tarıma dayalı sanayinin eşgüdüm halinde desteklenmesi başta olmak üzere, istihdam yaratacak tüm kullanım alanlarına yönelik kararların örtüşmesi ilkesi benimsenmiştir.
- Mera arazilerinin koruma-kullanma dengesi çerçevesinde korunması ilkesi benimsenmiştir.
- Sulama alanları dışında kalan tarım alanlarında, alternatif tarımsal ürünlerin yetiştirilmesinin desteklenmesi teşvik edilmiştir.
- Çevrenin sürdürülebilirliğine ilkesi doğrultusunda, milli parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma alanları, yaban hayatı geliştirme sahaları, sulak alanlar, doğal yaşam alanları ve önemli doğa alanları, koruma-kullanma dengesi çerçevesinde değerlendirilerek korunacak alanlar olarak kabul edilmiştir.
- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri, turizm merkezleri, milli parklar vb. gibi özel statülü alanlar kapsamındaki yerler, varsa mevzuata uygun olarak yapılmış ve onaylanmış mevcut planları dikkate alınarak, yoksa statüsü belirtilerek plana işlenmiştir.
- Kültürel ve doğal mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak üzere, sit alanları ilgili mevzuat çerçevesinde korunacak alanlar olarak kabul edilmiş; ayrıca kültürel ve doğal peyzaj alanları plan kararlarında yönlendirici olarak dikkate alınmıştır.
- Su havzaları, içme ve kullanma suyu kaynakları, barajlar ve koruma kuşakları korunacak alanlar olarak kabul edilmiştir.
- Mekansal kararlar belirlenirken, kentsel kademelenme ve strateji planlarındaki kabuller çerçevesinde, ekonomik sektörler ve bunlar arasındaki eşgüdüm ya da koordinasyon dikkate alınmıştır.
- Mekansal planlama kararlarının, istihdam alternatiflerinin yaratılması amacıyla, potansiyel sunan öz kaynaklar doğrultusunda üretilmesi ilkesi benimsenmiştir.
- Turizm sektörünün yarattığı katma değer, potansiyel sunan tüm yerleşmelerde desteklenmesi yönünde kararlar üretilmiştir. Ayrıca, belirli alanlar turizm açısından ön plana çıkarılarak, bölgesel çekim noktaları yaratılması sağlanmıştır.
- Finans kaynaklarının israfını önlemek ve çevresel değerlerin korunması amacıyla, özellikle sanayi yatırımları için belirli çekim merkezleri oluşturulmuştur.

- Planlama Bölgesi'ndeki il, ilçe ve belde merkezleri kentsel yerleşim; köyler ise, kırsal yerleşimler olarak tanımlanmıştır.
- Katılımcı planlama yaklaşımı benimsenmiş; plan yapılan illerdeki tüm ilgi gruplarıyla iletişim sağlanmıştır.

4.2. PLANLAMA KARARLARINI YÖNLENDİREN TEMEL VERİLER

4.2.1. Strateji Planları

Genel olarak ülke ve bölge bütününde yapılan strateji ve eylem planlarının yanı sıra, Planlama Bölgesi'ndeki iller özelinde yapılmış olan üst ölçekli çalışmalar hiyerarşik olarak aşağıda yer almaktadır. Bu planların değerlendirilmesi Bölge'nin mekansal ve sosyo-ekonomik kalkınma stratejilerinin belirlenmesi açısından oldukça önemlidir.

Ülke ve Bölge Bütününde:

- Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)
- Türkiye Turizm Stratejisi (2007-2023)
- Ulusal Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013)
- Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı (2012-2023)
- Doğu Anadolu Projesi (DAP)
- Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP)
- Kuzey Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Bölge Planı (2011-2013)

Planlama Bölgesi İlleri:

- İl Özel İdareleri İl Strateji Planları
- Çevre Düzeni Planları
- İmar Planları

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

Onuncu Kalkınma Planı Türkiye genelinde sosyo-ekonomik yapının iyileştirilmesi ve kalkınmada bölgeler arasındaki farklılıkların giderilmesini amaçlamaktadır.

Bu kapsamda, bölgesel olarak hazırlanan 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı, bölge illerinin her birinin kendi öz kaynaklarıyla kalkındırmasını amaçlarken, bölgesel ve ülkesel etkileşim ve bütünlük ilkesini de göz önüne almaktadır.

Türkiye Turizm Stratejisi (2007-2023)

Planlama Bölgesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan Türkiye Turizm Stratejisi ve eylem planında belirlenen ‘Turizm Gelişim Koridorları’ kapsamında, ‘Kış Koridoru’ stratejisi içinde yer almaktadır. Kış turizminin geliştirilmesi amacıyla çalışmaları sürdürülen ‘Kış Turizmi Master Planı’ kapsamında Erzincan, Erzurum, Ağrı, Kars ve Ardahan illeri bulunmaktadır. Bu stratejide, Erzurum Konaklı ve Gez Bölgeleri ile Ilıca Termal Turizm Merkezinde yeni konaklama alanları oluşturulması planlanmaktadır.

Buna ilaveten, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın yürütücüsü olduğu, ‘Erzurum-Erzincan-Kars Kış Turizmi Koridorunun Geliştirilmesi Projesi’ bulunmaktadır. Bu proje, Palandöken Kayak Merkezi’nde ve Konaklı bölgesinde 2011 Üniversiteler Kış Oyunları nedeniyle yapılan yatırımların sürdürülebilirliği ile Erzincan Ergen ve Kars Sarıkamış kayak merkezlerindeki altyapı yatırımlarının tamamlanmasını amaçlamaktadır.

Bu strateji Planlama Bölgesi’nin en önemli ana kaynak değerlerinden biri olan ve halen uluslararası boyutlarda arz sunan kış turizminin geliştirilmesi açısından oldukça önemli olup, çevre düzeni planında mekansal planlama kararlarıyla da desteklenecektir.

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020)

Bu strateji belgesi özetle;

- Kırsal kalkınma faaliyetlerine bütüncül bir politika çerçevesi oluşturmak,
- Ulusal ve uluslararası kaynaklarla finanse edilecek kırsal kalkınma program ve projelerinin hazırlanması ve uygulanmasında ilgili kesimlere perspektif sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu kapsamda kırsal kalkınma, çevre düzeni planında ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi, bölgesel organize tarım ve hayvancılık alanlarının önerilmesi ve yapılaşmaların sağlıklı hale getirilmesine yönelik plan hükümleriyle desteklenmiştir.

Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı (2012-2023)

Bu planın ana amacı, depremlerin neden olabileceği fiziksel, ekonomik, sosyal, çevresel ve politik zarar ve kayıpları önlemek veya etkilerini azaltmak ve depreme dirençli, güvenli, hazırlıklı ve sürdürülebilir yeni yaşam çevreleri oluşturmaktır.

Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı’nda verilen hedef, strateji ve eylemler aşağıda belirtilen üç ana eksenle gruplandırılmıştır.

- Depremleri öğrenmek,
- Depreme karşı güvenli yerleşme ve yapılaşma sağlamak,
- Depremlerin etkileriyle baş edebilmek olarak belirtilmiştir.

Bu kapsamda, depreme karşı güvenli yerleşme ve yapılaşmayı sağlamak üzere, çevre düzeni planı plan hükümlerinde bölgede yapılacak her türlü yapılaşmada, Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik ve Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik hükümlerine uyulmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, çevre düzeni planına uygun olarak hazırlanacak alt ölçekli planlarda mevzuata uygun jeolojik, jeoteknik ya da mikrobölgeleme etütlerinin yapılması zorunludur.

Doğu Anadolu Projesi (DAP)

Erzurum ve Erzincan illeri ile birlikte, 14 ili kapsayan (Ağrı, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Hakkâri, Kars, Malatya, Muş, Tunceli, Van, Ardahan, Iğdır) Doğu Anadolu Projesi (DAP)'nde üç farklı alt bölge belirlenmiştir. Bunlar:

- Ağrı, Erzincan, Erzurum, Kars, Muş, Ardahan ile Iğdır illerini içeren 'Erzurum Alt Bölgesi'
- Bingöl, Elazığ, Malatya ve Tunceli illerinden oluşan 'Malatya-Elazığ Alt Bölgesi'
- Bitlis, Hakkari ve Van illerini kapsayan 'Van Alt Bölgesi'dir.

DAP Ana Planı için dört grup hedef belirlenmiştir:

I. Ekonomik Hedefler:

- *Temel Hedef:* Kişi başına geliri ve istihdamı artırmaktır.
- *Alt Hedefler:*
 - Bölge ile ülke ekonomisi arasındaki yapı farkını azaltmak,
 - Bölge dışına göçü azaltmak ve uzun vadede durdurmak,
 - Potansiyel gösteren alanlarda ekonomik yapıyı çeşitlendirmek,
 - Zaman içinde ortaya çıkabilecek ekonomik fırsatların değerlendirilmesini mümkün kılacak alt yapıyı oluşturmak,
 - Bölge içindeki sermaye birikimini hızlandırmak, yerel girişimciliği desteklemek ve Bölge'nin ekonomik potansiyelini harekete geçirmek,
 - Bölge'nin sürdürülebilir bir ekonomik yapıya kavuşmasını sağlamak.

II. Sosyal Hedefler:

- *Temel Hedef:* Kalkınmayı hızlandıracak aktivitelerin yaygınlaştırılmasıdır.
- *Alt Hedefler:*
 - Bölge içi gelir farklılıklarını azaltmak,
 - Bölge dışına göçü azaltmak, göçün neden olduğu sosyal tahribatı asgariye indirmek,
 - Bölge içinde hizmetlere erişim açısından dengenin sağlanması,
 - Eğitim ve sağlık hizmetleri ile kent alt yapısının kalitesi ve düzeyini yükseltmek,
 - Kentsel ve kırsal alanlarda refah düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmek,

- İşgücünün beceri seviyesini yükseltmek,
- Kayıt dışılığı azaltmak ve sosyal güvenlik sistemi ile kapsananların sayısını artırmak,
- Sosyal yardım ve koruma sistemlerini geliştirmek,
- Kadının statüsünü yükseltmek ve kalkınma sürecine entegrasyonunu sağlamak,
- Mevcut sosyal yapının zaman içinde gelişimini sağlamak,
- Çarpık kentleşmeyi önlemek.

III. Çevresel Hedefler:

- Temel Hedef: Çevreyi korumak, iyileştirmek ve kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlamaktır.
- Alt Hedefler:
 - Toprak ve su kaynaklarının korunması için meraların ıslahını sağlamak, erozyonu önlemek,
 - Ormanları korumak ve geliştirmek,
 - Yerleşmelerde yaşam kalitesini artırmak,
 - Biyolojik çeşitliliği korumak.

IV. Mekânsal Hedefler:

- Temel Hedef: Alt bölge merkezlerini birer sanayi ve hizmet merkezi olarak geliştirmek ve doğu batı göçünün önünde bir filtre oluşturmaktır.
- Alt Hedefler:
 - Alt bölgesel merkezlerde fiziki ve sosyal alt yapıyı iyileştirmek,
 - Alt bölgesel merkezlerde çevre kalitesini yükseltmek,
 - Alt bölge merkezlerini ekonomik gelişmeyi hızlandırıcı bir olgu olarak değerlendirmek.

Çevre düzeni planını hazırlanma amacı, bu proje kapsamında oluşturulan stratejiler ile örtüşmektedir. Bu stratejiler çevre düzeni planında mekana yansıyan kararlar ve plan hükümleriyle desteklenmiştir.

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP)

Planlama Bölgesi'ndeki Bayburt iliyle birlikte, 8 ili kapsayan (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon, Samsun) projenin bölgesel kalkınma amaçları sosyal, ekonomik ve çevre konularında gözlenen olumsuzlukları giderecek şekilde ifade edilmiştir. Bunlar;

1. Bölgenin ekonomik yapısını güçlendirerek ortalama gelir düzeyini yükseltmek ve bölge içi gelir dağılımını iyileştirmek,
2. Bölgenin sosyal gelişmesini ve dayanışmayı sağlayarak bölge içi entegrasyonu gerçekleştirmek,
3. Bölgenin doğal kaynaklarını ve çevre kapasitesini koruyarak uzun dönemli sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak.

Çevre düzeni planını hazırlanma amacı, bu proje kapsamında oluşturulan stratejiler ile örtüşmektedir. Bu stratejiler çevre düzeni planında mekana yansıyan kararlar ve plan hükümleriyle desteklenmiştir.

Kuzey Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı ‘TRA1 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı’

Erzurum Erzincan ve Bayburt illerini kapsayan Kuzey Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDAKA) tarafından hazırlanmış olan “Bölge Planı” Planlama Bölgesi için bir diğer önemli üst ölçekli plandır. Söz konusu plan kapsamında Planlama Bölgesi bütünü belirlenen vizyonu yakalayabilmesi için benimsenen gelişme eksenleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Eksen 1. Başta nitelikli ve ayırt edici özellikteki ürünler olmak üzere tarımsal üretimin miktar ve kalitesinin artırılması

Eksen 2. Bölgede üretilen hammaddenin işlenerek katma değerli ürün haline getirilmesi

Eksen 3. Sunduğu kaliteli ve çeşitli hizmetler ile bölgenin yakın ve uzak coğrafyası için sunum merkezi haline gelmesi

Eksen 4. Bölgenin yaşanabilirliğinin artırılması.

Çevre düzeni planını hazırlanma amacı, DAP, DOKAP ve KUDAKA ile iller için büyükşehir ya da il belediyeleri ve çeşitli kurumlar tarafından oluşturulan stratejiler ve projeler ile örtüşmektedir. Bu stratejiler çevre düzeni planında mekana yansıyan kararlar ve plan hükümleriyle desteklenmiştir.

Bölge planındaki projelerden, Erzincan-Erzurum-Kars Hızlı Tren ve Trabzon-Erzincan Demiryolu kurum görüşleri doğrultusunda çevre düzeni planına direkt olarak yansımıştır. Bölge planında yer alan kültür, inanç, doğave su sporları turizmine yönelik projeler de çevre düzeni planında turizmin desteklenmesi amacıyla oluşturulan plan kararlarıyla desteklenmiştir.

4.2.2. Fiziksel Planlar

1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları, 1/5.000 ölçekli nazım ve 1/1.000 ölçekli uygulama imar planlarından oluşmaktadır.

Planlama Bölgesi'ndeki onaylı çevre düzeni planları şunlardır:

- Erzurum Büyükşehir Belediyesi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- Ilıca Termal Turizm Merkezi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- Palandöken Kış Sporları Turizm Merkezi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- Olur Ilıkaynak Termal Turizm Merkezi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- Pasinler Termal Turizm Merkezi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- Ergan Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- Kop Dağı Turizm Merkezi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Bunların dışında, Planlama Bölgesi'nde tüm belde yerleşmelerinin imar planları bulunmaktadır.

4.2.3. Koruma Alanları

4.2.3.1. Özel Kanunlarla Belirlenen Statülü Alanlar

Planlama Bölgesi'ndeki, sulak alanlar, milli parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma alanları, yaban hayatı geliştirme sahaları, avlaklar, mesire yerleri; su havzaları, barajlar, baraj koruma kuşakları, sulama alanları, tarım reformu uygulama ve arazi toplulaştırma alanları; sit alanları; tarım arazileri ve orman alanları, statülü alanlar kapsamında değerlendirilmektedir.

4.2.3.2. Statüsüz Alanlar

Planlama Bölgesi'ndeki, biyolojik açıdan önemli alanlar ile doğal ve kültürel peyzaj açısından önemli alanlar statüsüz alanlar kapsamında değerlendirilmektedir.

4.2.4. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve Turizm Merkezleri

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi'nde bulunan bu statüdeki alanlar;

Erzurum ilinde, Ilıca Termal Turizm Merkezi, Olur Ilıkaynak Termal Turizm Merkezi, Palandöken Kış Sporları Turizm Merkezi, Pasinler Termal Turizm Merkezi,

Erzincan ilinde, Ergan Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi; Elazığ Tunceli Fırat Havzası Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi,

Bayburt ilinde, Kop Dağı Turizm Merkezi'dir.

5. PLANLAMA VİZYONU

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı plan kararları oluşturulurken, Planlama Bölgesi'nde makro ulaşım kararları, temel sektörel dağılımlar ve sektörlerin birbirleriyle olan ilişkileri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda, dikkate alınan temel kriterler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- Bölgenin karayolu, demiryolu, havayolu ulaşım imkanları ile önemli bir lojistik merkez olarak desteklenmesi.
- Ulaşımında demiryolu taşımacılığının payının artırılarak yüksek hızlı tren projeleri ile bölge ve bölgelerarası bağlantıların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.
- Sektörler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi (tarım-turizm, tarım-sanayi, turizm-ticaret, ticaret-lojistik-sanayi vb.); tarım-hayvancılık, sanayi ve hizmetler sektörleri ile turizm, lojistik vb. gibi bu sektörlerle bağlı alt faaliyet kollarındaki gelişmelerin yönlendirmesi ve sektörlerde uzmanlaşacak merkezler oluşturulması.
- Sulama alanlarındaki tarımsal faaliyetlerin organize tarım alanları ile güçlendirilmesi ve mevcut demiryolları ile ilişkilendirilmesi.
- Tarımsal üretimin ve tarımsal üretime dayalı ürünlerin işlenmesi ve pazarlamasının desteklenmesi.
- Bölge bütünü ve yakın çevresindeki turizm değerleri dikkate alınarak sağlık (termal), kültür, doğa ve kış temalı turizm odak noktalarının geliştirilmesi ve bu turizm destinasyonlarının birbirleriyle entegrasyonunun sağlanması.

5.1. BÖLGESEL KADEMELENME

Planlama Bölgesi'ndeki kentsel yerleşimler ile kırsal yerleşimler, bölge içindeki coğrafi konumları, sosyo-ekonomik yapıları, sektörel gelişme potansiyelleri ve birbirleri ile etkileşimleri açısından farklı özellikler göstermektedir.

Bu doğrultuda, bölgesel kademelenme, planlamanın temel hedefleri dikkate alınarak, yerleşimlerin bölge içerisindeki coğrafi konumları, sosyo-ekonomik yapıları, 2045 yılı plan kararlarına göre öngörülen nüfus öngörülmesi, sektörel gelişme potansiyelleri ve birbirleri ile etkileşimleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Ayrıca plan kararlarına baz oluşturacak senaryoların geliştirilmesi ve buna bağlı olarak kentsel yerleşmelerin bugünkü kimlikleri ve potansiyelleri dikkate alınarak saptanmıştır. Uluslararası literatürde SWOT Analizi olarak adlandırılan, “güçlü ve zayıf yönler ile fırsatlar ve tehditler (GZFT)” analizi ile birlikte, Planlama Bölgesi için hazırlanan strateji planlarındaki kararlar dikkate alınarak, illerin 2045 yılında kazanacakları kimlikleri tespit edilmiştir. Mekansal planlama kararları bu kimlikler baz alınarak üretilmiştir.

Genel planlama vizyonu çerçevesinde, mevcut durum ve potansiyeller dikkate alınarak Planlama Bölgesi'ndeki kentsel yerleşimlerin kademelenmesi aşağıdaki şekilde olmuştur.

Bölgesel Merkezler

Planlama Bölgesi'ndeki Erzurum, Erzincan ve Bayburt il merkezleri, plan döneminde de bölgesel birer merkez olma özelliklerini geliştirerek sürdürecektir.

Alt Merkezler

Erzurum'da Aşkale, İspir, Hınıs, Horasan ve Oltu; Erzincan'da İliç, Refahiye ve Tercan plan döneminde il merkezlerinden sonra gelişecek alt merkezler olarak öngörülmektedir.

Tali Merkezler

Planlama Bölgesi'nde alt merkezler olarak değerlendirilen ilçe merkezleri dışındaki diğer ilçe merkezlerinin tümü, yakın çevreleri için birer tali merkez olarak gelişecektir.

Diğer Kentsel Yerleşimler

Planlama Bölgesi'ndeki belediye statülü yerleşimlerin tümü bu kapsamda değerlendirilmiş olup, idari açıdan kendilerine kırsal yerleşimler ile yakın çevre kırsal yerleşimleri için çekim merkezi olmaya devam edeceklerdir.

5.2. İSTİHDAMA YÖNELİK ÖNGÖRÜLER ve SEKTÖREL GELİŞİM MERKEZLERİ

Planlama Bölgesi genelinde yıllara göre sektörel dağılım oranları aşağıdaki tabloda verilmiştir. 1990 ve 2000 yıllarına ait değerler TÜİK'nun genel nüfus sayımı; 2009, 2010 ve 2011 yıllarına ait değerler TÜİK'nun istatistiki bölge sınıflandırmasına göre düzey-2 bölgeleri için sağladığı verilerden; 2012 yılı değeri ise, TRA1 Düzey 2 Bölge Planı 2014-2023 belgesinden alınmıştır.

Tablo 1. Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (1990-2012)

Yıllar	Tarım- Hayvancılık	Sanayi	Hizmetler
1990	68,5	4,0	27,5
2000	63,3	3,2	33,4
2009	54,0	8,3	37,6
2010	56,5	7,9	35,6
2011	48,5	12,6	38,7
2012	41,8	12,1	46,4

Kaynak: TÜİK & TRA1 Düzey 2 Bölge Planı Taslağı 2014-2023

Planlama Bölgesi'nde sektörel dağılım oranlarının tarım ve hayvancılık sektöründe düşerken, sanayi ve hizmetlerde yükseldiği görülmektedir.

TÜİK verilerine göre, Erzurum, Erzincan, Bayburt illerinin 1990, 2000 ve 2011 yıllarındaki sektörel dağılımları ise aşağıdaki tablolarda verildiği gibidir.

Tablo 2. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (1990)

İlçe	1990								
	Tarım-Hayvancılık		Sanayi		Hizmetler		Toplam	Toplam Nüfus	Aktif Nüfus Oranı (%)
	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan		
Erzurum	248.478	70,0	13.337	3,8	93.280	26,3	355.095	848.201	0,42
Erzincan	84.408	62,2	6.900	5,1	44.315	32,7	135.623	299.251	0,45
Bayburt	38.350	75,4	1.208	2,4	11.321	22,3	50.879	107.330	0,47
Planlama Bölgesi	371.236	68,5	21.445	4,0	148.916	27,5	541.597	1.254.782	0,43

Tablo 3. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (2000)

İlçe	2000								
	Tarım-Hayvancılık		Sanayi		Hizmetler		Toplam	Toplam Nüfus	Aktif Nüfus Oranı (%)
	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan		
Erzurum	200.375	62,3	10.312	3,2	110.919	34,5	321.606	937.389	0,34
Erzincan	83.870	62,1	5.002	3,7	46.236	34,2	135.108	316.841	0,43
Bayburt	32.608	74,7	852	2,0	10.202	23,4	43.662	97.358	0,45
Planlama Bölgesi	316.853	63,3	16.166	3,2	167.357	33,4	500.376	1.351.588	0,37

Tablo 4. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (2011)

İlçe	2011								
	Tarım-Hayvancılık		Sanayi		Hizmetler		Toplam	Toplam Nüfus	Aktif Nüfus Oranı (%)
	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan		
Erzurum	110.000	45,5	32.000	13,2	100.000	41,3	242.000	780.847	0,31
Erzincan	29.000	39,2	9.000	12,2	36.000	48,6	74.000	215.277	0,34
Bayburt	16.000	50,0	5.000	15,6	11.000	34,4	32.000	76.724	0,42
Planlama Bölgesi	155.000	44,5	46.000	13,2	147.000	42,2	348.000	1.072.848	0,32

Kaynak: TÜİK

1990-2011 yılları arasında Planlama Bölgesi genelinde;

- Tarım ve hayvancılığın sektörel dağılımdaki oranında düşüş; sanayi ve hizmetler sektörleri oranlarında ise artış olduğu görülmektedir.
- 1990 yılında, oranlarına göre, tarım-hayvancılık %68,5, sanayi %4 ve hizmetler %27,5 şeklinde sıralanan sektörel dağılım, 2011 yılında yine aynı sıralamada olmakla birlikte, tarım-hayvancılık %44,5 ve hizmetler % 42,2 olmak üzere birbirlerine çok yakın oranlara gelmiştir. Sanayi sektörü oranı ise, %13,2'ye yükselmiştir.
- Bu süreç içinde sektörlerdeki istihdam gelişimine bakıldığında, çalışan sayısının tarım ve hayvancılık sektöründe %60 oranında düştüğü; sanayi sektöründe %115 ve hizmetler sektöründe ise sadece %1,5 oranında arttığı görülmektedir.

İller bazında incelendiğinde ise;

- Tüm illerde, tarım ve hayvancılığın sektörel dağılımdaki oranında düşüş; sanayi ve hizmetler sektörleri oranlarında ise artış olduğu görülmektedir.
- Erzurum'da,
 - 1990 yılında, oranlarına göre, tarım-hayvancılık %70, sanayi %3,8 ve hizmetler %26,3 şeklinde sıralanan sektörel dağılım, 2011 yılında yine aynı sıralamada olmakla birlikte, tarım-hayvancılık %45,5 ve hizmetler % 41,3 olmak üzere birbirlerine yakın oranlara ulaşmıştır. Sanayi sektörü oranı ise %13,2'ye yükselmiştir.
 - Bu süreç içinde sektörlerdeki istihdam gelişimine bakıldığında, tarım ve hayvancılık sektöründe çalışan sayısında %56 oranında düşüş; sanayi sektöründe %140 ve hizmetler sektöründe ise %7'lik bir artış olduğu görülmektedir.
- Erzincan'da,
 - 1990 yılında, oranlarına göre, tarım-hayvancılık %62,2, sanayi %5,1 ve hizmetler %32,7 şeklinde sıralanan sektörel dağılım, 2011 yılında hizmetler %48,6, tarım-hayvancılık %39,2 ve sanayi %12,2 olarak değişim göstermiştir.
 - Bu süreç içinde sektörlerdeki istihdam gelişimine bakıldığında, çalışan sayısında tarım ve hayvancılık sektöründe %66, hizmetler sektöründe %19 oranında düştüğü; sanayi sektöründe ise %30 oranında arttığı görülmektedir.

- Bayburt'ta,
 - 1990 yılında, oranlarına göre, tarım-hayvancılık %75,4, sanayi %2,4 ve hizmetler %22,3 şeklinde sıralanan sektörel dağılım, 2011 yılında yine aynı sıralamada olmakla birlikte, tarım-hayvancılık %50, hizmetler %34,4, sanayi %15,6 şeklinde değişim göstermiştir.
 - Bu süreç içinde sektörlerdeki istihdam gelişimine bakıldığında, çalışan sayısında tarım ve hayvancılık sektöründe %58, hizmetler sektöründe %3 oranında düştüğü; sanayi sektöründe ise %300 oranında arttığı görülmektedir.

1990-2000 yılları arasındaki yirmibir yıllık bu süreç içinde yukarıda açıklanan verilere dayanarak, sektörel gelişme eğilimlerin müdahalesiz bir ortamda, aynı şekilde devam etmesi durumunda 2045 yılında beklenen sektörel dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (2045 – Müdahalesiz Ortamda)

İlçe	2045 (müdahalesiz ortamda)								
	Tarım-Hayvancılık		Sanayi		Hizmetler		Toplam	Toplam Nüfus	Aktif Nüfus Oranı (%)
	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan		
Erzurum	24.276	14,1	43.553	25,3	104.160	60,6	171.989	739.152	0,23
Erzincan	-5.300	-14,8	10.300	28,7	30.853	86,1	35.852	163.293	0,22
Bayburt	2.164	10,7	7.347	36,2	10.801	53,2	20.313	57.777	0,35
Planlama Bölgesi	21.140	9,3	61.201	26,8	145.814	63,9	228.154	960.222	0,24

Sektörel gelişimin müdahalesiz bir ortamda devam etmesi durumunda, iller ve bölgesel bazda tarım-hayvancılık ve hizmetler sektörleri oranının belirgin bir şekilde farklılaşacağı; tarım-hayvancılık oranının %10'ların altına düşerken, hizmetlerin %64 civarına ulaşacaktır. Bu değerler kent nüfusları fazla olan gelişmiş ülkelerdeki standartlara yakındır. Ancak, Planlama Bölgesi'ndeki illerin kent statüsünde kabul edilen beldelerinde bile temel ekonomik etkinliğin ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık sektöründe olması plan döneminde bu standartlara ulaşılmasını ön görmek gerçekçi gözükmemektedir.

Plan döneminde genel olarak, teknolojik tarım olanaklarının artması da dikkate alındığında tarım ve hayvancılığın sektörel dağılımdaki oranının sanayi ve hizmetler lehine olacak şekilde düşmesi beklenen bir sonuçtur. Organize sanayi alanlarının tam kapasiteye ulaşması ve organize tarım ve hayvancılık alanlarında bitkisel ve hayvansal ürünlerin ve yan ürünlerinin işlenmesine olanak sağlayan entegre tesislerin kurulmasıyla sanayi sektörü oranında artış gözlenecektir. Hizmetler sektöründeki artışın ise, büyük oranda alternatif

turizm olanaklarının desteklenmesiyle ve buna bağlı olarak gelişecek ticaret, ulaşım vb. gibi hizmetlerin yaygınlaşmasıyla gerçekleşmesi beklenmektedir. Eğitim, sağlık ve idari hizmetlerdeki kapasite artışı da kuşkusuz hizmetlerdeki artışa etki edecek diğer faktörler olacaktır.

Bu kapsamda, plan döneminde ön görülen sektörel dağılım, iller için bu çevre düzeni planı kapsamında 2045 yılı için öngörülen nüfuslara göre aşağıdaki tablolarda verilmiştir. 2045 yılında tüm illerde ve Planlama Bölgesi'nde sektörel dağılım sıralaması, hizmetler, tarım-hayvancılık ve sanayi şeklinde olacaktır.

Tablo 6. İller ve Planlama Bölgesi – Sektörel Dağılım (2045 – Plan Dönemi)

İlçe	2045 (plan dönemi)						Toplam	Toplam Nüfus (en fazla)	Aktif Nüfus Oranı (%)
	Tarım-Hayvancılık		Sanayi		Hizmetler				
	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)	Çalışan	Oran (%)			
Erzurum	139.700	27,5	88.900	17,5	279.400	55,0	508.000	1.270.000	40,00
Erzincan	45.480	30,0	26.530	17,5	79.590	52,5	151.600	396.500	40,00
Bayburt	14.910	35,0	10.650	25,0	17.040	40,0	42.600	106.500	40,00
Planlama Bölgesi	200.090	28,5	126.080	18,0	376.030	53,5	702.200	1.755.500	40,00

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Planlama Bölgesi'ndeki kentsel ve kırsal yerleşimler, mevcut durumları ve potansiyellerinin değerlendirilmesi sonucunda, yukarıda verilen kabuller ışığında, plan kararlarıyla desteklenen sektörel kimliklere göre de gruplandırılmıştır.

Hizmetler Sektörü Gelişim Merkezleri

Erzurum, Erzincan ve Bayburt Merkez ilçeleri başta olmak üzere, Planlama Bölgesi'ndeki diğer tüm ilçe merkezleri hizmetler sektörünün tüm alt faaliyet kollarında öncelikle gelişme göstereceği merkezlerdir.

Planlama Bölgesi'nde hizmetler sektörünün bir alt kolu olan turizmde ön plana çıkan yerleşimler;

Erzurum'da, Merkez, Aziziye, Palandöken, Pasinler, İspir, Narman, Olur, Pazaryolu ve Uzundere,

Erzincan'da, Merkez, Kemaliye, Refahiye ve Üzümlü,

Bayburt'ta, Merkez ve Aydıntepe'dir.

Sanayi (Madencilik Dahil) Sektörü Gelişim Merkezleri

Planlama Bölgesi'nde sanayi oluşumları ve madencilik potansiyeliyle ön plana çıkan yerleşimlerden oluşmaktadır.

Erzurum'da, Merkez, Aşkale, Oltu, Horasan, Pasinler ve Hınıs,

Erzincan'da, Merkez, İliç, Refahiye, Üzümlü ve Tercan,

Bayburt'ta, Merkez ve Demirözü'dür.

Tarım ve Hayvancılık Sektörü Gelişim Merkezleri

Planlama Bölgesi'nde il merkezleri dahil neredeyse tüm kentsel ve kırsal yerleşmelerde tarım ve hayvancılık sektörünün ağırlığı devam etmektedir. Bununla birlikte, planda önerilen organize tarım, hayvancılık ve arıcılık alanlarıyla desteklenen ilçeler aşağıdaki gibidir.

Erzurum'da, Hınıs, Tekman, Tortum, Narman, Çat ve Şenkaya,

Erzincan'da, Çayırılı, Üzümlü ve Otlukbeli,

Bayburt'ta, Demirözü.

Ayrıca, **Erzurum**'da Pasinler ve Köprüköy; **Erzincan**'da ise, Kemah ilçesinde seracılığın desteklenmesi önerilmektedir.

5.3. NÜFUS KABULLERİ

Planlama Bölgesi'ndeki iller için, TÜİK 1985, 1990, 1995, 2000 nüfus sayımları ve 2010-2011 yılları adrese dayalı nüfus sayımı verileri kullanılarak, Üssel Yöntem, En Küçük Kareler Yöntemi, Bileşik Faiz Yöntemi ve Aritmetik Yöntem ile 2045 yılı nüfus projeksiyonları yapılmıştır. Kentsel yerleşimler, yani ilçe ve belde merkezleri için ayrı ayrı, kırsal yerleşimler için ise ilçeler bazında yapılan projeksiyon sonuçları araştırma raporunda detaylı olarak yer almaktadır. Projeksiyon sonuçlarında, özellikle kırsal nüfuslarda olmak üzere, pek çok kentsel yerleşim nüfuslarının da sıfıra giden sonuçların bulunması plan dönemindeki nüfus kabullerinde projeksiyon sonuçlarının direkt olarak kullanılmasını mümkün kılmamıştır.

Bu nedenle, plan dönemi nüfus kabulleri için, TÜİK tarafından yapılan 2023 yılı nüfus projeksiyonlarında kabul edilen yıllık ortalama artış hızları da dikkate alınmıştır. Bu değerler, Erzurum için %2,2 (binde 2,2); Erzincan için %8,4; Bayburt için ise, %-3,4'tür.

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Planlama Bölgesi'ni oluşturan illerin, 2013 yılı ve planın hedef yılı olarak kabul edilen 2045'te oluşması beklenen il bütünündeki nüfusları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 7. İller ve Planlama Bölgesi – Mevcut Nüfuslar (2013)

İller	2013		
	Kentsel	Kırsal	Toplam
Erzurum	766.729	-	766.729
Erzincan	169.153	50.843	219.996
Bayburt	45.307	30.313	75.620
Planlama Bölgesi Toplamı	981.189	81.156	1.062.345

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Tablo 8. İller ve Planlama Bölgesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İller	2045		
	Kentsel	Kırsal	Toplam
Erzurum	1.270.000	-	1.270.000
Erzincan	323.000	73.500	396.500
Bayburt	86.000	31.500	117.500
Planlama Bölgesi Toplamı	1.679.000	105.000	1.784.000

Tablo 9. Erzurum İli – Nüfus Kabulleri (2045)

İlçe	Nüfus (2045)
ERZURUM MERKEZ (AZİZİYE, PLANDÖKEN, YAKUTİYE)	800.000
AŞKALE	30.000
ÇAT	25.000
HINIS	35.000
HORASAN	50.000
İSPİR	20.000
KARAÇOBAN	40.000
KARAYAZI	35.000
KÖPRÜKÖY	20.000
NARMAN	20.000
OLTU	40.000
OLUR	10.000
PASINLER	40.000
PAZARYOLU	7.500
ŞENKAYA	25.000
TEKMAN	35.000
TORTUM	25.000
UZUNDERE	12.500
İL TOPLAMI	1.270.000

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Tablo 10. Erzincan İli – Nüfus Kabulleri

İlçe	Yerleşim	2045		
		Kentsel	Kırsal	Toplam
MERKEZ	ERZİNCAN MERKEZ	175.000	20.000	273.500
	AKYAZI	5.000		
	ÇUKURKUYU	6.000		
	DEMİRKENT	13.000		
	GEÇİT	8.000		
	KAVAKYOLU	12.000		
	ULALAR	8.000		
	YALNIZBAĞ	7.500		
	YOĞURTLU	7.500		
	BÜTÜNLEŞİK MERKEZ ARA TOPLAM	242.000		
	ÇAĞLAYAN	4.000		
	MOLLAKÖY	3.500		
	YAYLABAŞI	4.000		
	MERKEZ ARA TOPLAM	253.500		
ÇAYIRLI	ÇAYIRLI MERKEZ	8.000	8.500	16.500
İLİÇ	İLİÇ MERKEZ	6.500	5.500	12.000
KEMAH	KEMAH MERKEZ	4.500	6.500	11.000
KEMALİYE	KEMALİYE MERKEZ	4.000	4.000	8.000
OTLUKBELİ	OTLUKBELİ MERKEZ	4.000	5.000	9.000
REFAHİYE	REFAHİYE MERKEZ	7.000	10.000	17.000
TERCAN	TERCAN MERKEZ	10.000	9.000	30.500
	ÇADIRKAYA	3.500		
	KARGIN	4.000		
	MERCAN	4.000		
TERCAN ARA TOPLAM	21.500			
ÜZÜMLÜ	ÜZÜMLÜ MERKEZ	10.000	5.000	19.000
	ALTINBAŞAK	4.000		
ARA TOPLAM	14.000			
İL TOPLAMI	323.000	73.500	396.500	

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Tablo 11. Bayburt İli – Nüfus Kabulleri

İlçe	Yerleşim	2045		Toplam
		Kentsel	Kırsal	
MERKEZ	BAYBURT MERKEZ	60.000	21.000	86.000
	ARPALI	5.000		
MERKEZ ARA TOPLAM		65.000		
AYDINTEPE	AYDINTEPE MERKEZ	8.000	4.500	12.500
DEMİRÖZÜ	DEMİRÖZÜ MERKEZ	8.000	6.000	19.000
	GÖKÇEDERE	5.000		
DEMİRÖZÜ ARA TOPLAM		13.000		
İL TOPLAMI		86.000	31.500	117.500

Planlama Bölgesi'nde en fazla nüfus dikkate alınarak yapılmış olan kentsel nüfus kabullerine ilişkin gruplama aşağıda verilmiştir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Kentsel nüfusu en fazla 5.000 kişiye kadar olacak yerleşimler

Erzincan'da; Akyazı, Çağlayan, Mollaköy, Yaylabası, Kemah, Kemaliye, Otlukbeli, Çadirkaya, Kargın, Mercan, Altınbaşak;

Bayburt'ta; Arpalı, Gökçedere.

Kentsel nüfusu en fazla 5.001 - 10.000 kişi arasında olacak yerleşimler

Erzurum'da; Pazaryolu ve Olur;

Erzincan'da; Çukurkuyu, Demirkent, Geçit, Ulalar, Yalnızbağ, Yoğurtlu, Çayırılı, İliç, Refahiye, Tercan, Üzümlü;

Bayburt'da; Aydıntepe, Demirözü.

Kentsel nüfusu en fazla 10.001 - 25.000 kişi arasında olacak yerleşimler

Erzurum'da; Çat, İspir, Köprüköy, Narman;

Erzincan'da; Kavakyolu, Demirkent.

Kentsel nüfusu en fazla 25.001 - 50.000 kişi arasında olacak yerleşimler

Erzurum'da; Aşkale, Hımıs, Karaçoban, Karayazı, Pasinler, Şenkaya, Tekman, Tortum.

Kentsel nüfusu en fazla 50.001 - 150.000 kişi arasında olacak yerleşimler

Erzurum'da; Horasan, Oltu;

Bayburt'ta; Merkez.

Kentsel nüfusu en fazla 150.001 - 500.000 kişi arasında olacak yerleşimler

Erzincan'da; Merkez;

Kentsel nüfusu en fazla 500.000 kişi üzerinde olacak yerleşimler

Erzurum'da; Merkez.

6. GENEL ARAZİ KULLANIM KARARLARI

6.1. ULAŞIM KARARLARI

Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda belirtildiği gibi, "Türkiye'de artan ulaşım talebine uygun olarak demiryolu ve denizyolu fiziki altyapısının yeterince geliştirilememesi ve kapıdan kapıya taşımacılık için en uygun ulaştırma türünün karayolu taşımacılığı olması, yük ve yolcu taşımalarının ağırlıklı olarak karayolu ağına yüklenmesine yol açmıştır. Bu durum taşıma türleri arasında dengesiz ve verimsiz bir ulaşım sisteminin oluşmasına sebep olmuştur". 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı ulaşım ana kararları, Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda vurgulanan bu eksikliğin mümkün olduğunca giderilmesi hedeflenerek, mevcut ulaşım projeleri de dikkate alınarak alınmıştır.

6.1.1. Karayolu Ulaşımı

Planlama Bölgesi'ndeki Erzurum, Erzincan ve Bayburt illeri arasındaki ulaşım, genel olarak karayolu ile yapılmaktadır. Üç ilde de il merkezleri ile önemli ilçe merkezlerine ulaşan karayolu akslarının standartları iyidir. Dağlık alanlardaki belde ve köy yerleşmelerine ulaşan yollarda ise yol kalitelerinin iyileştirilmesi gerekmektedir.

Planda karayolları bölge müdürlüklerinden alınan kurum görüşleri doğrultusunda, devlet yolu olarak verilen güzergahlar 1. derece, il yolu olarak verilen güzergahlar ise 2. derece yol olarak kabul edilmiştir. Bunlara ek olarak, planlama kararlarıyla, bazı il ve köy yolları ana ulaşım bağlantıları açısından desteklenmiştir. Bu kapsamda planda getirilen öneriler aşağıdaki gibidir.

- Horasan ilçe merkezinden doğuda Kars iline ulaşan güzergah (Kışlaköy-İçmesu arası); Erzurum il merkezinden başlayıp, Tekman ilçe merkezine ulaşan ve buradan Hınıs'a giden D950 Karayolu'na bağlanan güzergah ve Erzincan-Kemah-İliç güzergahı 1.derece yollar olarak desteklenmiştir.
- Narman ilçe merkezinin doğusunda, Şenkaya yoluna bağlanan güzergah; İspir ilçe merkezinin doğusunda Tekpınar'dan başlayıp Tortum ilçesi Serdarlı yerleşimine ulaşan güzergah; Erzurum il merkezinden Tortum ve Pazaryolu ilçelerine giden yolları birbirine bağlayan güzergah (Ağcakent-Esendurak üzerinden); Erzurum il merkezi-Pazaryolu ilçesi yolu ile Aşkale-Bayburt yolunu birbirine bağlayan güzergah (Maden-Toprakkale arası); Pasinler ilçe merkezinden güneye doğru devam ederek, Köprüköy-Hınıs tali yoluna ulaşan güzergah (Yastiktepe üzerinden); Erzurum ilinin güneyinde Tekman ilçesi Gökoğlan yerleşmesinden başlayarak, batıda Çat-Bingöl yoluna bağlanan güzergah; Palandöken'den Tekman ilçe merkezine bağlanan güzergahın bir kısmı (Geçitköy-Taşkesen arası); Çat ilçe merkezinden Tercan ilçe merkezine bağlanan güzergah (Yarmak-Elmapınar-Beşkaya üzerinden); Bayburt ilinin güneyinden Otlukbeli ilçesine bağlanan iki güzergah (Yeşilyurt-Ördekhacı-

Söğütlü ve Söğütlü-Ördekhacı-Söğütlü üzerinden); Çağlayan ve Uluköy yerleşmelerini Erzincan-Erzurum Karayolu'na bağlayan güzergah; Refahiye ilçesinin kuzeydoğusunda Refahiye ilçesinde bağlı Çatalçam köyünden başlayıp, yine aynı ilçenin Ekecik köyünden Refahiye-Erzincan Karayolu'na bağlanan güzergah ve Aydın-tepe ilçe merkezinin güneyindeki yolun bir kısmı 2.derece yollar olarak desteklenmiştir.

- Uzundere ilçe merkezinde Tortum-Oltu yoluna bağlanan güzergah; Tekman ve Hınıs ilçe merkezlerini köy yollarından birbirine bağlayan güzergah (Çağlar-Tapuköy üzerinden); Tortum ilçesi Serdarlı Uzunkavak yerleşiminden başlayarak, Erzurum-Pazaryolu Karayolu'na bağlanan güzergah (Uzunkavak-Yaylacık-İncesu üzerinden); Erzurum-Pazaryolu Karayolu'ndan güneyde planda 2.derece olarak önerilen yolu bağlanan güzergah (Leylekköy-Mescitli üzerinden); Pazaryolu-Bayburt Karayolu ile Aşkale-Bayburt Karayolu'nu birbirine bağlayan bir güzergah (Dikmetaş-Kavakyanı üzerinden); Aşkale-Tercan Karayolu'ndan Erzurum-Çat Karayolu'na bağlanan güzergah (Mustafabey-Yaylasu üzerinden); Aşkale-Bayburt Karayolu ile Mercan-Çayırılı yolunu birbirine bağlayan güzergah (Sazlı-Çadirkaya üzerinden); Demirözü ilçe merkezinden, Otlukbeli ve Çayırılı ilçe merkezlerine bağlanan güzergahlar (Beşpınar-Boğazlı ve Beşpınar-Eşmepınar üzerinden); Çayırılı ilçe merkezinden Erzincan-Erzurum Karayolu'na bağlanan güzergah (Çilligöl-Göller üzerinden); Erzincan Merkez ilçeye bağlı Dörtler, Yaylabası, Geçit ve Bahçeliköy yerleşmeleri civarlarındaki bazı yollar; Kemah ilçe merkezini kuzeyde Erzincan-Refahiye Karayolu'na bağlayan yolun bir kısmı (Akbudak-Çalıkları üzerinden); Refahiye-İliç Karayolu ile Refahiye-Kemah yolunu birbirine bağlayan güzergah (Keçegöz-Yuvadağ üzerinden); Refahiye-İliç Karayolu'nun batısında İliç ilçesine bağlı Güngören'den başlayıp, aynı ilçenin Bağlıca köyüne ulaşan güzergah ve İliç ilçe merkezinin doğusundaki Akdoğdu köyüne kadar uzanan güzergahlar 3.derece yollar olarak desteklenmiştir.
- Tortum ilçesine bağlı Uzunkavak ile İspir ilçesine bağlı Yağlı; Çayırılı ilçesi Paşayurdu ile Üzümlü ilçesine bağlı Kureyşlisarıkaya; İliç ilçesine bağlı Karakaya ile Sarıkonak ve Çat ilçesine bağlı Muratçayırı ve Elmalıpınar arasında önerilen yollar yeni güzergahlardır.

Planlama Bölgesi'nde, yukarıda sayılan yollar dışında kalan tüm beldelere ulaşan akslarla, özellikle merkezi yerleşim yerlerini birbirlerine ve daha üst kademe yerleşmelere bağlayan, toplayıcı nitelik taşıyan bazı köy yolları 3.derece yollar olarak belirlenmiştir. Mevcutta bir kısmı köy yolu statüsündeki bu hatların iyileştirilerek karayolları yol ağına alınması önerilmektedir. Diğer yandan, prensip olarak, tüm köy yollarının da nitelik olarak iyileştirilmesi tavsiye edilmektedir. Özellikle dağlık kesimlerde bu ulaşım kategorisinde sorunlar yaşandığı bilinmektedir.

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında karayolları kenarında yapılacak tesislerde, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Kenarında Yapılacak Tesisler ve Açılacak Tesisler Hakkında Yönetmelik ile 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve ilgili yönetmelik hükümlerine uyulacaktır.

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğundaki güzergahlarda ve turistik yollarda akaryakıt ve lpg istasyonları ile bunlara bütünlük olan, konaklama tesisi, yeme içme tesisi v.b. gibi karayoluna hizmet verecek tesisler yapılabilecek olup, bu tesisler için yapılanma koşulları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Maks. Emsal = 0.40

Yapı Yapılabilecek Min. Parsel Büyüklüğü = 5.000 m²

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu dışındaki güzergahlarda ve köy yollarında, mevzuata uygun olmak koşulu ile akaryakıt ve lpg istasyonları yapılabilecek olup, bu tesisler için yapılanma koşulları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Maks. Emsal = 0.20

Yapı Yapılabilecek Min. Parsel Büyüklüğü = 2.000 m²

6.1.2. Demiryolu Ulaşımı

Planlama Bölgesi, demiryolu ulaşımı bakımından uluslararası bir güzergah üzerinde yer almaktadır. Erzurum ve Erzincan illeri, Türkiye'nin batısında Yunanistan ve Bulgaristan'a, doğusunda Ermenistan'a açılan kapılar arasındaki demiryolu güzergahında bulunmaktadır. Demiryolu hattı, Planlama Bölgesi'nin batısında İliç'ten bölgeye girmekte, Erzincan ve Erzurum il merkezlerinden geçerek doğuda Horasan üzerinden Kars'a ve oradan Ermanistan'a açılan Akyaka Sınır Kapısı'na devam etmektedir.

Plan döneminde demiryolu ulaşımının desteklenmesi, proje halindeki tren ve hızlı tren güzergahları ile kuvvetlendirilmiştir. Bu kapsamda, Erzincan-Bayburt-Trabzon, Erzincan-Muş ve Trabzon-Tirebolu-Gümüşhane-Erzincan demiryolu hatları ve Erzincan-Erzurum-Kars Hızlı Tren Yolu Hattı kurumlardan alınmış projeler doğrultusunda plana işlenmiştir.

6.1.3. Havayolu Ulaşımı

Planlama Bölgesi'nde Erzurum ve Erzincan'da havaalanları bulunmaktadır. Mevcut havaalanları dışında, plan kararalarını yönlendirecek olan DLH Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir projesi bulunmamaktadır.

6.2. KULLANIM ALANLARI

6.2.1. YERLEŞİM ALANLARI

Yerleşim alanları, Erzurum, Erzincan ve Bayburt illerindeki kentsel (belediyeler) ve kırsal (köyler) statüsündeki yerleşim alanlarının tümünü kapsamaktadır.

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi'nde yer alan ilçe merkezleri ve beldeler kentsel yerleşim alanları kapsamında değerlendirilmiştir. Kentsel yerleşim alanlarında mekansal planlama kararları, yerleşimlerin mevcut kimlikleri, strateji planlarında desteklenen öncelikleri, sektörel gelişme potansiyelleri ve buna bağlı olarak oluşması beklenen nüfusları dikkate alınarak, plan döneminde kazanacakları kimlikleri doğrultusunda belirlenmiştir.

Kentsel yerleşme alanlarında, imar planı sınırları içinde ya da dışında gösterilen gelişme alanları bu plan kararıyla gelişmeye açılmış alanlardır.

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi kapsamındaki kırsal yerleşme alanları, belediye ve mücavir alan sınırları içinde yer alan kentsel yerleşme alanları dışında kalan köy ve mezraları kapsayan, 3194 Sayılı "İmar Kanunu"nun ilgili yönetmeliği uyarınca köy yerleşik alanı ve civarına ilişkin sınır tespiti yapılmış/yapılmamış ve bu planda sınırları plan ölçeği gereği gösterilememiş olan alanlar ile 442 Sayılı Köy Kanunu uyarınca belirlenmiş/belirlenecek olan alanlardır.

6.2.1.1. ERZURUM

Erzurum, Doğu Anadolu Bölgesi'nin önemli merkezlerinden birisidir. Karayolu ulaşım açısından bölgenin önemli illeri arasında, ulusal ve uluslararası platformda bir kavşak noktasında bulunması, 1939 yılından itibaren demiryolları hattına dahil olması, 1966 yılında havaalanının işletmeye açılması ve önemli askeri üslerin burada konumlanmış olması, Erzurum ilinin, özellikle de il merkezinin mekansal gelişiminde önemli faktörler olmuştur. İl merkezi yanı sıra, karayolu ve demiryolu güzergahlarında bulunan Aşkale, Pasinler, Köprüköy ve Horasan ilçe merkezleri de mekansal gelişimleri bu girdilerden etkilenmiş yerleşimlerdir.

Erzurum ilinin genel karakteristiğinde etkin rol oynamış bir faktör ise, tarihi geçmişi. Oldukça eski bir kent olan Erzurum, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet'in ilanı sürecinde stratejik öneme sahip bir ildir. Bu durum, ilin günümüzde bir açık hava müzesi olarak gelişmesine neden olmuştur. İl merkezi başta olmak üzere, hemen her ilçede çok sayıda cami, medrese, türbe, hamam gibi anıtsal yapılar bulunmakta ve bunlar yerleşimlerin çoğunu potansiyel birer kültür turizm gelişim odakları haline getirmektedir.

Diğer yandan, jeolojik ve coğrafi yapı, Merkez, Pasinler ve Köprüköy'de termal turizm, Palandöken'de kış ve kayak turizmi, Çoruh Nehri boyunca rafting ve su sporları ve çok sayıda yerleşimde yayla turizmi potansiyelleri oluşturmuş ve yerleşimlerin sosyo-ekonomik ve mekansal gelişimlerini yönlendirmiştir.

Coğrafi yapı, ildeki yerleşimlerin ekonomik karakteristiklerini de yönlendirmiştir. Ana ulaşım güzergahlarında bulunan kentsel yerleşimler yakın çevreleri için çekim oluşturacak hizmet sunumları ile kentsel çekim merkezleri olurken; hem kentsel hem de kırsal yerleşimlerin büyük çoğunluğu dağlık arazi yapısına bağlı olarak hayvancılık öncelikli tarım sektörünün ağırlık kazandığı şekilde gelişmiştir. Merkez, Oltu ve Horasan'da kurulmuş olan organize sanayi bölgeleri ise, bu ilçe merkezlerinin ildeki sanayi odakları olarak gelişmesine neden olmuştur. Plan döneminde de bu eğilimin devam edecektir.

Erzurum, Planlama Bölgesi'ndeki diğer illere göre, temel sosyo-ekonomik göstergeler açısından bir adım ileride olup, bu fark hemen hemen tamamen il merkezinde toplanan işlevlerden kaynaklanmaktadır. Başka bir deyişle, ilde, il merkezi kadar gelişmiş ya da il merkeziyle yarışacak hizmet sunumuna sahip başka kentsel yerleşimler bulunmamaktadır. Bu nedenle, il merkezi ve dolayısıyla Erzurum ili mevcutta olduğu gibi, büyükşehir belediyesi statüsü ile plan döneminde de bölgesel çekim ve etki merkezi olarak gelişmeye devam edecektir.

Erzurum ili, il merkezinde yoğunlaşan idari ve yönetim tesisleri, eğitim, sağlık ve üniversite kampüsü gibi kentsel sosyal altyapı alanları, organize sanayi ve sanayi alanları ile öncelikle bir ihtisaslaşmış bölgesel hizmetler ve sanayi merkezi kimliği ile ön plana çıkacaktır. Aşkale, Hınıs, Horasan, Oltu ve İspir il merkezinden sonra gelişecek alt merkezler olarak desteklenmiştir.

Plan döneminde Erzurum'un hizmetler sektörü açısından bölgesel bir merkez olmasını destekleyecek en önemli faktörler il merkezi odaklı olacaktır. Türkiye'nin eski ve köklü üniversitelerinden olan Atatürk Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Palandöken Kış Sporları Turizm Merkezi, Ilıca Termal Turizm Merkezi, Erzurum'un bir açık hava müzesi haline getirmiş olan tarihsel geçmişi ve özellikle Kurtuluş Savaşı'na endeksli kimliği ve Palandöken Lojistik Köy Projesi hizmetler sektörünün gelişimini destekleyecek önemli potansiyelleri oluşturmaktadır. İl genelinde ise, Olur ve Pasinler ilçelerindeki termal turizm merkezleri ile başta Şenkaya, Uzundere, Tortum, İspir olmak üzere, ilin dağlık bölgelerinde yoğunlaşan doğa turizmi, Çoruh Vadisi boyunca yer alan, İspir ve Pazaryolu'da potansiyel sunan su sporları turizmi ve pek çok yerleşimde var olan kültür turizmi potansiyelleri de Erzurum'un çeşitli faaliyet kollarına yönelik hizmetlerin sunulduğu bir merkez olmasını destekleyecektir.

Yine il merkezinde yer alan, henüz proje aşamasında olan, ikinci organize sanayi ve besi organize sanayi ile Oltu ilçesindeki organize sanayi bölgelerinin gerçekleşmesi kentin bölgesel bir sanayi merkezi olmasında önemli rol oynayacaktır. Ayrıca, Merkez ve Oltu'ya ilaveten, Aşkale, Horasan, Pasinler ve Hınıs ilçelerinin sanayi odakları olarak gelişeceği öngörülmektedir.

Erzurum ilinde, kentin kimliğinde ağırlıklı olarak yer alması da tarım ve hayvancılık sektörü de önemli bir faaliyet koludur. Bu potansiyellere bağlı olarak, Hınıs, Tekman, Narman, Pasinler, Çat ve Şenkaya ilçelerinin organize tarım, hayvancılık ve arıcılık tesislerinin yer alacağı merkezler olarak gelişmesi desteklenmiştir. Pasinler ve Köprüköy ise, termal kaynaklara bağlı olarak teknolojik sera alanlarının desteklendiği ilçeler olmuştur.

Merkez, Aziziye, Palandöken, Pasinler, Tekman, İspir, Olur, Uzundere, Narman, Hınıs ve Pazaryolu, plan döneminde turizm gelişim odakları olarak desteklenmiştir.

Erzurum ili bütününde, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının hedef yılı olan 2045 için öngörülen nüfus 1.270.000 kişidir.

6.2.1.1.1. MERKEZ (AZİZİYE, YAKUTİYE, PALANDÖKEN)

Aziziye, Yakutiye ve Palandöken ilçeleri, Erzurum Merkez olarak birlikte düşünülmüştür. Erzurum il merkezi, ova üzerinde kurulmuştur. Yakutiye ve Palandöken il merkezinin çekirdeği etrafında birbirleriyle bütünleşmiş, toplu yerleşim özelliği göstermektedir. Aziziye ise, batıda, D-100 karayolu boyunca lineer olarak gelişmiş bir yerleşimdir.

Aziziye, Yakutiye ve Palandöken ilin en fazla nüfusa sahip üç ilçesini oluşturmaktadır. İl merkezini oluşturmaları nedeniyle çekim merkezi olan bu yerleşimler, mekansal kullanım kararlarına da yansımış olan farklı sektörel kimlik ve özelliklere sahiptir.

Yakutiye, il merkezinin geçmişini yansıtan tarihi eserlerin neredeyse tamamına sahip eski merkezini kapsamaktadır. İl merkezinin ticari, idari, askeri, kültürel ve sağlık fonksiyonlarının büyük bir bölümü burada yer almaktadır. Atatürk Üniversitesi ve çok sayıda ticaret birimi de il merkezinin bu kısmında bulunmaktadır.

Palandöken, Palandöken Dağı, kayak merkezleri ve sosyal tesisler, rekreasyon alanları, eğitim ve sağlık tesisleri ve kentsel altyapısıyla bir turizm merkezi haline gelmiştir. 2011 yılı Dünya Üniversiteler Kış Oyunları'nın burada yapılması, yerleşimde kış turizminde uluslararası bir destinasyon olanaklarını destekleyecek yatırımların yapılmasını sağlamıştır. Palandöken'de ayrıca, kültür ve inanç turizmi gelişmiş olup, kongre ve doğa-spor turizmine yönelik potansiyeli de bulunmaktadır.

Aziziye ise, il merkezinin tarımsal merkezi konumundadır. Ayrıca, yerleşime adını veren ılıcalar bölgenin en önemli termal kaynakları arasında olup, Aziziye'yi bir termal turizm destinasyonu yapmaktadır. Yukarıda sözü edilen tüm bu değer ve potansiyeller, çevre düzeni planında da desteklenmiştir.

Aziziye, Yakutiye ve Palandöken, "Erzurum Büyükşehir Belediyesi 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı" kapsamında kalmaktadır. Söz konusu planda, yerleşimlerin mevcut kimliklerine paralel olarak, konut yerleşim alanları yanı sıra, Yakutiye ve Palandöken'de büyük kentsel donatı alanları; Aziziye'de ise, turizm kullanımları önerilmiştir. Gelişme konut alanlarının, D-100 Karayolu güneyindeki üniversite kampus alanının batısında, il merkezinin güneyinde Çat ilçesine bağlanan yolun doğusunda ve Mecidiye Tabyaları'nın kuzeyinde önerildiği görülmektedir. 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında da bu kullanımlar korunmuş, ayrıca Palandöken Lojistik Köy Projesi ve üniversite bünyesindeki teknoloji geliştirme bölgesi kararları plana işlenmiştir.

Erzurum Merkez bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12. Erzurum Merkez– Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
ERZURUM MERKEZ (AZİZİYE, YAKUTİYE, PALANDÖKEN)	800.000

6.2.1.1.2. AŞKALE

Aşkale, Erzurum ilinde Merkez ilçeden sonra ilin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterleri en yüksek ilçesidir. Çevresi için 3.kademe bir merkez niteliği taşımakta olup, aynı zamanda Erzurum Merkezi oluşturan ilçelerden sonra hizmetler sektörü payının en yüksek olduğu ilçedir.

Aşkale'nin plan döneminde il merkezi ile etkileşim halinde bir alt merkez ve sanayi sektörü gelişim merkezi olarak desteklenmiştir. Bu doğrultuda, ilçe merkezinde kentsel gelişme, büyük kentsel yeşil alan ve sanayi alanı önerileri getirilmiştir.

Aşkale ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13. Erzurum Aşkale İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
AŞKALE	30.000

Aşkale ilçe merkezi, il merkezinin batısında yer almaktadır. D-100 Karayolu ile demiryolu güzergahı üzerinde, il merkezine 54 km. mesafede bulunmaktadır. Bölgesel ana ulaşım bağlantıları üzerinde olması nedeniyle, büyük askeri tesisler ile birçok kamu kurum ve kuruluşunun yer seçtiği ilçe merkezinde, Atatürk Üniversitesi'ne bağlı bir meslek yüksek okulu bulunmaktadır.

Aşkale ilçe merkezi, Karasu Çayı Vadisi'nde kurulmuştur. Mekansal gelişimi karayolu endeksli olarak şekillenmiştir. Yerleşimin büyük bölümü karayolunun kuzeyinde gelişmiştir. Mevcut sanayi tesislerinin, çimento ve alçı fabrikasının ilçe merkezinin batısında, Bayburt yolu güzergahında yer seçtiği görülmektedir. Kuzgun Sulama Barajı da aynı güzergahta yer almaktadır. Askeri tesis alanları ise, ilçe merkezinin kuzeyinde yer seçmiştir.

Erzurum'un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Aşkale'de mahalleye dönüşen tek belediye yerleşim Kandilli olmuştur.

Kandilli, Erzurum il merkezi ile Aşkale ilçe merkezi arasında, D-100 Karayolu'na güneyde paralel olarak uzanan tali bağlantı üzerinde yer almaktadır. İlçe merkezine 23 km. uzaklıktaki yerleşim, büyük askeri alanların yer aldığı bu iki merkez arasında, daha küçük ölçekte askeri tesis alanlarının yer aldığı bir merkez kimliğiyle gelişmiştir. Kandilli, aynı zamanda bir demiryolu istasyonu merkezidir.

Kandilli yerleşimi mekansal gelişimi, Karasu Çayı'nın güneyindeki düzlük alanlarda oluşmuştur. Tavukçuluk, süt ve süt ürünleri tesis alanları yatırımlarının bulunduğu Kandilli, tarım sektörünün ön planda olduğu bir yerleşimdir. Plan döneminde de bu karakteri ile

gelişmeye devam etmesi desteklenmektedir. Ayrıca yerleşimde kayak tesisi bulunmakta olup, kış turizmi potansiyeliyle gelişme gösterecektir. Bu doğrultuda yerleşimde kentsel gelişme, turizm ve büyük kentsel yeşil alan planlanmıştır.

Aşkale ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılık olup, plan döneminde bu sosyo-ekonomik yapıda önemli bir değişim beklenmemektedir.

6.2.1.1.3. ÇAT

Çat, Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre düşük seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Çayır-mera arazilerinin çokluğu ile il içinde en fazla hayvan varlığına sahip ilçeler arasındadır. Çat (Palandöken) Barajı'nın etkisiyle tarımsal üretimde verimliliğin artması ve ilçenin bir tarım sektörü gelişim merkezi olması beklenmektedir. Bu doğrultuda, ilçe merkezinde bir organize hayvancılık alanı önerilmiştir.

İlçe sınırları içinde bulunan Çat Yaban Hayatı Geliştirme Sahası da, ilçenin doğa turizmi potansiyelini destekleyecek bir faktör oluşturmaktadır.

Çat ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 14. Erzurum Çat İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
ÇAT	25.000

Çat ilçe merkezi, il merkezinin 50 kilometre güneybatısında, Erzurum-Bingöl Karayolu güzergahında yer almaktadır. Bir ilçe merkezinin sunması gereken kentsel hizmetlerin birçoğunun yeterli ölçüde bulunmadığı yerleşim, kırsal karakterini sürdürmektedir.

İlçe merkezi, Tuzla Çayı Vadisi'nde kurulmuştur. Yerleşim, ilçe merkezinin kuzeydoğusunda ve batısında yer alan birbirinden kopuk mahallelerle dağınık bir kentsel dokuya sahiptir. Yerleşimin çekirdek dokusu, karayolunun batısında yer almaktadır. Karayolunun doğusunda ise, karayolları bölge şefliği, yatılı bölge okulu ve lojmanlar gibi büyük kullanımlar oluşmuştur. İlçe merkezinde kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

Erzurum'un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Çat'ta mahalleye dönüşen tek belediye yerleşim *Yavi* olmuştur. Yavi ilçe merkezinin kuzeybatısında, 18 km. mesafede yer almaktadır. İlçenin yüksek kesimlerinde yer alan, kırsal karakterini koruyan, küçük bir yerleşimdir. Ana ulaşım akslarından uzak bir noktada bulunmaktadır. Yerleşimin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründe olup, plan döneminde de bu niteliğini koruyacaktır.

Çat ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik, tarım ve hayvancılık olup, plan döneminde bu sosyo-ekonomik yapıda önemli bir değişim beklenmemektedir.

6.2.1.1.4. HINIS

Hınıs, Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. İlçe arazilerinin önemli bölümünün çayır-mera arazileriyle kaplı olması nedeniyle hayvancılık potansiyeli yüksektir. Buna ilaveten, Başköy Barajı'ndan sulanacak sulama alanları kapsamında kalması nedeniyle ilçede tarımsal üretimin de artacağı öngörüldüğünden, plan döneminde ildeki tarım sektörü gelişim merkezlerinden biri olarak desteklenmiş ve ilçe merkezinde tarımsal sanayi ve organize hayvancılık alanı önerilmiştir.

İlin güneyindeki dağlık bölgede, il merkezi ile etkileşimden uzak bir konumda bulunan Hınıs'ın plan döneminde, yine aynı bölgede yer alan yerleşimler için bir alt merkez olarak gelişmesi desteklenmektedir.

İlçenin en önemli akarsuyu olan Hınıs Çayı'nın oluşturduğu Hınıs Kanyonu, yurt çapında önemli bir doğal değer olarak dikkat çeken bir turizm potansiyelidir. Sarılı İçmecesesi ve Çermik Kaplıcası ile Hınıs Kalesi, cami, türbe, kümbet gibi çeşitli taşınmaz kültür varlıkları da ilçede termal ve kültür turizmi gelişimini destekleyecek diğer potansiyellerdir. Bu nedenle, çevre düzeni planı ile desteklenen doğa turizmi ve termal turizme bağlı olarak, ilçe merkezinde hizmetler sektörü gelişecektir. Bu doğrultuda İlçe merkezinde turizm ve büyük kentsel yeşil alan önerisi getirilmiştir.

Hınıs ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 15. Erzurum Hınıs İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
HINIS	35.000

Hınıs ilçe merkezi, ilin güneyinde, Erzurum-Muş Karayolu güzergahında, il merkezine 146 km. uzaklıkta bulunmaktadır. İlin yüksek bölgeleri üzerinde yer alan plato düzlüklerinde, Hınıs-Kocasu Çayı Vadisi'nin güneyinde kurulmuştur. Yerleşimin mekansal gelişimi, karayolunun batısında oluşmuştur.

Erzurum'un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Çat'ta mahalleye dönüşen tek belediye yerleşim *Halilçavuş* olmuştur. Bu yerleşim, ilçe merkezinin güneydoğusunda, 21 km. uzaklıkta yer almaktadır. Yerleşimin gelişimi mevcutta olduğu gibi, tarım ve hayvancılık sektörü ile olacaktır. Başköy Barajı'ndan sulanacak sulama alanları kapsamında kalması nedeniyle, tarımsal üretimin artması beklenmektedir.

Hınıs ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik, tarım ve hayvancılık olup, bu sektör plan döneminde de ağırlığını koruyacaktır. Bunun yanı sıra, bu yerleşimlerde el tezgahlarında yapılan halı ve kilim dokumacılığının da desteklenmesi önerilmektedir.

6.2.1.1.5. HORASAN

Horasan, ulaşım açısından uygun bir konumda bulunmasına rağmen, ilin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Buna rağmen, ilin en büyük ilçe merkezlerinden biri olup, kentsel ve kırsal yerleşimler için bir alt merkez olarak gelişmesi desteklenmiştir. Bu doğrultuda ilçe merkezinde kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

Aras Nehri'nin varlığı, ilçedeki tarımsal potansiyeli yükseltmektedir. Bu nedenle, yerleşimde tarımsal sanayinin gelişmesi desteklenmiş ve ilçe merkezinde sanayi alanı planlanmıştır. Ayrıca, ilçede bölgesel olarak hizmet verebilecek büyük kentsel yeşil alan önerisi getirilmiştir.

Horasan ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16. Erzurum Horasan İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
HORASAN	50.000

Horasan ilçe merkezi, ilin doğusunda ve il merkezine 85 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır. D-100 transit karayolu üzerinde, Kars ve Ağrı illerine giden yolların kavşak noktasında ve demiryolu güzergahında yer almaktadır.

Horasan, Aras Nehri Vadisi'nde kurulmuş bir yerleşimdir. Mekansal gelişimi karayolu boyunca ve her iki yönünde oluşmuştur. Erzurum'da büyük askeri alanların bulunduğu bir başka ilçe merkezidir. Tarihi çok eskilere dayanan kentte önemli tarihi değerler bulunmakta olup, kültür turizmi potansiyeli bulunmaktadır.

Horasan ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik, tarım ve hayvancılık olup, plan döneminde de bu ağırlığını koruyacaktır. Aras Nehri'nin varlığı ilçedeki tarımsal potansiyeli yükseltmektedir. Ayrıca, Aliçeyrek mahallesinde linyit madeni gibi potansiyel maden kaynaklarının değerlendirilmesi desteklenmelidir.

6.2.1.1.6. İSPİR

İspir, Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre orta seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Yakın çevresindeki kentsel ve kırsal yerleşimler için bir alt merkez olarak gelişmesi desteklenmiştir. Bu doğrultuda ilçe merkezinde kentsel gelişme alanları planlanmıştır.

İspir doğal güzellikleri ve tarihi değerleriyle doğa turizmi potansiyeli sunan bir ilçedir. Çoruh Nehri Önemli Doğa Alanları kapsamında kalan ilçede, Döner, Dört, Yedi, Balıklı ve Karanlık olarak adlandırılan göller ve mağaralar ile dünyanın en hızlı akan ve raftingte uluslararası bir destinasyon Çoruh Nehri önemli turizm potansiyellerini oluşturmaktadır. Ayrıca, dağcılık, çim kayağı, balon ve yamaç paraşütçülüğü gibi doğa sporları için de elverişli alanlara sahiptir. Bu nedenle, ilçede doğa turizminin desteklenmesi önerilmektedir. Bu doğrultuda ilçe merkezinde bölgesel olarak hizmet verebilecek büyük kentsel yeşil alan önerisi getirilmiştir.

İlçede, kömür, bakır, altın madeni yatakları ile henüz kullanılmayan madencilik potansiyeli de bulunmaktadır.

İspir ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 17. Erzurum İspir İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
İSPİR	20.000

İspir ilçe merkezi, ilin kuzeybatısında, Bayburt-Artvin Karayolu güzergahında, il merkezine 143 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Yerleşimde, Atatürk Üniversitesi'ne bağlı bir meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Doğu Anadolu ile Karadeniz bölgeleri arasında bir geçiş noktası üzerinde yer alan ilçe, sınırları içinden doğan Çoruh Nehri Vadisi'nde kurulmuştur.

Erzurum'un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle İspir'de mahalleye dönüşen belediye yerleşimler Çamlıkaya ve Madenköprübaşı olmuştur. Bu yerleşimlerden, Çamlıkaya, ilçenin kuzeydoğusunda, ilçe merkezine 33 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Çoruh Nehri kollarından Çamlıkaya Çayı Vadisi'nde kurulu, kırsal kimliği koruyan küçük bir yerleşimdir. Mekansal gelişimi, ilin ormanlık arazilerinin yoğun olarak bulunduğu Vernicek Dağları'nda, yeşillikler içinde, dağınık bir özellik göstermektedir. Yerleşimin, mevcutta olduğu gibi, hayvancılık ve ormancılık alt sektöründe gelişmeyi sürdürmesi öngörülmektedir. Belde, ayrıca, Vernicek Dağı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içinde kalmakta olup, önemli bir doğa ve eko-turizm potansiyeli sunmaktadır.

Madenköprübaşı ise, ilçenin güneybatısında, ilçe merkezine 20 km. uzaklıkta bulunmaktadır. İlin kuzeyinde, Trabzon-Rize sınırları boyunca uzanan Doğu Karadeniz Dağları'nın güney eteklerinde kurulmuş, kırsal karakterini sürdüren, Karadeniz yerleşimlerine benzer dağınık bir mekansal dokuya sahip bir yerleşimdir. Temel kentsel teknik ve sosyal altyapı unsurlarının büyük kısmından yoksundur. Hayvancılık ağırlıklı gelişim potansiyeline sahip olan beldenin, bu niteliğiyle gelişmeyi sürdürmesi öngörülmüştür.

İspir ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Tarım, Çoruh Nehri kenarındaki kısıtlı arazilerde yoğunlaşırken, dağlık bölgelerde hayvancılık ağırlık kazanmaktadır. İlçenin genel doğal yapısına bağlı olarak kırsal yerleşimlerde doğa turizmi potansiyeli bulunmakta olup, plan döneminde bu potansiyellerin katma değer yaratacak şekilde desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.1.7. KARAÇOBAN

Karaçoban, ilin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş ilçelerinden birisi olup, batısındaki Hınıs ilçesinin etkisi altında kalmaktadır. Gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektörü ağırlıklı olup, plan döneminde de bölgedeki alt merkez olması öngörülen Hınıs ile etkileşim içinde gelişmesini sürdürecektir. Karaçoban yerleşimi, Hınıs ilçe merkezi ile birlikte, Başköy Barajı'ndan sulanacak sulama alanları kapsamında kalmaktadır.

Karaçoban ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 18. Erzurum Karaçoban İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
KARAÇOBAN	40.000

Karaçoban ilçe merkezi, ilin güneydoğusunda, Muş ili sınırlarında, il merkezine 186 km. uzaklıkta yer almaktadır. İlçeler arasındaki tali ulaşım güzergahlarında bulunan ilçe merkezinin sunması gereken kentsel hizmetlerin birçoğunun yeterli ölçüde bulunmadığı yerleşim, kırsal karakterini sürdürmektedir.

Karaçoban, ilin yüksek bölgeleri üzerinde yer alan plato düzlüklerinde, Kocasu Çayı Vadisi'nin kuzeyinde kurulmuştur. İlçe merkezi, birbirinden kopuk olarak gelişmiş üç köy yerleşim biriminin birleşmesinden oluşmaktadır. Çevre düzeni planında kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

Erzurum'un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Karaçoban'da mahalleye dönüşen tek belediye yerleşim *Kopal* olmuştur. Bu yerleşim ilçenin kuzey ucunda, ilçe merkezine 14 km. uzaklıkta yer almaktadır. Kopal, kırsal karakterini korumuş bir yerleşimdir. Bir akarsu vadisi düzlüklerinde kurulu olan yerleşimin mekansal gelişimi kent içindeki yollar etrafında ııınsal olarak şekillenmiştir. Çevre düzeni planında yerleşimin makroformunu tamamlayan gelişme alanı önerilmiştir.

Karaçoban ilçesinde büyükşehir statüsüne bağılı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılık olup, plan döneminde bu yapıda değıışiklik öngörülmemektedir.

6.2.1.1.8. KARAYAZI

Karayazı Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş, kırsal karakterini sürdüren bir ilçesidir. Gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektörü ağırlıklıdır.

Karayazı ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 19. Erzurum Karayazı İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
KARAYAZI	35.000

Karayazı ilçesi, ilin 121 km. güneydoğusunda, E-80 Karayolu'nda Köprüköy ilçe merkezinden ayrılarak, güneyde Ağrı ve Muş'a bağlanan karayolu güzergahında bulunmaktadır.

Dağlarla çevrili olan yerleşim, bir platoda kurulmuştur. Mekansal gelişimi, Ağrı-Muş Karayolu'na endekli olarak gelişmiştir. Yerleşimin yoğun dokusu bu karayolu etrafından oluşmuştur. Yeni gelişme alanları ise, kuzey ve doğu yönünde görülmektedir. Çevre düzeni planı ile yerleşmenin makroformunu tamamlayan gelişme alanı önerilmiştir. Ayrıca, Köyceğiz Göleti etrafından büyük kentsel yeşil alan planlanmıştır.

Karayazı ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik ağırlıklı olarak hayvancılıktır. Bazı yerleşmelerde sınırlı olarak tarım yapılmakta, yine bazı yerleşmelerde sınırlı olarak arıcılık faaliyetine rastlanmaktadır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.1.9. KÖPRÜKÖY

Köprüköy Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş, küçük bir ilçesidir. Ulaşım açısından uygun konumda olmasına rağmen, Pasinler ve Horasan gibi merkezler arasındaki konumu nedeniyle, çevresel etki yaratacak bir gelişim gösterememiştir.

İlçe merkezinin 3 km. kuzeyinde bulunan ve Çamurlu Kaplıca olarak bilinen ‘Deli Çermik’, ilçenin termal turizm potansiyelini oluşturmaktadır. Bu kapsamda ilçede, çevre düzeni planı ile termal amaçlı turizm tesis alanı ve teknolojik sera bölgesi önerilmiştir. Pasinler-Köprüköy karayolu üzerinde bulunan ‘Sarıkamış Şehitleri Anıtı’ da ilçenin günübirlik bir kültür turizmi noktası olmasını sağlamakta olup, turizm potansiyeline katkıda bulunmaktadır.

Köprüköy ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045’te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 20. Erzurum Köprüköy İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
KÖPRÜKÖY	20.000

Köprüköy ilçe merkezi, ilin doğusunda, D-100 transit karayolu üzerinde, il merkezine 57 km. uzaklıkta bulunmaktadır. İlçe merkezinde demiryolu istasyonu da bulunmaktadır. Pasinler Ovası’nda, Aras Nehri’nin geçtiği alanda kurulmuş olan yerleşim, bir ilçe merkezinde olması gereken çoğu kentsel kullanımdan yoksundur. Yeni gelişme alanları karayolu boyunca, ancak karayolunun kuzeyinde oluşma eğilimindedir. Yapılaşma, imar planı kararlarına uygun olarak, sulama alanları kapsamında kalan verimli tarım arazilerinin bulunduğu karayolunun güneyine sığmamıştır. İmar planı sınırları dışında mevzi olarak oluşmuş konut dışı kentsel çalışma alanları bulunmaktadır.

Bölgesel ölçekte bir ana ulaşım bağlantısı üzerinde bulunmasına bağlı olarak, ilçe merkezinin gelişme potansiyeli hizmetler sektöründe görülmektedir. Bununla birlikte, sulama alanlarının yer aldığı yerleşimde tarımsal üretim de önemli bir girdi oluşturmaktadır.

Erzurum’un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Köprüköy’de mahalleye dönüşen tek belediye yerleşim Yağan olmuştur. Bu yerleşim ilçe merkezinin güneydoğusunda, 6 km. uzaklıkta bulunmaktadır. İlçe merkezinden nüfus olarak daha büyük olan yerleşim, konumu sayesinde gelişmiştir. Aras Nehri Vadisi’ndeki düzlüklerde, nehre ulaşan kollardan birinin güneyinde yer almaktadır. Genel olarak toplu bir yerleşim dokusuna sahiptir. Bununla birlikte, imar planı sınırları dışında, yeni gelişmelerin Erzurum-Muş Karayolu güzergahına doğru kaydığı görülmektedir.

Köprüköy ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalı olup, plan döneminde bu yapıda değişiklik öngörülmemektedir. Aras Nehri'nin varlığı, kırsal yerleşimlerde sulu tarım olanaklarını artırmıştır.

6.2.1.1.10. NARMAN

Narman Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. İlçenin plan döneminde bir turizm ve tarım sektörü gelişim merkezi olarak desteklenmiştir. Bu doğrultuda ilçede organize hayvancılık ve arıcılık alanları önerilmiştir. Ayrıca, mermer ve granit yataklarının bulunması madenciligi de önemli bir potansiyel olarak ortaya çıkarmaktadır. Bu madenlerin işletilmesi için kurulan, ancak faal olmayan tesisin desteklenmesi bu potansiyelin katma değere dönüştürülmesi için önemli olacaktır.

Narman’da, yerleşimin 7 km. güneydoğusunda, Narman-Pasinler karayolu üzerinde bulunan “Narman Peribacaları” ise önemli bir turizm potansiyeli oluşturmaktadır. Bu çerçevede, ilçede doğa turizmi desteklenmiş ve jeopark alanı önerilmiştir.

Narman ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045’te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 21. Erzurum Narman İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
NARMAN	20.000

Narman ilçe merkezi, ilin kuzeydoğusunda, il merkezinde 99 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Erzurum-Kars ve Ardahan Karayolu güzergahında yer almaktadır. Yerleşimde Atatürk Üniversitesi’ne bağlı bir meslek yüksek okulu bulunmaktadır. İlçe merkezi, çevresindeki dağ kütleleri arasında yer alan Çoruh Nehri’nin başlangıcındaki vadide kurulmuştur. Yerleşimin mekansal gelişimi ağırlıklı olarak karayolunun kuzeyinde olmuştur.

Erzurum’un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Narman’da mahalleye dönüşen tek belediye yerleşim *Şekerli* olmuştur. Bu yerleşim ilçe merkezinin güneydoğusunda, 7 km. uzaklıkta yer almaktadır. İlin dağlık arazileri üzerinde yer alan akarsu vadilerinde kurulmuş; temelde kırsal karakterini sürdüren, tarımsal nitelikli bir diğer yerleşimdir. Arıcılık potansiyeline bağlı olarak, ilçede önerilen organize arıcılık alanı yer seçimi bu yerleşimde yapılmıştır.

Narman ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Çayır-mera alanları geniş yer tutması nedeniyle, özellikle büyükbaş besicilik gelişme eğilimindedir. Sulu tarım alanları kısıtlıdır. İklim özellikleri ve yaylaların fazlalığı nedeniyle arıcılık yaygın olarak yapılmaktadır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.1.11. OLTU

Oltu, Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre üst seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Kentsel nüfus açısından ilin, merkezi oluşturan üç ilçesinden sonraki en büyük ilçesi konumundaki yerleşim, kendisini çevreleyen dört ilçenin (Uzundere, Narman, Olur, Şenkaya) merkezi konumundadır. Erzurum ilinin kuzeydoğusunda, hizmetler ve ticaret konularında uzmanlaşmış bir alt merkezdir. Plan döneminde de bu şekilde gelişmesi desteklenmiştir. Bu doğrultuda ilçe merkezinde kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

İlçe merkezinde küçük sanayi sitesi ve proje halinde bir organize sanayi bölgesi bulunan Oltu, plan döneminde sanayi gelişim merkezi olarak desteklenmiş ve bu doğrultuda çevre düzeni planı ile sanayi alanı önerilmiştir. İlçe bugün ilin markası haline gelmiş olan “Oltu taşı” madeni açısından zengindir. Oltu taşından üretilen yan ürünlerle gelişen önemli bir sektör bulunmaktadır. Tespih, kolye gibi süs ve hediyelik eşyaların yapımında kullanılan bu taş, hem ilçenin adını duyurmasını sağlamakta, hem de turizm gelirlerini artırmaktadır.

Oltu ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045’te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 22. Erzurum Oltu İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
OLTU	40.000

Oltu ilçe merkezi, ilin kuzeydoğusunda, Erzurum-Ardahan Karayolu güzergahında, il merkezinde 18 km. uzaklıkta yer almaktadır. Yerleşim, Oltu Çayı Vadisi’nin genişlediği alanda kurulmuştur. Mekansal gelişimi karayolu boyunca ve karayolunun iki tarafındaki ana yollar üzerinde saçaklanarak oluşmuştur. Oltu ilçe merkezinin gelişimi, hizmetler ve sanayi sektörleri ağırlıklı olacaktır.

Oltu ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Sulu tarım arazileri Oltu Çayı Vadisi’nde toplanmıştır. Ayrıca ilçedeki kayda değer orman varlığı sayesinde orman ürünleri üretimi, gelir getiren bir ekonomik uğraşıdır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.1.12. OLUR

Olur Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. İlçe genelinde gelişme potansiyeli öncelikle tarım ve hayvancılık sektöründedir.

Olur ılıkaynak Termal Turizm Merkezi ile potansiyel bir termal turizm destinasyonudur. Bu nedenle plan döneminde bir turizm gelişim merkezi olarak desteklenmiştir. Oltu'da olduğu gibi zengin oltu taşı yataklarının bulunması, ilçenin önemli bir diğer potansiyelini oluşturmaktadır.

Olur ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 23. Erzurum Olur İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
OLUR	10.000

Oltu ilçe merkezi, Erzurum ilinin en kuzeyinde, il merkezine 166 km. uzaklıkta yer almaktadır. Erzurum-Ardahan Karayolu'na yakın bir mesafede, ancak ana ulaşım bağlantısı üzerinde olmaması nedeniyle az gelişmiş küçük bir yerleşimdir.

Olur ilçe merkezi, ilin ormanlık alanlarının yoğun olduğu yüksek bölgelerindeki düzlüklerde kurulmuştur. İlçe merkezi ve çevresi yeşillikler içinde bir görünüm sunmaktadır. Yerleşik doku mevcut yol güzergahlarında saçaklanmış, dağınık bir özellik göstermektedir. Yeni gelişme alanlarının, ilçe merkezinin kuzeyinde yer seçtiği görülmektedir.

Olur ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik hayvancılık, tarım ve ormancılığa dayalıdır. Tarımda sera sebzeçiliği ve meyvecilik gelişmektedir. Hayvancılıkta büyükbaş besicilik ağırlıktadır. Ayrıca, *Taşlıköy*, *Yolgözler*, *Çataksu* ve *Yeşilbağlar* gibi oltu taşı çıkarılan mahalleler bulunmaktadır. Plan döneminde bu potansiyellerin desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.1.13. PASINLER

Pasinler, Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre orta seviyede gelişmiş bir ilçesi olup, il merkezi ile etkileşim içinde gelişmektedir. İlçenin gelişme potansiyeli turizme yönelik hizmetler, sanayi ve teknolojik sera destekli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Pasinler, mevcut sulama alanları kapsamında kalmaktadır.

Bu doğrultuda, ilçede bölgedeki tarım ürünlerinin işlenmesi ve depolanmasına yönelik sanayi tesisleri ve teknolojik sera bölgeleri gelişimi desteklenmektedir.

Pasinler ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 24. Erzurum Pasinler İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
PASINLER	40.000

Pasinler ilçe merkezi, ilin doğusunda, demiryolları ile D-100 karayolu güzerhagında, il merkezine 40 km. uzaklıkta yer almaktadır. İlçede Atatürk Üniversitesi'ne bağlı bir meslek yüksek okulu bulunmaktadır. Aras Nehri Vadisi'nde, verimli tarım arazilerinin yer aldığı Pasinler Ovası'nda kurulmuştur. İlçe merkezinin mekansal gelişiminin karayolunun iki tarafında yayıldığı görülmektedir. İlçenin kuzeyinde gelişme alanları için eşik oluşturacak dağlık alanlar bulunmaktadır.

Pasinler ilçe merkezinin gelişimi hizmetler sektöründe olacaktır. İlçe merkezinde bulunan Pasinler Kaplıcası önemli bir termal turizm destinasyonudur. Ayrı bir mahalle görünümünde olan bu alan, yanında yapılan park düzenlemesi ile günübirlik ve rekreasyon amaçlı olarak da kullanılmaktadır. Termal turizm merkezi ilan edilen kaplıca alanı, turizm merkezinin planlanması ve tam olarak işlev kazanmasıyla, kentin önemli bir gelişme girdisi olacaktır.

Kent merkezinin güneyinde yer alan Hasankale ve kent içinde bulunan pek çok tarihi cami, kümbet ve türbe de kültür turizmi potansiyeli oluşturmaktadır.

Erzurum'un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Pasinler'de mahalleye dönüşen tek belediye yerleşim Alvar olmuştur. Bu yerleşim ilçe merkezinin güneybatısında, 9 km. mesafede yer almaktadır. Kırsal karakterini sürdüren küçük bir yerleşimdir. Pasinler Ovası'nda kurulmuş olan yerleşimin mekansal gelişimi bir çekirdek etrafında toplanmış, gelişme alanları ışınal olarak dağılan doku özellikleri taşımaktadır. Alvar, proje halindeki sulama alanları kapsamında kalmakta olup, gelişme potansiyeli bitkisel üretim ağırlıklı tarım ve hayvancılık sektöründedir. Ayrıca, beldedeki arıcılık potansiyeline bağlı olarak bir organize arıcılık alanı önerisi getirilmiştir.

Pasinler ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Sektöre, ilin en verimli topraklarından olan Pasinler Ovası'nda bitkisel üretim, ova dışındaki kesimlerde, ise hayvancılık ağırlıklıdır. Arıcılık da ilçe için önemli bir potansiyeldir. Plan döneminde bu potansiyellerin desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.1.14. PAZARYOLU

Pazaryolu Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. İlçenin gelişme potansiyeli, hayvancılık ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık sektöründedir.

Çoruh Nehri, ilçenin doğal peyzajı ve tarımsal özelliklerini belirlemenin yanı sıra, turistik değer olarak da önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Nehirde rafting ve diğer su sporları yapılmaktadır. Plan döneminde bu potansiyelin katma değer yaratacak şekilde desteklenmesi ilçe gelişiminde etkin rol oynayacaktır. Plan döneminde Erzurum ilindeki turizm gelişim merkezlerinden biri olacaktır.

Pazaryolu ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 25. Erzurum Pazaryolu İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
PAZARYOLU	7.500

Pazaryolu ilçe merkezi, ilin kuzeyinde, Bayburt-Artvin Karayolu güzergahında, il merkezine 124 km., Bayburt il merkezine ise, 79 km. uzaklıkta yer almaktadır. Kırsal karakterini sürdüren, tarımsal nitelikli küçük bir ilçedir. İlin yüksek kesimlerinde, Çoruh Nehri Vadisi'nde, nehrin güney kesiminde yer alan plato düzlüklerinde kurulmuştur. Birbirinden kopuk mahallelerin bulunduğu dağınık karakterli doku özelliği taşımaktadır.

Pazaryolu ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılıktır. Bitkisel ve hayvansal üretim yanı sıra arıcılık da önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Plan döneminde bu potansiyellerin desteklenmesi önemlidir.

6.2.1.1.15. ŞENKAYA

Şenkaya Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. İlçe merkezi dahil kentsel hizmetler yeterince gelişmemiş olup, Oltu ilçesi halen Şenkaya için bir üst merkez konumunu korumaktadır.

Şenkaya'nın gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Bu nedenle ilçede bir organize hayvancılık alanı önerilmiştir. Plan döneminde Erzurum ilindeki tarım ve hayvancılık sektörü gelişim merkezlerinden biri olacaktır. Allahuekber Dağları'nda, milli parka yakın konumda bulunması yerleşimin doğa ve eko-turizm açısından gelişimini sağlayacak potansiyellerdir.

Şenkaya ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 26. Erzurum Şenkaya İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
ŞENKAYA	25.000

Şenkaya ilçe merkezi, ilin kuzeydoğusunda, il merkezine 167 km. uzaklıkta yer almaktadır. Erzurum-Ardahan Karayolu'nun güney kesimlerinde, ana yoldan uzakta bir noktada bulunmaktadır. İlin ormanlık alanlarının yoğun olduğu Allahuekber Dağları'nda, plato düzlüklerinde kurulmuş bir yerleşimdir. Bir ilçe merkezi için oldukça küçük olan yerleşim, kırsal kimliğini sürdürmektedir. Mekansal gelişimi toplu bir özellik gösteren merkez yerleşim ile, kuzeyinde kopuk olarak gelişmiş yeni yerleşimlerden oluşmaktadır. Çevre düzeni planı ile kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

Erzurum'un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Şenkaya'da mahalleye dönüşen tek belediye yerleşim Paşalı olmuştur. Bu yerleşim ilçe merkezinin kuzeybatısında, 25 km. mesafede bulunmaktadır. Erzurum-Ardahan Karayolu'nun güneyinde, ulaşım aksına yakın bir mesafededir. Kırsal karakterini koruyan tarımsal nitelikli bir yerleşimdir. Paşalı yerleşiminin mekansal gelişimi, Erzurum-Ardahan Karayolu'ndan güneye doğru devam eden tali yol güzergahının doğusunda yoğunlaşmaktadır. Yerleşim kuzey-güney aksında lineer bir yayılım göstermektedir. Beldenin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir.

Şenkaya ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik ağırlıklı olarak hayvancılık ve ormancılığa dayalıdır. Tarım belli bölgelerde sınırlı olarak yapılmaktadır. İlçedeki bazı derelerde alabalık bulunmakta olup, altyapının oluşturulması durumunda potansiyel sunabilecektir.

Ayrıca bazı yerleşimlerde kilim dokumacılığı yaygın olup, bir dönem oldukça değerli olan “Bardız Kilimi” üretiminin canlandırılması desteklenmelidir. Bazı yerleşimlerde linyit kömürü çıkarılmakta; bazı yerleşimlerde ise, kültür turizmi potansiyelleri bulunmaktadır. Plan döneminde bu alternatif gelişme potansiyellerinin desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.1.16. TEKMAN

Tekman ilin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Arıcılık potansiyeline bağlı olarak, ilçede organize arıcılığın desteklenmesi önerilmiştir. Ayrıca, ilçede termal kaynaklar da bulunmakta olup, termal turizm potansiyeli de desteklenmektedir.

Tekman ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 27. Erzurum Tekman İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
TEKMAN	35.000

Tekman ilçe merkezi, ilin güneyinde, il merkezinde 149 km. mesafede yer almaktadır. Ana ulaşım bağlantılarından uzak bir yerleşim olması gelişme potansiyelini olumsuz yönde etkilemiştir. Palandöken Dağları'nın güneyinde, kendi adıyla anılan ovalık alanda kurulmuş bir yerleşimdir. Mekansal gelişimi Erzurum il merkezine ulaşan yolun doğusunda yoğunlaşmıştır.

Tekman ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Tarım arazisinin azlığı, hayvancılığı ön plana taşısa da, ekonomik girdi yaratacak bir sektörel yapıdan söz etmek mümkün değildir. Kırsal yerleşimlerde halıcılık da yaygın olarak yapılmaktadır. Diğer yandan, arıcılık için uygun koşullara sahip olan ilçede önemli bir potansiyel mevcuttur. Bu konuda çeşitli projeler ve bilinçlendirme çalışmaları yürütülmekte olup, plan döneminde gelişmeleri desteklenmektedir.

6.2.1.1.17. TORTUM

Tortum Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Tortum ilçesinin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektörü ağırlıklıdır.

Diğer yandan Tortum, pek çok doğal güzelliği barındıran bir ilçedir. Vadiler boyunca yer alan köyler, görülmeye değer peyzaj özellikleri sunarken, ilçenin ve ilin kuzey ucunda bulunan, Uzundere ilçe sınırları içindeki Tortum Gölü ve Şelalesi, yurt çapında tanınan önemli doğal ve turistik değerler olup, turizm ve turizme yönelik hizmetler sektörlerinde gelişme potansiyeli oluşturmaktadır.

Tortum ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 28. Erzurum Tortum İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
TORTUM	25.000

Tortum ilçe merkezi, ilin kuzeyinde, il merkezinde 57 km. mesafede yer almaktadır. Erzurum-Artvin Karayolu güzergahında, ilin Doğu Karadeniz'e açılan koridorundadır. Tortum Çayı Vadisi'nde kurulmuştur. Kentin içinden geçen yol ve karayolu boyunca lineer olarak gelişmiş bir mekansal özellik göstermektedir. Çevre düzeni planı ile kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

Erzurum'un il sınırlarıyla büyükşehir statüsüne dönüşmesiyle Tortum'da mahalleye dönüşen belediye yerleşimler Bağbaşı, Pehlivanlı, Serdarlı ve Şenyurt'tur. Bu yerleşimlerden Bağbaşı ilçe merkezinin kuzeyinde 45 km. uzaklıkta yer almaktadır. Tortum Çayı kollarından birine uzanan bir çay boyunca, uzun bir vadi içinde lineer ve dağınık olarak oluşmuş bir mekansal gelişim göstermiştir. Bağbaşı kırsal karakterini sürdüren, ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı bir yerleşim olup, gelişme potansiyeli bu sektördedir. Arıcılık da kayda değer bir uğraştır. Yerleşimde bulunan ve günümüzde cami olarak kullanılan Meryem Ana Kilisesi, beldenin güneybirlik bir kültür turizmi odağı olması için önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

Pehlivanlı, ilçe merkezinin kuzeyinde, 44 km. mesafede yer almaktadır. Kırsal karakterini koruyan bir yerleşimdir. Tortum Çayı kollarından birine uzanan bir çay boyunca, uzun bir vadi içinde lineer ve dağınık olarak oluşmuş mekansal gelişim göstermiş olan bir diğer yerleşimdir. Beldenin gelişme potansiyeli mevcutta olduğu gibi, tarım ve hayvancılık sektöründedir. Tarım arazileri kısıtlı olup, meralar hayvancılık ve rekreatif açıdan önemlidir.

Serdarlı, ilçe merkezini kuzeybatısında, 60 km. mesafede yer almaktadır. Tortum Çayı'na batıdan ulaşan büyük bir kol olan Bağbaşı Çayı Vadisi'nde kurulmuş; vadi boyunca

ve vadiden güneye doğru uzanan dikey düzlüklerde yayılmış, tipik Karadeniz yerleşimi doku özelliklerine sahip bir yerleşimdir. Yerleşimin kuzeyinde eşik oluşturan yükseklikler bulunmaktadır. Çok engebeli ve dik alanlarda bulunan yerleşik alan, merkezde bulunan bir höyük tepe etrafında ııınsal olarak gelişmiş, dağınık ve parçalı bir görünüm sergilemektedir. Kırsal karakterini sürdüren yerleşimin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı olup, gelişme potansiyeli bu sektördedir. Tarım arazilerinin kısıtlı olması, hayvancılığın ağırlık kazanmasını sağlamıştır. Coğrafı konumu sayesinde, Mescit Dağı'ndaki Yedi Göller gibi doğa turizmi potansiyeli sunan pek çok doğal güzelliğe sahiptir. Bu nedenle, yayla turizmi desteklenmelidir.

Şenyurt, ilçe merkezinin kuzeydoğusunda, 32 km. mesafede yer almaktadır. Eski bir yerleşim olan Şenyurt, ilçe merkezinden sonra Tortum ilçesinin en büyük yerleşimidir. Batı yönünden Çoruh Nehri'ne uzanan kollar üzerindeki vadi düzlüklerinde, dağınık olarak kurulmuş ve kırsal karakterini sürdüren yerleşimin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı olup, gelişme potansiyeli bu sektördedir. Sulanan arazinin çokluğu önemli bir avantajdır. Meyveciliğin gelişme potansiyeli bulunmaktadır. Çayır-mera alanları nedeniyle hayvancılık ön plandadır. Yerleşimin yaylaları, otlatmanın yanı sıra, doğal ve rekreatif değerleri ve yayla turizmi potansiyeliyle öne çıkmaktadır. Yerleşimde bir mermer fabrikası ve kömür madenleri mevcut olup, küçük ölçekli sanayi gelişim potansiyeli bulunmaktadır.

Tortum ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Kullanılabilir arazinin az ve verimsiz oluşu, tarım sektörünün yarattığı ekonomik girdiyi sınırlamaktadır. Vadi tabanlarında yeralan kesimlerde yapılan meyvecilik, son yıllarda gelişme kaydetmiştir. Yüksek kesimlerde yaylacılık yoluyla küçükbaş hayvan besiciliği yapılmaktadır. Büyükbaş hayvancılık da kayda değerdir. Arıcılığın geliştiiği ilçenin bazı köylerinde el tezgahlarında dokumacılık yaygındır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önemli görölmektedir.

6.2.1.1.18. UZUNDERE

Uzundere Erzurum ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre orta-alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Uzundere'nin gelişme potansiyeli üç temel sektörün dağılımında görülmektedir. Ancak temel sektör, tarım ve hayvancılıktır. Hizmetler sektörü ilçe merkezi olmasına bağlı olarak gelişme göstermektedir. Sanayi sektörü ise, planlı küçük çaplı sanayi ve konut dışı kentsel çalışma alanlarının oluşmasıyla gelişecektir. Çevre düzeni planı ile kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

İlçede hizmetler sektörünün gelişimini destekleyecek turizm potansiyelleri de bulunmaktadır. Tortum Gölü ve Şelalesi ile Uzundere Mağarası ilçenin en önemli doğal ve turistik çekim noktasıdır. Ayrıca, "Tarihi Ambarlı Eyvanlı Uzundere Evleri" diye nitelendirilen evler de önemli bir kültür turizmi potansiyeli olup, katma değer yaratacak şekilde değerlendirilmesi desteklenmelidir. Ayrıca ilçede yayla ve kültür turizminin de gelişmesi öngörülmüştür.

Uzundere ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfus aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 29. Erzurum Uzundere İlçesi – Nüfus Kabulü (2045)

İLÇE	NÜFUS
UZUNDERE	12.500

Uzundere ilçe merkezi ilin kuzeyinde, Erzurum-Ardahan Karayolu güzergahında, il merkezine 87 km. mesafede bulunmaktadır. Tortum ilçesi gibi, ilin Doğu Karadeniz'e açılan koridorundadır. Akdağların eteklerinde, Tortum Çayı ve Uzundere Dere'nin kesiştiği düzlüklerde kurulmuştur. Mekansal gelişimi karayolu ve Tortum Çayı'nın doğusunda yer alan kent içi yollar etrafında lineer ve dağınık bir özellik göstermektedir. Yerleşimin güneydoğusunda yaklaşık 15-20 km. mesafede yayla karakterinde bir mahallesi bulunmaktadır.

Uzundere ilçesinde büyükşehir statüsüne bağlı olarak mahalleye dönüşen ve kentsel statü kazanan köy yerleşimlerinde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bağcılık ve sebzeçilik gelişmiştir. Vadi içlerindeki mikroklimatik özelliklerden ötürü tarımsal ürün deseni çeşitlenmektedir. Yayılacılık yöntemiyle küçükbaş hayvan besiciliği ağırlıktadır. Alabalık üretimi ve seracılık da gelir getiren uğraşlar olarak giderek yaygınlaşmaktadır. İlçe, her iki faaliyette de il çapında önemli hale gelmiştir. Diğer yandan, ilçenin zengin bitki örtüsü, arıcılığın da gelişmesini sağlamıştır. Ayrıca, bazı yerleşimlerde kültür turizmi ve pek çok yerleşimde doğa turizmi potansiyeli bulunmakta olup, plan döneminde tüm bu potansiyellerin desteklenmesi gelişimde önemli rol oynayacaktır.

6.2.1.2. ERZİNCAN

Erzincan, Türkiye'nin batı ucundan başlayıp, doğusundaki sınır kapılarına kadar uzanan D-100 (E-80) Karayolu ile Cumhuriyet tarihinde itibaren demiryolları güzergahında ve 1988 yılından itibaren havayolu ile ulaşılabilen bir ildir. Erzurum gibi bölgesel bir etki alanı oluşturmamış olmakla birlikte, hizmetler sektörü açısından hızla gelişmekte olan Erzincan'da hizmet veren Erzincan Üniversitesi, bölgenin eğitim düzeyini yükseltmenin yanında, ilin sosyo-kültürel ve kentsel gelişimine katkı sağlamaktadır. Hızlı tren projelerinin tamamlanmasıyla bu durum daha da güçlenecektir.

Erzincan ilinde, D-100 ana ulaşım güzergahı üzerinde yer alan Refahiye, Üzümlü ve Tercan ilçeleri, Merkez ilçenin yanı sıra, ulaşılabilirlik açısından buldukları uygun konumlarına bağlı olarak birer alt merkez olarak gelişme eğilimi göstermiştir. Plan döneminde İliç ilçesi de bir alt merkez olarak desteklenmiştir.

Coğrafi yapı, ildeki yerleşimlerin ekonomik karakteristiklerini de yönlendirmiştir. Ana ulaşım güzergahında bulunan Merkez ilçe, il genelinde hizmetler ve sanayi sektörü açısından tek çekim merkezi olarak gelişmiştir. Üzümlü ilçesi ise, il merkezinde yakınlığı nedeniyle merkezle birlikte, merkezin yükünü alabilecek kentsel kullanımları açısından gelişme potansiyeline sahip olmuştur. Günümüzde, Merkez ve Refahiye ilçeleri, organize sanayi bölgesi ve küçük sanayi siteleriyle ilin sanayi odakları konumundadır.

Dört tarafı dağlarla çevrili bir bölgede yer alan Erzincan özellikle doğa sporları açısından potansiyel sunmaktadır. Kemah, Kemaliye ve Refahiye ilçeleri bu tür faaliyetler için çok zengin alternatifler içermektedir. İl merkezinde Ilıca, Beytahtı, Girlevik Şelalesi; Çayırlı ilçesinde Aygır Gölü; Kemah'ta Soğuk Sular; Kemaliye'nin kendine özgü doğası ve mimarisi; Otlukbeli ilçesinde doğal sit alanı olan Otlukbeli Gölü; Refahiye ilçesinde Dumanlı Dağları ve ormanlar ile Sakaltutan mevkiindeki Yıldırım Akbulut Kayak Tesisleri; Üzümlü'de, Bayırbağ Mesire Yeri ve Hıdırellez Gölü; Tercan'da ise Ağ Baba ilin turizm potansiyelini oluşturmaktadır. Urartu medeniyetinin günümüze ulaşmış en sağlam kentlerinden biri olan Altıntepe de il sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Erzincan, plan döneminde bölgesel çekim merkezi olarak gelişecek olan Erzurum'un çekim alanı içinde gelişecektir. Erzincan mevcut kentsel hizmet sunumlarında Erzurum'la aynı kapasiteye sahip olmasına rağmen, gerek genel olarak il alanının daha küçük olması gerekse il merkezinin nispeten daha küçük bir ovada yer alması gelişme potansiyellerini Erzurum'a kıyasla sınırlamaktadır. Erzincan'da Refahiye ve Tercan, il merkezinden sonra gelişecek alt merkezler olarak desteklenmiştir.

Erzincan ili, il merkezinde yoğunlaşan idari ve yönetim tesisleri, eğitim ve sağlık gibi kentsel sosyal altyapı alanları ile birlikte, Ergen Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi, ilçelerin tümünde yer alan doğa ve kültür turizmi potansiyellerine endeksli olarak turizm ağırlıklı hizmetler merkezi kimliği ile ön plana çıkacaktır. Erzincan'da Merkez, Kemaliye, İliç ve Üzümlü turizm gelişim odakları olarak desteklenmiştir.

Tarım ve hayvancılık sektörü de ilin kimliğinde etkilidir. Plan döneminde Üzümlü, Çayırılı ve Otlukbeli ilçelerinin organize tarım, hayvancılık ve arıcılık tesislerinin yer alacağı merkezler olarak gelişmesi desteklenmiştir.

İl merkezinde yer alan organize sanayi bölgesi ve münferit sanayi tesisleri yanı sıra, Refahiye, Üzümlü ve Tercan'ın sanayi odakları gelişeceği düşünülmektedir. Ayrıca, Tercan ile ilin batısındaki Refahiye ve İliç ilçelerinin ortak alanlarında maden sanayinin gelişeceği öngörülmektedir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Erzincan ilinde, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının hedef yılı olan 2045 için öngörülen nüfus kabulleri, kentsel nüfus için 323.000 kişi; kırsal nüfus için 73.500 kişi olmak üzere, toplamda 396.500 kişidir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

6.2.1.2.1. MERKEZ

Merkez, Erzincan ilinin en yüksek nüfusa sahip ve sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre en gelişmiş ilçesi olup, bu kriterler açısından Türkiye ortalamasının üzerinde bir değer taşımaktadır.

Erzincan il merkezi, ilin orta kesiminde, D-100 Karayolu güzergahında yer almaktadır. Fırat Nehri'nin geçtiği Erzincan Ovası'nda kurulmuş bir yerleşimdir. 1939 ve 1992 yılında meydana gelen depremlerle kentin büyük kısmı yıkılmıştır. Kent bundan sonra neredeyse yeniden inşa edilmiş olup, bu nedenle kentsel altyapısı ile planlı bir gelişme göstermiştir. Kentin kuzeyindeki askeri alanlar ve üniversite kampüsü ile doğudaki büyük kamusal alanlar kentin sosyal yaşamını belirleyen kullanımlardır. 2006 yılında kurulan Erzincan Üniversitesi, kentin sosyo-kültürel ve ekonomik yapısını canlandırmıştır. Kent doğu-batı yönünde çizgisel gelişme göstermektedir. Ancak, il içindeki göç hareketinin de merkezi niteliğindeki yerleşim, ovadaki tarım arazileri üzerinde gelişmektedir.

Erzincan il merkezinin gelişimi hizmetler ve sanayi sektörleri ağırlıklıdır. İl merkezinde olması gereken hizmetler ile organize sanayi ve küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Erzincan il merkezi, işletme halinde bulunan sulama alanları kapsamında kalmaktadır. Bu nedenle, bitkisel üretime yönelik tarım ve hayvancılık sektörü de, tarımsal sanayiye destekleyecek şekilde gelişme potansiyeli sunmaktadır. Bu doğrultuda Merkez ilçede, Ulalar, Uluköy ve Mollaköy beldelerine yakın konumlarda organize tarım ve hayvancılık alanları önerilmiştir.

Merkez ilçeye bağlı beldelerin çoğunluğu, yakınlıkları ve yerleşik alanlarının bütünleşmişliğiyle il merkezinin mahalleleri görünümündedir. Bu beldelerin ortak noktaları, il merkezinin parçası olmaları, merkezi desantralize etmeleri, gelişme potansiyeline sahip olmaları, ancak bu mekansal gelişmenin, ilçenin en verimli ve sulak tarım alanlarını tehdit etmesidir.

İl merkezine çok yakında konumda bulunan, Akyazı, Çukurkuyu, Demirkent, Geçit, Kavakyolu, Ulalar, Yalnızbağ ve Yoğurtlu mekansal gelişimleri kent ile bir bütün oluşturmaktadır. Çevre düzeni planında bu nedenle “Erzincan Bütünleşik İl Merkezi”ni oluşturan bu yerleşimlere bütüncül bir anlayışla yaklaşmıştır.

Merkez ilçe bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Tablo 30. Erzincan Merkez İlçe – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	BELDE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
MERKEZ	ERZİNCAN MERKEZ	175.000	20.000	273.500
	AKYAZI	5.000		
	ÇUKURKUYU	6.000		
	DEMİRKENT	13.000		
	GEÇİT	8.000		
	KAVAKYOLU	12.000		
	ULALAR	8.000		
	YALNIZBAĞ	7.500		
	YOĞURTLU	7.500		
	BÜTÜNLEŞİK MERKEZ ARA TOPLAM	242.000		
	ÇAĞLAYAN	4.000		
	MOLLAKÖY	3.500		
	YAYLABAŞI	4.000		
	MERKEZ İLÇE TOPLAMI	253.500		

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

Çağlayan, il merkezinin güneydoğusunda, 30 km. uzaklıkta yer almaktadır. Erzincan Ovası'nın güney kesiminde, ovanın daraldığı bölümlerde kurulmuştur. D-100 Karayolu'nun güneyinde, ancak karayoluna uzak bir noktada kalmaktadır. İki batı-doğu doğrultusunda, bir kuzeyde olan üç, dağınık yerleşik dokudan oluşmaktadır.

Yerleşimin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Gürlevik Şelalesi önemli bir doğa turizmi potansiyeli olup, kentin güneybirlik bir destinasyon olmasını sağlamaktadır. İl çapında önemli olan bu şelalenin yanı sıra, mesireleri ve yeşil alanları ile turistik nitelikli bir yerleşimdir.

Mollaköy, il merkezinin güneydoğusunda, 15 km. mesafede yer almaktadır. Erzincan Ovası'nda, Munzur Dağları'na yakın, höyük tepenin kuzey eteklerinde kurulmuş bir yerleşik doku ile güneyde kopuk şekilde oluşmuş bir başka mahalleden oluşmaktadır. Tepenin kuzeyindeki bölgede mekansal gelişim, yol boylarınca uzayan lineer bir dokuya sahiptir. Güneydeki bölüm ise, bir çekirdek etrafında toplanmış bir özellik göstermektedir.

Yerleşimin gelişme potansiyeli, Erzincan Ovası sulamasıyla bağlantılı olarak, bitkisel üretim ağırlıklı tarım ve hayvancılık sektöründedir. Yerleşimde bulunan bir tepeden perlit madeni çıkarılmakta olup, özel sektör tarafından işletilmektedir. Ayrıca, bu tepe

üzerinde bulunan manastırı kalıntısı da beldeyi güneybirlik bir kültür turizmi odağı yapma potansiyeli taşımaktadır.

Yaylabası, il merkezinin güneyinde, 15 km. mesafede yer almaktadır. Ergan Dağı eteklerinde kurulmuş, Ergan Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi kapsamında kalan bir yerleşimdir. Yerleşimin ilk meskun dokusu organik ve toplu bir özellik göstermektedir. Yerleşimin kuzeybatı yönünde ise, planlı yeni gelişme alanları oluşmuştur.

Beldenin gelişimi, turizm merkezine endeksli olarak kış sporları turizmine yönelik turizm potansiyeli taşımaktadır. Son dönemde beldede toplu konutlar kadar, üst gelir grubuna seslenen konut ve villalar da yapılmaya başlanmıştır.

Erzincan ilinde 6360 sayılı kanun kapsamında köye dönüşen belediye yerleşimler, Bahçeliköy, Dörtler ve Uluköy olmuştur.

Bahçeliköy, il merkezinin batısında, 14 km. uzaklıkta yer almaktadır. Erzincan Ovası'nın Otlukbeli Dağları'nın güney uzantılarıyla birleştiği bir bölgede, bağ-bahçe nizamında, geniş parseller içinde kurulmuş kırsal nitelikli bir yerleşimdir. Dağınık bir mekansal dokuya sahiptir. İl merkezi ve yakın çevresinin sayfiye yeri niteliğindedir.

Merkez ilçedeki organize sanayi bölgesi yerleşimin sınırları içinde bulunmaktadır. Proje halindeki sulama alanları kapsamında kalan Bahçeliköy'ün gelişme potansiyeli, mevcutta olduğu gibi sulu tarımda meyvecilik ve sebzeçiliktir. Seracılık da gelişmektedir.

Dörtler, il merkezinin güneydoğusunda, 20 km. uzaklıkta yer almaktadır. Tarımsal niteliğini ve kırsal karakterini sürdüren bir yerleşimdir. Erzincan Ovası'nda, Munzur Dağları eteklerinde kurulmuştur. Batı-doğu ekseninde birbirine yakın, ancak kopuk, kendi içinde toplu üç yerleşik dokudan oluşmaktadır. Yerleşimin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir.

Uluköy, il merkezinin güneydoğusunda, 27 km. mesafede yer almaktadır. Erzincan Ovası'nda, Fırat Nehri'nin hemen güneyinde kurulu bir yerleşimdir. D-100 Karayolu'nun güneyinde, karayoluna yakın, ancak iç kesimlerde yer almaktadır. Izgara sisteminde, planlı bir gelişim göstermiş küçük bir yerleşimdir.

Yerleşimin gelişme potansiyeli sulama alanlarına bağlı olarak, günümüzde olduğu gibi bitkisel üretime yönelik tarım ve hayvancılık sektöründedir. Yer altı ve yer üstü su kaynakları açısından zengin olan beldede, meyve ve sebzeçilik gelişmektedir.

Merkez ilçedeki diğer kırsal yerleşimlerde temel ekonomik etkinlik ve gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Sektör plan döneminde de ağırlığını sürdürecektir.

6.2.1.2.2. ÇAYIRLI

Çayırılı, ilin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Proje halindeki sulama alanları kapsamında kalan ilçenin gelişme potansiyeli bitkisel üretime yönelik tarım ve hayvancılık sektöründedir. Bu kapsamda, ilçede bir organize tarım alanı önerilmiş ve ilçenin plan döneminde ildeki tarım ve hayvancılık sektörü gelişim merkezlerinden biri olması desteklenmiştir.

Çayırılı ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 31. Erzincan Çayırılı İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
ÇAYIRLI	8.000	8.500	16.500

Çayırılı ilçe merkezi, ilin doğusunda, il merkezine 115 km.uzaklıkta yer almaktadır. Ana ulaşım bağlantılarından uzak bir noktada, dağlık alanlar arasında yer alan Karasu Çayı Vadisi'ndeki ovalık arazide kurulmuş bir yerleşimdir. Mekansal yapısı, birbirinden kopuk iki yerleşik dokudan oluşmaktadır. Çevre düzeni planı ile gelişme alanı planlanmıştır.

Çayırılı ilçesindeki kırsal yerleşimlerde temel ekonomik etkinlik ve gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Sektör plan döneminde de ağırlığını sürdürecektir.

6.2.1.2.3. İLİÇ

İliç Erzincan ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Ancak, gelişme potansiyeli ve bulunduğu konum nedeniyle, çevredeki kentsel ve kırsal yerleşimler için plan döneminde bir alt merkez olarak desteklenmiştir.

İliç ilçesinin gelişme potansiyeli, ilçe merkezinin bir alt merkez olarak desteklenmesine bağlı olarak hizmetler sektörü ile özellikle tarım ve hayvancılık sektöründedir. Ayrıca madencilik potansiyeline bağlı olarak ilçede sanayi alanları önerilmiş ve ilçenin plan döneminde sanayi gelişim merkezlerinden biri olması desteklenmiştir. Diğer yandan, su sporları potansiyelinin desteklenmesi önerilmiştir.

İliç ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 32. Erzincan İliç İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
İLİÇ	6.500	5.500	12.000

İliç ilçe merkezi, ilin güneybatısında, il merkezine 116 km. mesafede yer almaktadır. İlçe merkezine Refahiye-Elazığ (D-877) karayolundan ayrılan yolla ulaşılmaktadır. Fırat Nehri Vadisi'ne inen yamaçlar üzerinde kurulmuştur. Mekansal gelişimi genel olarak karayolundan kente ulaşan aksın doğusunda, lineer bir şekilde olmuştur. Yeni yerleşme alanları, kuzeye karayoluna doğru kaymaktadır. Çevre düzeni planı ile gelişme alanı planlanmıştır.

İliç ilçesindeki kırsal yerleşimlerde temel ekonomik etkinlik ve gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Özellikle hayvancılık ön planda olup, küçükbaş hayvan sayısı olarak ülkenin önde gelen ilçelerindedir. Hayvancılık potansiyeline bağlı olarak, süt üretimi ve mandıracılık gelişmiştir. Erzincan tulumu olarak bilinen peynir türü, ülke çapında tanınmaktadır.

Arıcılık ile el sanatları ve dokumacılık da kayda değer önemli bir faaliyet kollarıdır. Bazı yerleşimler ise, kültür turizmi potansiyelleri bulunmaktadır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.2.4. KEMAH

Kemah Erzincan ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. İlçenin gelişme potansiyeli ilçe merkezinin gerektirdiği hizmetler dışında, tarım ve hayvancılık sektöründedir. İlçede teknolojik sera bölgesi önerilmiştir.

Kemah ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 33. Erzincan Kemah İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
KEMAH	4.500	6.500	11.000

Kemah ilçe merkezi, ilin batısında, il merkezine 51 km. mesafede yer almaktadır. Erzurum il merkezinden İliç ilçesine ve Malatya Karayolu'na bağlanan tali ulaşım güzergahında bulunmaktadır. Fırat Havzası'nda, nehrin hemen güneyinde kurulmuş bir yerleşimdir. Mekansal gelişimi, nehir boyunca dağınık bir özellik göstermektedir. Yeni gelişme alanlarının ilçe merkezinin ve nehrin kuzeyine kaydığı görülmektedir.

Kırsal karakterini sürdüren tarımsal nitelikli bir yerleşimdir. Geleneksel nitelikli ahşap yapıların çoğunlukta olduğu belde, bir ilçe merkezinde olması gereken birçok kentsel teknik ve sosyal altyapıdan yoksundur. Ancak, son dönemde kaydettiği gelişmeler, yerleşimde demiryolu istasyonunun bulunması, yerleşimin ve çevresinin ilgi çekici coğrafyası nedeniyle gelişme potansiyeline sahiptir.

Kemah ilçesindeki kırsal yerleşimlerin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Sektör tarım arazilerinin sınırlı olduğu ilçede, çayır ve meraların geniş yer tutmasına bağlı olarak hayvancılık ağırlıklıdır. Arıcılık ve seracılık da son dönemde gelişmeye başlayan uğraşlardır. Ayrıca, doğa sporları potansiyeli ve kültür turizmi potansiyeli sunan kırsal yerleşimler bulunmaktadır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önem taşımaktadır.

6.2.1.2.5. KEMALİYE

Kemaliye Erzincan ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre orta seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Kemaliye'nin gelişme potansiyeli turizm ve turizme yönelik hizmetler sektöründedir. İlçe merkezi, Erzincan ilinin turizm potansiyeliyle gelişecek en önemli yerleşimi konumundadır. Hem kültür hem de doğa turizmi açısından önemli potansiyellere sahiptir. Tarihi Kentler Birliği'ne üye olan belde, sivil mimarlık örnekleri ve tarihi kent dokusuyla öne çıkmaktadır. Belde, doğal-tarihsel ve kültürel özelliklerinin yanı sıra özgün mimari dokusuyla da Dünya Mirası olmak üzere UNESCO'ya aday gösterilmiştir.

Fırat Nehri'nin aşındırdığı vadide 8 km boyunca devam eden "Karanlık Kanyon", düzenlenen tekne ve bot turlarıyla ilgi çekici bir doğal değerdir. Bölge, akarsuları, sarp kayalıkları, mesire ve yaylalarıyla çok çeşitli doğa ve su sporlarına olanak tanımaktadır. İlçede yapılan Kültür ve Doğa Sporları Şenliği, uluslararası boyuta taşınmış önemli bir etkinliktir. İlçenin bu özelliği, başta eko-turizm olmak üzere ekonomik ve kültürel gelişim açısından gelecek vaat etmektedir. Kadı Gölü ve Seyit Ali parkları, önemli rekreasyon alanlarıdır. Zengin folkloru ve el sanatlarıyla ünlü olan ilçede halı festivali düzenlenmektedir. Tüm bu değerler nedeniyle, Fırat Havzası KTKGB kapsamında kalan ilçenin plan döneminde ildeki turizm gelişim merkezlerinden biri olması amacıyla, eko-turizm alanı önerilmiş, ayrıca su sporları ve kültür turizmi desteklenmiştir. Bu doğrultuda günübirlik turizm tesis ve spor alanları planlanmıştır.

Kemaliye ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 34. Erzincan Kemaliye İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
KEMALİYE	4.000	4.000	8.000

Kemaliye ilçe merkezi, ilin güneybatı ucunda, il merkezine 157 km. mesafede bulunmaktadır. Refahiye-Elazığ-Malatya karayolu üzerinde bulunmaktadır. Kemaliye Fırat Nehri Vadisi'nde, Munzur Dağları eteklerinde, dar vadi yamaçlarında kurulmuş bir yerleşimdir. Gelişme büyük orandan güney yönündedir. İlçe merkezinde Erzincan Üniversitesi'ne bağlı bir meslek yüksek okulu ve bir turizm-otelcilik yüksek okulu bulunmaktadır.

Kemaliye ilçesindeki kırsal yerleşimlerin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bununla birlikte, kırsal yerleşimlerde el sanatları da yaygın olarak devam eden bir gelenektir. Özellikle "gazenne" adı verilen pamuklu kumaş dokumacılığı ve ünlü Eğin halıları, çeşitli projelerle korunmaya çalışılmaktadır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi taşımaktadır.

6.2.1.2.6. OTLUKBELİ

Otlukbeli, ilin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektörü ağırlıklıdır. Bu kapsamda, ilçede bir organize tarım alanı önerilmiş ve ilçenin plan döneminde ildeki tarım ve hayvancılık sektörü gelişim merkezlerinden biri olması desteklenmiştir. Ayrıca, kentsel gelişim alanı planlanmıştır.

Diğer yandan, ilçe merkezinin 6 km. kuzeybatısında bulunan ‘Otlukbeli Gölü’ ve bununla birleşmiş olan Otlukbeli Zafer Anıtı, yerleşimin bir gününbirlik turizm destinasyonu olmasını sağlayacak potansiyelleridir. Otlukbeli Gölü, maden sularının oluşturduğu traverten seddi gölü olup, oluşumu günümüzde de devam etmektedir. Bu özelliği ile nadir doğa oluşumlarından biridir ve doğal sit alanı ilan edilerek koruma altına alınmıştır. İşlenen zengin manganez yatakları da, yerleşimin gelişimi için farklı bir potansiyel sunmaktadır.

Otlukbeli ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045’te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 35. Erzincan Otlukbeli İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
OTLUKBELİ	4.000	5.000	9.000

Otlukbeli ilçe merkezi, ilin kuzeydoğusunda, il merkezine 142 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Ana ulaşım bağlantılarından uzak bir noktada yer alan Otlukbeli, Otlukbeli Dağları’nın güney yamaçlarında kurulu, toplu bir mekansal gelişime sahip bir yerleşimdir. Yerleşimin güneyindeki yoldan sonra, dar bir şerit halinde verimli tarım arazileri başlamakta olup, bu araziler Otlukbeli’nin gelişiminde önemli bir eşik oluşturmuştur. Günümüzde bu yolun güneyinde birkaç kamu kurumu oluşumu dışında yapılaşma bulunmamaktadır.

Otlukbeli ilçesindeki kırsal yerleşimlerde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. İlçede meraların geniş yer kaplaması ve tarım alanlarının kısıtlı olması, hayvancılığın ağırlık kazanmasına neden olmuştur. Arıcılık potansiyeli de mevcuttur. Ancak, plan döneminde bu faaliyetlerde verimliliğin ve katma değer artırılması için çalışmalar yapılması gereklidir.

6.2.1.2.7. REFAHIYE

Refahiye, Erzincan ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre orta seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Bulunduğu konum ve gelişme potansiyeli nedeniyle, çevresindeki kırsal ve kentsel yerleşimler için bir alt merkez olması desteklenmiştir. Bu doğrultuda kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

Refahiye ilçesinin gelişiminde üç sektörün de rol oynayacağı öngörülmektedir. İlçe merkezi ve bölgesel alt merkez olması ve ana ulaşım güzergahında bulunması hizmetler sektörünün gelişiminde potansiyel oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe ise, mevcutta bir kablo fabrikası ve bir küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Ayrıca ilçede manyezit ve linyit yatakları vardır. Tarım ve hayvancılık sektörü gelişiminin tarımsal sanayi ile desteklenmesi sağlanabilecektir. Potansiyele bağlı olarak, ilçede sanayi alanı önerilmiş ve ilçenin plan döneminde ildeki sanayi gelişim merkezlerinden biri olması desteklenmiştir. Ayrıca, ilçede organize arıcılık alanı önerilmiştir.

Refahiye ilçesinde, hizmetler sektörü gelişimini destekleyecek bir diğer girdi ise, turizm olacaktır. Karadeniz, İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinin sınırlarının birleştiği noktada yer alan ilçe, Yeşilırmak ve Fırat gibi nehirlerinin su toplama havzalarında bulunması nedeniyle, doğal ve ekolojik açıdan sunduğu çeşitlilikle önem taşımaktadır.

İlçe doğa ve kültür turizmi için pek çok çekim noktasına sahiptir. Orman ve yaylalarıyla Dumanlı Dağları, ilçe merkezinin çevresinde yer alan orman ve mesireler ve diğer doğal değerler, ilçeyi her türlü doğa ve su sporuna elverişli hale getirmektedir. Ayrıca dağ turizmi ve kış sporları için uygun alanlara sahip ilçede, Sakaltutan mevkiinde kayak tesisleri bulunmaktadır. Her türlü kış sporlarının yapılabildiği alanda konaklama olanağı mevcuttur. Dumanlı dışında, Sakaltutan ve Kurtluteppe en tanınmış yaylalarıdır. Tüm bu potansiyellere bağlı olarak, ilçede doğa turizminin gelişmesi desteklenmektedir.

Refahiye ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 36. Erzincan Refahiye İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
REFAHIYE	7.000	10.000	17.000

Refahiye ilçe merkezi, ilin kuzeybatısında, il merkezine 71 km. uzaklıkta yer almaktadır. Refahiye, ulaşılabilirlik yönünden, kara ulaşımının doğrudan sağlanabildiği bir noktada, D-100 karayolu üzerinde bulunmaktadır. Doğuda ilçeyi Erzincan'a bağlayan ve D-100 karayolunun da geçtiği, yaklaşık 2.100 metre rakıma sahip olan Sakaltutan Geçidi bulunmaktadır.

Mekansal gelişimde karayolunun eşik oluşturduğu yerleşim, genel olarak karayolunun güneyinde, lineer bir şekilde gelişmiştir. Bununla birlikte, karayolunun kuzeyinde de yeni gelişme alanları oluşmaya başlamıştır.

Refahiye ilçesindeki kırsal yerleşimlerin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Ormancılık kayda değer bir ekonomik uğraşı ve ilçe için en önemli potansiyeldir. Hayvancılığın giderek gerilediği ilçede, doğası ve sunduğu ekolojik çeşitlilikle arıcılık da oldukça gelişmiştir. Ayrıca, doğa ve kültür turizmi potansiyeli sunan yerleşimler bulunmaktadır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.2.8. TERCAN

Tercan, Erzincan ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre orta seviyede gelişmiş bir ilçesidir. İlçe bulunduğu konum ve gelişme potansiyeli nedeniyle, plan döneminde çevresindeki kırsal ve kentsel yerleşimler için bir alt merkez olarak gelişmesi desteklenmiştir.

İlçenin gelişme potansiyeli hizmetler sektörü ile birlikte tarım ve hayvancılık ile tarıma yönelik sanayi sektöründedir. Bu kapsamda, ilçede bir organize hayvancılık ve sanayi alanı önerilmiştir. Ayrıca, ilçede bölgesel olarak hizmet verebilecek büyük kentsel yeşil alan önerisi getirilmiştir.

Tercan ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 37. Erzincan Tercan İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	BELDE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
TERCAN	TERCAN MERKEZ	10.000	9.000	30.500
	ÇADIRKAYA	3.500		
	KARGIN	4.000		
	MERCAN	4.000		
TERCAN ARA TOPLAM		21.500		

Tercan ilçe merkezi, ilin doğusunda, il merkezine 99 km. mesafede yer almaktadır. D-100 karayolu üzerinde bulunmaktadır. Karasu Nehri'ne ulaşan Tuzla Çayı Vadisi'ndeki düzlüklerde kurulmuş bir yerleşimdir. Mekansal gelişimi genel olarak çayın ve karayolunun kuzeyinde olmuştur. Yeni gelişme alanları ise, çayın güneyindeki kesimlerde oluşmaya başlamıştır. Yerleşimin hemen güneydoğusunda Tercan Barajı bulunmaktadır.

Çadirkaya beldesi ilçe merkezinin kuzeybatısında, 22 km. mesafede bulunmaktadır. Demiryolu güzergahında bulunan yerleşim bir istasyon merkezidir. Yerleşimin mekansal dokusu bu demiryoluna endekli olarak şekillenmiş; iç kesimlerde kalan eski yerleşim dokusuna ilaveten, istasyonun bulunduğu alanda da bir mahalle oluşmuştur. Yeni gelişme alanlarının demiryolu istasyonuna uzanan aks boyunca oluşmaya başladığı görülmektedir.

Belde tarım ve hayvancılık sektörü ağırlıklı olarak gelişmesini sürdürecektir. İmar planı ile gelen küçük sanayi sitesinin oluşması durumunda yakın çevresi için çekici bir konuma gelecektir.

Kargın beldesi, D-100 Karayolu güzergahında, ilçe merkezinin güneybatısında 24 km. mesafede yer almaktadır. Kırsal karakterini korumuş bir yerleşimdir.

Tercan Ovası'nda, Karasu Nehri Vadisi'nde kurulmuş bir yerleşimdir. Karasu yerleşimin hemen doğusunda kalmaktadır. Nehir ile karayolu arasındaki alan sınırlı olduğundan, kent merkezi karayolunun batısında oluşmuştur.

Beldenin gelişme potansiyeli günümüzde olduğu gibi, tamamen tarım ve hayvancılığa dayalı olacaktır. Erzincan Ovası'ndaki planlı sulama alanlarında kalması nedeniyle, bitkisel üretimin ön planda olması beklenmektedir.

Mercan beldesi D-100 Karayolu ve demiryolu güzergahında, ilçe merkezinin güneybatısında 16 km. mesafede yer almaktadır. Kırsal karakterini sürdüren bir yerleşimdir.

Erzincan Ovası'nda, Karasu Nehri ve nehre batıdan ulaşan bir kolun birleştiği alanda kurulmuş bir yerleşimdir. Beldenin gelişimi tarım ve hayvancılık sektöründe ile küçük ölçekli tarımsal sanayi sektöründe görülmektedir. Belde çevresinde çok sayıda besihane mevcuttur. İlçede önerilen organize hayvancılık alanı yer seçimi bu bölgede yapılmıştır. Ayrıca, gelişme potansiyeli ve ilçe merkezine yakınlığı dikkate alınarak kentsel gelişme alanı planlanmıştır.

Tercan ilçesindeki kırsal yerleşimlerin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Tarıma elverişli arazi varlığının ve ekili arazi miktarının az olduğu ilçede, Tercan Barajı, sulanabilir arazi miktarını artırmıştır. Hayvancılık en önemli geçim kaynağını oluşturur. Arıcılık da kayda değer bir uğraşdır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.2.9. ÜZÜMLÜ

Üzümlü, Erzincan ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Temelde tarımsal karakterli olan ilçede tarımsal sanayi alanı önerilmiş ve ilçenin plan döneminde ildeki sanayi gelişim merkezlerinden biri olması desteklenmiştir.

Üzümlü ilçesi, tarihî ve doğal güzellikleri nedeniyle turizm gelişim potansiyeline de sahiptir. İpek Yolu ve Cibice Boğazı yolu gibi tarihî yollar, ilçe sınırları içerisinde geçmektedir. Urartular'dan kalma Altıntepe Höyüğü, Şeyh Karpuz Mağarası, Aygır Gölü önemli çekim noktalarıdır. Rafting ve doğa sporları için de uygun alanlara sahiptir.

Üzümlü ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 38. Erzincan Üzümlü İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	BELDE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
ÜZÜMLÜ	ÜZÜMLÜ MERKEZ	10.000	5.000	19.000
	ALTINBAŞAK	4.000		
ARA TOPLAM		14.000		

Üzümlü ilçe merkezi, il merkezinin 22 km. güneydoğusunda yer almaktadır. D-100 Karayolu'nun kuzeyinde, yola çok yakın bir konumdadır. Kentsel fonksiyonlar henüz yeterince gelişmemiştir. Bunda Erzincan'a yakın olmanın payı büyüktür. Yerleşmenin ana yol güzergahına görece uzak olması, gelişmeyi ve kentleşmeyi güçleştiren önemli faktörlerdendir. Yine de Üzümlü, il merkezinde yakınlığı nedeniyle, il merkezine endeksli olarak gelişecektir.

Erzincan Ovası'nda yer alan yerleşim, kuzeyinde Esence Dağları yükseltileri ile diğer yönlerde irili ufaklı tepeciklerle çevrili bir çanak içinde kurulmuştur. Yerleşim eski ve yeni kent dokularının bulunduğu birbirinden kopuk iki bölgeden oluşmaktadır. Yeni yerleşim alanları karayoluna doğru uzanmaktadır.

Altınbaşak beldesi, ilçe merkezinin güneyinde, 7 km. mesafede, D-100 Karayolu'nun güneyinde, iç kesimlerde yer almaktadır. Demiryolu güzergahında kalan yerleşimde istasyon bulunmaktadır.

Yerleşimde yaşayanların önemli bir kısmı, yakınlıktan ötürü il merkezinde çalışmaktadır. Geri kalan nüfus ise, tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Bu durum, beldede temel kentsel işlevlerin yeterince gelişmemesine neden olmaktadır. Erzincan Ovası'ndaki mevcut sulama alanları kapsamında kalan yerleşimin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir.

Üzümlü ilçesinde 6360 sayılı kanun kapsamında köye dönüşen iki belde bulunmaktadır. Bu beldeler, Bayırbağ ve Karakaya'dır.

Bu yerleşimlerden Bayırbağ, ilçe merkezinin doğusunda, 6 km. uzaklıkta yer almaktadır. D-100 Karayolu'nun kuzeyinde, karayoluna yakın, ancak iç kesimlerde bulunmaktadır. Tarımsal ve kırsal karakterini sürdüren bir beldedir. Erzincan Ovası'nda, Esence Dağları ile karayolu arasındaki irili ufaklı tepelik alanlar içinde bir boğazda kurulmuştur. Mevcut sulama alanları kapsamında kalan yerleşimin gelişme potansiyeli, bitkisel üretim ağırlıklı tarım ve hayvancılık sektöründedir.

Karakaya ise, ilçe merkezinin doğusunda, 14 km. uzaklıkta yer almaktadır. D-100 Karayolu'nun kuzeyinde, karayoluna yakın, ancak iç kesimlerde bulunmaktadır. Tarımsal ve kırsal karakterini sürdüren bir beldedir. Erzincan Ovası'nda Esence Dağları ile karayolu arasındaki irili ufaklı tepelik alanlar içinde bir çanakta kurulmuştur. Mekansal gelişimi dağınık olarak oluşmuş bir yapı göstermektedir.

Beldenin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Ayrıca, beldede bulunan tarihî çeşmeler ve konak, camî çeşmesine ait kitâbe, manastır kalıntıları ile Çermik mevkiindeki kaynarca ve sosyal tesisler, yörenin önemli cazibe merkezlerindedir. Bu potansiyeller yerleşimde turizme yönelik hizmetlerin gelişimini destekleyecektir.

Üzümlü ilçesindeki kırsal yerleşimlerde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Kuru tarım ağırlıktadır. Coğrafi koşullar ve toprak yapısı sayesinde meyve yetiştiriciliği önemlidir. Hayvancılık da gelişmiştir. Plan döneminde potansiyel sunan tüm ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.3. BAYBURT

Bayburt, Planlama Bölgesi'nin alansal olarak en küçük ve gelişmişlik kriterlerinin en düşük olduğu ildir. Bölgedeki diğer illere göre yeni bir olması ve ana ulaşım bağlantılarında uzak olması nedeniyle, Planlama Bölgesi'ndeki illere kıyaslanacak derecede bir merkezi çekim alanından söz etmek mümkün değildir. Bu nedenle, plan döneminde, Bayburt'un bölgesel bir merkez olarak gelişmesi desteklenmiştir.

Bayburt'un en gelişmiş kentsel yerleşimi il merkezidir. Aydıntepe ve Demirözü ilçe merkezleri büyük oranda kırsal kimliklerini koruyarak gelişmektedir. Bayburt ili genelinde, ilin kimliğinde baskı rol oynayan sektör tarım ve hayvancılık olup, plan döneminde de bu kimliğiyle ön plana çıkması beklenmektedir. Tarım ve hayvancılığa bağlı olarak, ilde tarımsal sanayinin de gelişmesi ivme kazanacaktır. Bu kapsamda, Merkez ilçenin sanayi; Demirözü ilçesinin ise, hem tarım ve hayvancılık hem de sanayi gelişim odağı olarak gelişmesi desteklenmiştir.

Buna ilaveten, bir Karadeniz ili olan Bayburt'un, Karadeniz coğrafi yapısına bağlı olarak sahip olduğu yayla turizmi, Kop Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi ve özellikle Aydıntepe'deki kültür turizmi potansiyellerine bağlı olarak, turizm sektörü kimliğinin etkin olacağı bir gelişme göstereceği öngörülmektedir.

Bayburt ilinde, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının hedef yılı olan 2045 için öngörülen nüfus kabulleri, kentsel nüfus için 86.000 kişi; kırsal nüfus için 31.500 kişi olmak üzere, toplamda 117.500 kişidir.

6.2.1.3.1. MERKEZ

Merkez, Bayburt ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterleri en yüksek ilçesidir.

Bayburt ilçe merkez, ulaşılabilirlik yönünden, kara ulaşımının doğrudan sağlanabildiği bir noktada, Gümüşhane-Erzurum Karayolu üzerinde bulunmaktadır. Tarihi İpek Yolu güzergahı ile Karadeniz Bölgesi'ni Doğu Anadolu'ya bağlayan geçişlerden biri üzerindedir.

Yerleşim, Çoruh Nehri Vadisi'ndeki düzlüklerde kurulmuştur. Nehir kentin ortasından geçmektedir. Mekansal gelişimi nehre endeksli oluşmuş olup, genelde nehrin iki tarafında ve paralel olarak uzanmaktadır. Bununla birlikte, yeni gelişme alanları batıya doğru kaymaktadır.

İl merkezi olması nedeniyle, ilin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre üst seviyede gelişmiş bir yerleşimdir. Kamu yatırımlarıyla kentsel ve sosyal altyapı konularında giderek gelişen yerleşimde bir küçük sanayi sitesi ve doluluk oranı az olmakla birlikte bir organize sanayi bölgesi bulunmaktadır.

Bayburt il merkezinin gelişme potansiyeli hizmetler ve sanayi sektörlerindedir. İl merkezinde il için gerekli kamu tesisleri ile ticaret gelişimi devam edecektir. Planlı konut dışı kentsel çalışma alanlarını oluşması hizmetler sektörüne katkı sağlayacaktır. Sektörü canlandıracak bir diğer girdi ise turizm potansiyelleridir. İl kültür ve doğa turizm açısından zengin kaynaklara sahiptir.

Tarihi oldukça eskiye dayanan Bayburt'ta, görkemli bir tarihi değer ve kentin önemli bir ziyaret noktası olan kale dışında, Şehit Osman Türbeleri, İmaret Tepesi Şehitliği, Bent Hamamı, Ulu Cami, Bayburt Bedesteni, Ahmedi Zencani Türbesi, Saat Kulesi gibi pek çok tarihi eser ve ziyaret noktası bulunmaktadır. Bunun dışında ilçenin en önemli turistik çekim noktaları, Kop Şehitleri Abidesi, Baksı Müzesi, Bayburt Kalesi ve pek çok anıtsal tarihi yapıdır.

Kente 2 km. uzaklıkta bulunan Vilayet Ormanı (Aslan Dağı Mesire ve Piknik Alanı), ilin ve bölgenin en önemli rekreasyon alanlarından biridir. Pek çok ağaç ve bitki türünü barındıran mesirede, hayvanat bahçesi, piknik alanları ve rekreatif amaçla düzenlenmiş çeşitli alanlar yer almaktadır. İlçenin yaylalar açısından çok zengin oluşu, hayvancılığın yanı sıra, bu bölgelerde eko-turizm ve doğa sporları için potansiyel oluşturmaktadır. Çoruh Nehri de sunduğu rekreatif olanaklar ve su sporları potansiyeliyle il turizmine katkıda bulunmaktadır. Nehir boyunca dört etaba ayrılmış olan rafting parkurunun önemli bir kısmı da ilçe içerisinde kalmaktadır. Tüm bu değerlerden ötürü, yerleşimde eko-turizm ve rekreasyon alanları önerilmiş, kültür ve su sporları turizmi de desteklenmiştir.

Bayburt'ta bölgenin en zengin yapı taşı ve doğal taş rezervleri bulunmaktadır. Bayburt Taşı denilen taş, yapılarda kullanılmaktadır. Ayrıca mermer ve traverten yatakları mevcuttur. İl genelinde ufak ve orta büyüklükte atölyeler bulunmaktadır. Ancak

madencilikte istihdam oldukça düşük düzeydedir. Üretim kapasitesi ve verim artırıldığı takdirde madencilik, ekonomide önemli yer tutacaktır.

Bayburt Merkez ilçe bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 39. Bayburt Merkez İlçe – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	BELDE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
MERKEZ	BAYBURT MERKEZ	60.000	21.000	86.000
	ARPALI	5.000		
MERKEZ TOPLAM		65.000		

Arpalı beldesi, il merkezinin kuzeybatısında, 18 km. uzaklıkta yer almaktadır. Bayburt-Gümüşhane Karayolu'nun kuzeyinde, iç kesimlerde bulunmaktadır. İlçe içinde dört köy için merkezi yerleşim yeri konumundadır.

Çoruh Nehri Vadisi'ndeki düzlüklerde kurulu, kırsal niteliği devam eden bir yerleşimdir. Çoruh Nehri yerleşimin hemen doğusundan geçmektedir. Yerleşim birbirinden kopuk eski ve yeni oluşumların bulunduğu iki yerleşik dokudan oluşmaktadır. Eski yerleşim nehir kıyısında, toplu olarak gelişmiş bir mekansal yapı göstermektedir. Yeni yerleşim alanları ise, güneybatı yönünde, verimli tarım arazilerinden sonra ışınal olarak gelişmiş bir özellik göstermektedir.

Mam Suyu denilen derenin kıyısında kurulmuş olan ve sulanabilen tarım arazileriyle çevrili beldenin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir.

Merkez ilçede 6360 sayılı kanun kapsamında köy statüsüne dönüşen üç belde bulunmaktadır. Bunlar, Akşar, Çayıryolu ve Konursu yerleşimleridir. Bu yerleşimlerden Akşar, il merkezinin kuzeybatısında, 22 km. mesafede bulunmaktadır. Bayburt-Gümüşhane karayolu üzerinde yer almaktadır. Oldukça eski bir yerleşim olan Akşar, kırsal niteliğini korumaktadır. İlin dağlık arazileri arasında, nispeten geniş bir ovada kurulmuştur. Yerleşim eski ve yeni doku olarak birbirinden kopuk, her ikisi de karayolunun kuzeyinde bulunan yerleşik dokudan oluşmaktadır. Yerleşimin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Çoruh Nehri üzerinde yer alan Selçuklu Dönemi'ne ait Korgan Köprüsü, yerleşimin en önemli kültür turizmi potansiyelidir.

Çayıryolu, il merkezinin batısında, 31 km. uzaklıkta yer almaktadır. Ana ulaşım bağlantılarında uzakta, Çoruh Nehri Vadisi'ndeki düzlüklerde kurulmuş kırsal karakterini koruyan küçük bir yerleşimdir. Mekansal gelişimi, bir çekirdek etrafında toplu olarak oluşmuştur. Sanayi, turizm tesis ve kentsel yeşil alanlar gibi kullanımlar henüz oluşmamıştır. Yerleşimin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektörü ağırlıklı olsa da, onaylı imar

planı ile getirilmiş olan sanayi, turizm ve rekreasyon alanları oluştuğunda, yerleşimin kimliği değişecektir.

Konursu, il merkezinin kuzeyinde, 15 km. uzaklıkta yer almaktadır. Çoruh Nehri kuzeyden inen bir vadi boyunda, yamaçlık kıraç bir arazi üzerinde kurulmuş, kırsal karakterini koruyan küçük bir yerleşimdir. Yerleşimin hemen batısında, kentin gelişiminin de eşik oluşturmuş olan, vadideki verimli tarım arazileri yer almaktadır. Yerleşimin gelişimi tarım ve hayvancılık sektöründe olacaktır.

Merkez ilçedeki kırsal yerleşimlerde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bununla birlikte köylerde özellikle alternatif turizm potansiyelleri de bulunmaktadır. Örneğin, “Kop Dağı Kayak ve Kış Sporları Turizm Merkezi”, Kop köyü mevkiinde, il merkezine 39 km uzaklıkta, Bayburt-Erzurum karayolu üzerinde yer almaktadır. Bu bölgede altyapı çalışmaları tamamlanmış, teleski tesisleri ile konaklama amaçlı bir kayak evi açılmıştır.

Kırsal alandaki en önemli çekim noktası, Bayraktar köyünde bulunan ve ünü yurt çapına yayılan Baksı Müzesi’dir. Bölgenin etnoğrafik yapısı, yerel sanatlar ve folkloru kadar, çağdaş sanatların da sergilendiği müze, ilginç mimarisiyle dikkat çekicidir.

2011 yılında hazırlanan Bayburt İl Turizm Master Planı’nda, kırsal turizm odakları oluşturulması hedefiyle, dört köyde eko-turizmin desteklenmesi önerilmektedir. Bunlar, Sarıçiçek Dağı eteğindeki Yaylapınar, manzaralı bir dağ köyü olan Buğdaylı, Yamalı Dağı eteğinde bol su kaynaklarıyla bilinen Darıca ve Soğanlı Dağları’nın Çoruh’a bakan yüzünde yer alan Gökçeli köyleridir. Bu köylerde doğa gezintisi için düzenlemeler yapılması, köy evlerinin pansiyona dönüştürülmesi ve geleneksel tarımsal üretimin geliştirilmesi öngörülmüştür.

Bunların dışında kültür ve doğa turizmi potansiyeli sunan pek çok köy yerleşimi bulunmaktadır. Plan döneminde potansiyel sunan tüm faaliyet kollarının desteklenmesi önemli görülmektedir.

6.2.1.3.2. AYDINTEPE

Aydıntepe, Bayburt ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre orta seviyede gelişmiş bir ilçesidir. İlçenin gelişme potansiyeli ilçe merkezinin gerektirdiği hizmetler sektörü ile birlikte tarım ve hayvancılık sektöründedir. Aydıntepe Kalesi ve Aydıntepe Yeraltı Şehri ile kültür; Aydıntepe Yaylası ve Göleti ile ilçe bulunan çok sayıda yaylalarıyla yayla turizmi açısından büyük potansiyel taşımaktadır. Soğanlı Dağı'ndaki yayla şenlikleri turizm açısından önemlidir. Aydıntepe plan döneminde ildeki turizm gelişim merkezi olarak desteklenmiştir.

Aydıntepe ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 40. Bayburt Aydıntepe İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
AYDINTEPE	8.000	4.500	12.500

Aydıntepe ilçe merkezi, ilin kuzeyinde, il merkezine 24 km. mesafede bulunmaktadır. Ana ulaşım bağlantılarından uzak bir konumdadır. Çoruh Nehri Vadisi'ndeki ovalık alanlarda kurulmuş, kırsal kimliğini ve tarımsal karakterini sürdüren bir yerleşimdir.

Aydıntepe ilçesindeki kırsal yerleşimlerde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. İlçede geniş otlaklar bulunmaktadır. Ayrıca, halıcılık da yaygın bir uğraş olup, 'Soğanlı Kabartma Halısı' denilen tür yaygındır. İlçenin en büyük köyü olan Çatıksu'da halı dokuma atölye ve kursları bulunmaktadır.

6.2.1.3.3. DEMİRÖZÜ

Demirözü, Bayburt ilinin sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterlerine göre alt seviyede gelişmiş bir ilçesidir. Plan döneminde ise, ilin sanayi ve tarım sektörü gelişim merkezi olması desteklenmiştir. Bu doğrultuda ilçede tarımsal sanayi ve organize hayvancılık alanı planlanmıştır.

Demirözü ilçesi bütününde çevre düzeni planı hedef yılı olan 2045'te oluşması öngörülen nüfuslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 41. Bayburt Demirözü İlçesi – Nüfus Kabulleri (2045)

İLÇE	BELDE	KENTSEL	KIRSAL	TOPLAM
DEMİRÖZÜ	DEMİRÖZÜ MERKEZ	8.000	6.000	19.000
	GÖKÇEDERE	5.000		
DEMİRÖZÜ TOPLAM		13.000		

Demirözü ilçe merkezi, ilin güneybatısında, il merkezine 30 km. mesafede bulunmaktadır. Ana ulaşım güzergahlarında uzak bir konumda bulunan ilçe merkezinde olması gereken mal ve hizmet sunumu yetersiz olan yerleşim, önemli miktarda göç vermektedir. Yüksek araziler üzerinde, dağlarla çevrili geniş bir ovada kurulmuştur. Yerleşimin mekansal gelişiminde verimli tarım arazilerinin etkin olduğu görülmektedir.

Çiftetaş (Hardişi) Höyüğü, Güneşli Mezarlık Alanı ve Değirmen-tepe Kalıntıları ise, yerleşimi günübirlik bir kültür turizmi odağı yapabilecek potansiyellerdir.

Gökçedere beldesi ilçe merkezinin güneybatısında, 14 km. mesafede bulunmaktadır. Dağlık araziler arasındaki dar vadi düzlüklerinde kurulmuş küçük bir yerleşimdir. Beldenin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Az da olsa orman alanlarının görüldüğü bir beldedir. Verimli topraklara sahip olan yerleşimde bir gölet bulunmaktadır. Organik tarıma elverişli nadir bölgelerden biri olan belde, sulama olanakları sayesinde tarımda gelişme kaydetmiştir.

Nüfusu ilçe merkezinden daha büyük olan Gökçedere (Pulur), tarihi bir yerleşimdir. Beldedeki Pulur Höyüğü İlk Tunç Çağı'na ait çanak çömlek buluntuları ile önem kazanmıştır. Ayrıca Akkoyunlu-Osmanlı eserleri olan Pulur Camii ve Medresesi'nin oluşturduğu külliye, ilçenin olduğu kadar ilin de önemli ziyaret noktalarındandır.

Demirözü ilçesinde 6360 sayılı kanunla köy statüsüne dönüşecek bir belde bulunmaktadır. Bu yerleşim Beşpınar olup, ilçe merkezinin güneyinde, 16 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Oldukça küçük olan yerleşimin gelişme potansiyeli tarım ve hayvancılık sektöründedir. Beşpınar Höyüğü, beldenin en önemli tarihi değeridir.

Demirözü ilçesindeki kırsal yerleşimlerde temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Sulanabilir alanların kısıtlı olması ve tarımın coğrafi koşullar

nedeniyle yeterli verimde olamaması, hayvancılığı ön plana getirmiştir. Ancak, plan döneminde hayvancılık konusunda da verimi artıracak projeler üretmesi gereklidir.

6.2.2. KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI

6.2.2.1. Lojistik Bölgeler

Kara, demir, deniz ve hava yollarıyla taşımacılık faaliyetlerine yönelik tüm depolama, dağıtım ve destek hizmetlerinin yürütüldüğü, konteynır alanları, antrepo ve depo, yükleme ve boşaltma gibi tüm lojistik ve taşımacılık ile ilgili özel ve kamuya ait kuruluşların yönetim birimleri ile konaklamayı da içeren lojistik faaliyetleri destekleyici hizmetlerinin de yer alabildiği bu alan, **Erzurum** ilinde yer alan “Palandöken Lojistik Merkezi”dir.

6.2.2.2. Sanayi ve Depolama Bölgeleri

Bu alanlarda, sanayi tesisleri ile endüstriyel hammadde ve üretim malzemeleri ile bitkisel ve hayvansal ürünler için, açık ve kapalı depolama ve stok alanı, yükleme ve boşaltma alanları ile bunların ihtiyacı olan açık ve kapalı otoparklar, garajlar ve altyapı tesis alanları yer alabilecektir.

Alt ölçekli planlarda, bu çevre düzeni planında, sanayi ve depolama bölgeleri yerleşimlerin öz kaynakları dikkate alınarak, kullanım türlerine göre “sanayi” ya da “depolama” alanları olarak ayrıştırılabilecektir.

Planlama Bölgesi genelinde sanayi kullanımları, organize sanayi bölgelerinde yoğunlaşmakla birlikte, genellikle imar planları içerisinde olmak üzere çeşitli yerlerde münferit sanayi alanları da mevcuttur. Çevre düzeni planında gösterilmiş ya da ölçek nedeniyle gösterilememiş olan, ancak onaylı alt ölçekli planlarda sanayi olarak belirlenmiş olan alanlarda, mevcut plan koşulları geçerli olacaktır.

Çevre düzeni planının onayından sonra kentsel ve kırsal yerleşme alanlarında sanayi kullanımı yer alamayacaktır. Bu nedenle, çevre düzeni planında, münferit sanayi tesislerinin yoğunlaştığı yerler ile plan kararlarıyla sanayi gelişimi desteklenen ilçelerde sanayi alanları planlanmıştır. Yeni sanayi tesisi talepleri ile yerleşik alanlarda yer alan ve ekonomik ömrünü dolduran sanayi tesisleri organize sanayi bölgeleri ile planda önerilen sanayi alanlarına yönlendirilecektir. Sanayi kullanımı sona eren bu alanlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın uygun görüşü doğrultusunda kentsel yerleşim alanı ya da ticari ve sanayi amaçlı depolar, ticarete ilişkin kullanımlar ile konut dışı kentsel çalışma amaçlı olarak planlanabilecektir.

Erzurum'da sanayi sektörü gelişimi gıda sanayi ağırlıklıdır. Bunu, taşa toprağa dayalı sanayi, orman ürünleri sanayii ve maden sanayii izlemektedir. Erzincan'da sanayi sektörü temelini tarımsal sanayi oluşturmaktadır. Bayburt'ta ise, gıda sanayii sektörü ekonomide önemli bir yer tutmaktadır. Bu doğrultuda çevre düzeni planında sanayi gelişimi desteklendiği ilçeler;

Erzurum ilinde, Hınıs, Horasan, Aşkale, Oltu ve Pasinler;

Erzincan ilinde, Üzümlü ilçesi Altınbaşak ile Tercan, Refahiye ve İliç;

Bayburt ilinde, Demirözü'dür.

Plan döneminde organize sanayi bölgeleri ve çevre düzeni planında önerilen sanayi alanlarının doyma kapasitesine ulaşması durumunda gereksinim duyulacak sanayi tesisleri ise, organize sanayi bölgeleri niteliğinde ya da en az 20 hektarlık sanayi alanı şekilde oluşabilecektir.

Niteliğine göre, konut dışı kentsel çalışma alanları ya da sanayi alanları içinde yer alabilecek olan depolama alanları için planda yer seçimi yapılmamıştır.

Onaylı alt ölçekli planlarda depolama alanı olarak ayrılan alanlarda, mevcut plan koşulları geçerli olacaktır. Ancak, kentsel ve kırsal yerleşme alanları içerisinde endüstriyel hammadde ile bitkisel ve hayvansal mamul ürünlerinin açık ya da kapalı olarak depolanacağı tesislerin yer seçimine izin verilmeyecektir. Bu nedenle, patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddeler içermeyen depolar konut dışı kentsel çalışma alanlarında; sanayi hammadde ve üretim malzemeleri ile bitkisel ve hayvansal ürünler için, açık ve kapalı depolama ve stok alanı, yükleme ve boşaltma alanları ile bunların ihtiyacı olan açık ve kapalı otoparklar, garajlar ve altyapı tesisleri ise, sanayi alanlarında yer alabilecektir.

6.2.2.3. Kentsel Servis Alanları

Belediye hizmet alanı, kamu hizmet alanı, konut dışı kentsel çalışma alanı, toplu işyerleri ve küçük sanayi sitesi alanlarının yer alabileceği bu alanlar, yerleşim alanları içinde planlanabilecek olup, yapılanma koşulları alt ölçekli planlarda belirlenecektir.

6.2.2.4. Turizm Bölgeleri

Planlama Bölgesi'nde önemli bir potansiyel içeren turizm sektörünün katma değerini artırmak ve bu değer potansiyel sunan tüm yerleşimler tarafından kullanılabilmesi ve paylaşılabilmesini sağlamak kalkınma sürecinde büyük önem taşımaktadır.

Planlama Bölgesi'nde mevcut turizm etkinlikleri, temelde tarih, inanç ve kültür turizmi ağırlıklı olarak sürdürülmektedir. Diğer yandan, doğa turizmi (eko-turizm), inanç turizmi ve termal turizm faaliyetleri için çok çeşitli potansiyeller mevcuttur. Ancak, günümüzde bu değerlerin önemli bir kısmı düzenlenerek katma değer yaratacak şekilde değerlendirilmemektedir. 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı, bu değerlerin turizme kazandırılması için çeşitli plan kararları getirmiştir.

1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı ana kararlarından biri olarak, Planlama Bölgesi'ndeki üç ilde de turizm potansiyellerinin değerlendirilmesine yönelik mekansal planlama kararları getirilmiştir. Ayrıca, turizm tesis alanları, yer seçimi alt ölçekli planlarda belirlenmek üzere, kentsel veya kırsal yerleşme alanlarında oluşabilecektir.

Planlama Bölgesi'nde bu planla önerilen turizm tesis alanları **Erzurum** ilinde, Aşkale ilçesi Kandilli beldesi, Hınıs ve Köprüköy ilçelerindedir.

Ayrıca, Planlama Bölgesi'nde yer alan Erzurum Ilıca Termal Turizm Merkezi, Erzurum Olur Ilıkaynak Termal Turizm Merkezi, Erzurum Palandöken Kış Sporları Turizm Merkezi, Erzurum Pasinler Termal Turizm Merkezi; Bayburt Kop Dağı Turizm Merkezi ve Erzincan Ergan Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nde turizm tesisleri yer alacaktır.

Planlama Bölgesi'nde, kanyon, şelale, mağara, akarsular ve orman alanları gibi doğal güzellikleri sahip bölgelerde rafting, trekking, bot turu gibi aktivitelerin yapılabileceği, sınırları alt ölçekli planlarda belirlenecek bu alanlarda, kamping alanları, yeşil alanlar, rekreasyon alanları, spor tesisleri ve büfe, kır kahvesi veya çay bahçesi gibi kullanımlar yer alabilecektir.

Bu alanların oluşması desteklenen yerler;

Erzurum ili Tortum ilçesinde Tortum Gölü çevresinde, Narman ilçesinde, Olur ilçesi Yıldızkaya Mağarası çevresi;

Erzincan ili Kemaliye ilçesinde Karanlık Kanyonu, Hınıs ilçesi Hınıs Kanyonu, Refahiye ilçesinde Refahiye ormanları, Kemah ilçesi, Merkez ilçe Uluköy beldesi Gürleyik Şelalesi çevresi olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, Kemaliye ilçesinde bu amaçla günübirlik turizm tesisleri ve spor tesis alanları planlıdır.

Planlama Bölgesi'nde pek çok yerleşim kültür turizmi potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte, kültür turizmi yatırımlarının öncelikle desteklendiği yerleşimler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Erzurum ili Merkez ilçe, Uzundere ilçesi (Uzundere Evleri) Çamlıyamaç köyü (Osvank Manastırı);

Erzincan ili Merkez, Kemaliye ve Kemah ilçeleri;

Bayburt ili Merkez ve Aydıntepe ilçeleri.

Planlama Bölgesi'nde, 11.11.2013 tarih, 28762 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, "Devlet Ormanlarındaki Yayla Alanlarının Tespiti ve İdaresi Hakkında Yönetmelik" kapsamında belirlenmiş 12 adet "yayla alanı" bulunmaktadır. Bu alanlarda, ilgili yönetmelik kapsamında olmak koşuluyla yayla turizmi alanlarının oluşması desteklenmektedir.

Planlama Bölgesi'nde yayla alanı olarak belirlenen alanlar şöyledir:

Erzurum ilinde; İspir ilçesi Cürenciş Yaylası; Oltu ilçesinde Bedenkışla, Ayvalı (Cimek), Subatık, Günlüce (Arıtış), Şendurak ve Yukarıkumru (Simirdon) yaylaları;

Erzincan ilinde; Kemah ilçesi Hantepe Yaylası; Refahiye ilçesi Şehrin, Sağlık, Kızılpınar ve Göyceoluk yaylaları.

Planlama Bölgesi'nde konaklama ihtiyacını karşılamak üzere, çadır, karavan v.b. gibi taşınabilir üniteler ve emsal dahilinde kalmak koşulu ile sadece ortak kullanıma ayrılan; duş, tuvalet, çamaşırhane, mutfak ve depo gibi servis üniteleri ile resepsiyon gibi yapıların yer alabileceği kamping alanları "Mesire Yerleri Yönetmeliği" kapsamında mesire yerleri ile doğa ve su sporları turizminin desteklendiği alanlarda oluşabilecektir.

6.2.2.4.1. Ekoturizm Alanları

Turizme dönük ekolojik yapı ile bütünleşik butik oteller, pansiyonlar, konutlar (çiftlik evi, dağ evi vb.), günübirlik tesisler, sağlıklı yaşam tesisleri, spor tesisleri, satış üniteleri ve gerekli sosyal donatı alanları yer alabildiği ekoturizm alanları Planlama Bölgesi'nde alternatif turizmin desteklenmesi açısından önemlidir.

Bu doğrultuda, Planlama Bölgesi'nde eko-turizm alanlarının planlandığı yerler;

Erzincan ili Kemaliye ilçesinde;

Bayburt il merkezi kuzeyinde, Buğdaylı köyü civarlarında Çoruh Nehri kıyılarındadır.

Çevre düzeni planında yer seçimi yapılan ya da alt ölçekli planlarda yer seçimi yapılabilecek olan bu alanlardaki yapılanma koşulları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Maks. Emsal= 0,10

Yapı Yapılabilecek Min. Parsel Büyüklüğü = 5.000 m²

Maks. Bina Yüksekliği = 7,50 m (2 Kat)

6.2.2.4.2. Kış Turizmi Alanları

Planlama Bölgesi'nde ulusal ve uluslararası arz kapasitesine sahip kış sporları ve kayak merkezi alanları bulunmaktadır. Bunlar;

Erzurum ili Aşkale ilçesi Kandilli beldesi, Palandöken Kış Sporları Turizm Merkezi, Refahiye-Erzincan karayolu üzerinde Sakaltutan Kayak Merkezi;

Erzincan ili Ergen Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi;

Bayburt ilinde Kop Dağı Turizm Merkezi'dir.

6.2.2.4.3. Sağlık Turizmi (Termal Turizm) Alanları

Termal kaynaklar Planlama Bölgesi'ndeki Erzurum ilinde önemli bir potansiyel olup, ilde Merkez Ilıca, Pasinler ve Olur Ilıkaynak termal turizm merkezleri olarak ilan edilmiştir. Bu merkezlerde termal turizm tesisleri bulunmaktadır. Bunlara ilaveten, **Erzurum** ilinde Köprüköy ilçesi Deliçermik kaynakları etrafında termal turizm tesis alanları planlanmıştır.

Ayrıca, Planlama Bölgesi'nde termal kaynak tespiti yapılan alanlar çevresinde, bu kaynakları kullanacak olan tarım (teknolojik sera) ve turizm sektörüne yönelik yatırımların, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın uygun görüşünün alınması şartıyla yapılanma koşulları alt ölçekli planlarda belirlenmek üzere yapılabilecektir.

6.2.3. SOSYAL ALTYAPI ALANLARI

6.2.3.1. Kentsel ve Bölgesel Yeşil ve Spor Alanları

Planlama Bölgesi'nde kullanım türleri ve yapılanma koşulları alt ölçekli planlarda belirlenmek üzere, temalı parklar, spor alanları, fuar ve rekreasyon alanları vb. gibi kullanımların yer alabileceği büyük kentsel yeşil alanlar, baraj ve göletler ile turizm kapasitesi yüksek doğal ya da kültürel miras alanlarında ve zaman zaman doğa kirletici tesislere tampon oluşturacak yerlerde önerilmiştir.

Bu doğrultuda çevre düzeni planında önerilen büyük kentsel yeşil alanlar:

Erzurum ilinde, il merkezi, Aşkale ilçesi, Hınıs ilçesi Kisre Çayı kıyısı, Horasan ilçesi, İspir ilçesi güneyi Çoruh nehri kıyısı ve Karayazı ilçesi Köyceğiz Göleti kıyısı;

Erzincan ilinde, Tercan ilçesi güneyi Fırat Nehri kıyıları;

Çevre düzeni planında, Erzurum ili Narman ilçesi Narman Peribacaları'nın bulunduğu alan civarında jeopark olarak düzenlenmesi desteklenen bir alan önerilmiştir.

Bunlara ilaveten, imar planları yapımı sırasında kentsel yerleşme alanlarında ve çevresinde bu kullanımlar için yer ayrılabilir.

6.2.3.2. Mesire Alanları

Mesire Yerleri Yönetmeliği kapsamında yer alan bu alanlar planda sembol olarak yer almakatdır. Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi'nde yer alan mesire yerleri;

Erzurum ilinde, Aziziye Kuzgun Mesire Yeri, Oltu ilçesinde Uzunoluk Mesire Yeri, Horasan ilçesinde Fidanlık Mesire Yeri;

Erzincan ilinde, Merkez Mecidiye Mesire Yeri ve Bayırbağ Mesire Yeri;

Bayburt ilinde, Çoruh Kıyısı Maçurönü Mesire Yeri'dir.

6.2.3.3. Üniversite Alanları

Planlama Bölgesi'nde, her üç il merkezinde de üniversite kampüs alanları bulunmakta olup; çeşitli ilçe merkezlerinde de bunlara bağlı meslek yüksekokulları kurulmuştur. Planda gösterimi yapılan mevcut üniversite kampüs alanları:

Erzurum ilinde il merkezinde Atatürk Üniversitesi Kampüsü; Erzurum Teknik Üniversitesi Kampüsü ve Narman ilçesindeki meslek yüksek okulu kampüsü;

Erzincan ilinde il merkezinde Erzincan Üniversitesi Kampüsü; Tercan, Kemah ve Kemaliye ilçesindeki meslek yüksek okulları kampüsleri;

Bayburt ilinde, il merkezi Bayburt Üniversitesi Kampüsü ve Aydıntepe ilçesindeki meslek yüksek okulu kampüsüdür.

Erzurum'da Atatürk Üniversitesi bünyesinde, Ata Teknokent adında bir teknoloji geliştirme bölgesi bulunmakta olup, planda gösterilmiştir..

6.2.4. BUGÜNKÜ ARAZİ KULLANIMI DEVAM ETTİRİLEREK KORUNACAK ALANLAR

6.2.4.1. Orman Alanları

6831 Sayılı "Orman Kanunu" hükümlerine tabi alanlardır. Orman sınırları konusunda tereddüt oluşması durumunda veya imar planlarının yapımı sırasında, orman kadastro sınırları esas alınacaktır.

Çevre düzeni planında orman alanı olarak gösterilmiş, ancak özel mülkiyete tabi olup mülkiyeti kesinleşmiş ve tapuya tescil edilmiş parsellerde kadastral bir yolu cephesi olmak şartıyla, bu çevre düzeni planı hükümlerinde, 5403 sayılı kanun kapsamında kalan tarım arazileri için belirtilen koşullara göre uygulama yapılacaktır.

6.2.4.2. Mera Alanları

İslah edilmesi ve tarımsal amaçlı kullanılması esas olan bu alanlarda yer alan tescilli meralarda, 4342 Sayılı “Mera Kanunu” hükümleri geçerli olacaktır.

Bu alanlarda, tescilli mera dışında kalıp, özel mülkiyete konu olan arazilerde ise, bu çevre düzeni planı hükümlerinde, 5403 sayılı kanun kapsamında kalan tarım arazileri için belirtilen koşullara göre uygulama yapılacaktır.

6.2.4.3. Doğal Karakteri Korunacak Alanlar

Planlama Bölgesi’ndeki sazlık-bataklık, plaj-kumsal, kıyı-kumul alanları ile jeolojik oluşumları nedeniyle ya da erozyon sonucu topraksiz kalmış kayalık-taşlık alan niteliğinde olan doğal karakteri korunacak ya da korunarak kontrollü kullanımı sağlanacak alanlardır. Bu alanlar doğal karakterleri ile korunacak olup, yapılaşmaya açılmayacaktır. Ancak, 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında kamu yararı gözetilerek izin verilen kullanımlar yer alabilecektir.

6.2.4.4. Tarım Alanları

Çevre düzeni planında tarım arazileri tek tip olarak gösterilmiş ve 5403 sayılı “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu” ve 3083 sayılı “Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanunu”na tabi alanlar olarak farklı plan hükümler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Tarım arazilerinin sınıflarına göre ayrımı tarım arazilerindeki uygulamalar sırasında tespit edilecek olup, uygulama koşulları ilgili plan hükümleri çerçevesinde yapılacaktır.

6.2.4.5. Organize Tarım ve Hayvancılık Alanları

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu’na göre statü kazanmasına gerek olmaksızın; tarım ve hayvan yetiştiriciliğini destekleyen, hububat, meyve, sebze üretimi için uygun tarım alanları, meralar, mantarcılık, orman ürünleri, sebze ve çiçek yetiştiriciliği için seralar, depo veya soğuk hava deposu, mandıra vb. gibi 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanım Kanunu’nun 3. maddesinde tanımlanan “tarımsal yapılar” ile besicilik, süt sığırcılığı, meyvecilik, sebzeçilik, seracılık, çiçekçilik vb. gibi tarımsal üretim ve ürün işleme faaliyetlerinin bir arada yapıldığı, tek elden sevk ve idare edildiği entegre veya entegre nitelikte olmayan tarımsal amaçlı yapılar ve tarımsal sanayi tesislerinin yer alabileceği alanlardır.

Planlama Bölgesi'ndeki sektörel yapıda önemli bir yer tutan tarım ve hayvancılığın desteklenmesi amacıyla organize tarım ve hayvancılık alanlarının önerildiği yerleşimler;

Erzurum ilinde, Çat, Hınıs, Narman ve Şenkaya ilçelerinde (hayvancılık ağırlıklı); Pasinler ilçesi Alvar yerleşmesi, Tekman ilçesi ve Narman ilçesi Şekerli yerleşmesinde (arıcılık ağırlıklı);

Erzincan ilinde, Otlukbeli ve Çayırılı'da (tarım ağırlıklı); Tercan ilçesinde ilçe merkezi ile Mercan beldesinde ve Erzincan merkez ilçede Ulalar, Uluköy ve Mollaköy yerleşimleri civarında (hayvancılık ağırlıklı); Refahiye ilçesinde (arıcılık ağırlıklı).

Bayburt ilinde, Demirözü ilçesidir (hayvancılık ağırlıklı).

Planda yer seçimi yapılmamış, ancak plan döneminde gereksinim duyulacak organize tarım, hayvancılık ve arıcılık alanları için, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda, en az 10 hektar alan büyüklüğünde olmak koşulu ile İl Toprak Koruma Kurulu marifetiyle yer seçimi yapılabilecektir.

6.2.5. ÖZEL KANUNLARLA BELİRLENEN ALANLAR

Milli parklar, tabiatı koruma alanları, tabiat parkları, tabiat anıtları, yaban hayatı geliştirme sahaları, doğal sitler gibi korunan alanlar ile turizm merkezleri, kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri, toki alanları ve organize sanayi bölgeleri vb. Gibi alan ve sınırları özel kanunlarla belirlenen ve planlama yetkileri farklı kurumlara ait olan alanlardır.

Bu alanlarda, bu planın onayından önce ve sonra ilgili kanunlar uyarınca yürürlüğe girmiş ve girecek olan her tür ve ölçekteki planlar geçerli kabul edilmektedir. Ancak, yetkili bakanlık ya da kurum ve kuruluşlarca bu planın ilke ve stratejileri doğrultusunda yapılacak veya yaptırılacak olan alt ölçekli planlarda, ulusal mevzuat ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınarak koruma statüsü kazandırılmış alanlar ve ekolojik değeri olan hassas alanların gösterilmesi zorunludur. Bu alanlarda, ilgili mevzuat çerçevesinde belirlenen koruma kararlarına uygun işlem yapılacaktır.

Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda, "Çevrenin Korunması ve Kentsel Altyapının Geliştirilmesi" Bölümü'nde belirtildiği gibi, "... Çevrenin korunması ve üretim sürecinin olumsuz etkilenmemesi açısından doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusunda kurum ve kuruluşlar arasındaki görev ve yetki dağılımındaki sorunlar giderilememiştir". Bu nedenle, bu alanlarda, yetkili kurum ve kuruluşlarca yapılacak planlama çalışmalarının, bu alanlarla ilgili özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bölgesel bütünlük ve sürdürülebilir kalkınma amacı ile bu planın ilke ve stratejileri doğrultusunda hazırlanması gereklidir.

6.2.5.1. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri / Turizm Merkezleri

Planlama Bölgesi'nde 2 adet kültür ve turizm koruma gelişim bölgesi ile 4 adet turizm merkezi bulunmaktadır. Bunlar;

Erzurum ilinde, Ilıca Termal Turizm Merkezi, Palandöken Kış Sporları Turizm Merkezi, Pasinler Termal Turizm Merkezi, Olur Ilıkaynak Termal Turizm Merkezi;

Erzincan ilinde, Ergan Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi, Fırat Havzası Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi (büyük kısmı Tunceli ilindedir);

Bayburt ilinde, Kop Dağı Turizm Merkezi'dir.

6.2.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri

Planlama Bölgesi'nde mevcut ya da yer seçimi yapılmış olan organize sanayi bölgeleri planda gösterilmiştir. 4562 sayılı "Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu" ve uygulama yönetmeliği hükümlerinin geçerli olduğu bu alanlar;

Erzurum ilinde, I.Organize Sanayi Bölgesi, Besi Organize Sanayi Bölgesi,

Erzincan ilinde, Erzincan Organize Sanayi Bölgesi,

Bayburt ilinde, Bayburt Organize Sanayi Bölgesi'dir.

Ayrıca, mevzuata uygun yeni yer seçimi yapılması durumunda, proje aşamasındaki Erzurum II. OSB ve Oltu OSB gibi alanlar planda yer alabilecektir.

6.2.5.3. Askeri Alanlar ve Güvenlik Bölgeleri

Bu alanlarda, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler Ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu ve bu kanuna ilişkin yönetmelik hükümleri geçerlidir.

Bu çevre düzeni planında gösterilen askeri alanların T.C. Milli Savunma Bakanlığı tarafından askeri alan dışına çıkarılarak ilgili idaresine tahsis veya devir edilmesi halinde, bu alanlar ilgili idaresince, bu çevre düzeni planında değişikliğe gerek olmaksızın, alt ölçekli planlarda öncelikle sosyal ve teknik altyapı alanı olarak kullanılmak üzere "kentsel yerleşim alanı" olarak planlanabilecektir.

6.2.5.4. Korunacak Alanlar

6.2.5.4.1. Sit Alanları

Planlama Bölgesi'nde bu çevre düzeni planı kapsamındaki arkeolojik, tarihi, kentsel ve kentsel-arkeolojik sit alanlarında (planda gösterilmiş ya da gösterilememiş), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Bakanlığa bağlı kültür varlıklarını koruma bölge kurulu tarafından alınmış kararlar ile bu çevre düzeni planından önce onaylanmış koruma amaçlı imar planları yürürlüktedir.

Bu çevre düzeni planı kapsamındaki doğal sit alanlarında (planda gösterilmiş ya da gösterilememiş), T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ve Bakanlığa bağlı tabiat varlıklarını koruma merkez ve bölge komisyonu tarafından alınmış kararlar ile bu çevre düzeni planından önce onaylanmış koruma amaçlı imar planları yürürlüktedir.

Koruma amaçlı imar planı bulunmayan sit alanlarında ise, ilgili idarelerce hazırlanacak olan koruma amaçlı imar planlarının, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınmak ve üst ölçekli çevre düzeni planı olarak bu planın kararlarına uygun olmak kaydıyla, niteliklerine göre ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşü doğrultusunda kesinleşecektir.

6.2.5.4.2. Milli Parklar

Planlama Bölgesi'nde, **Erzurum** ilinde Nene Hatun Milli Parkı bulunmaktadır. Ayrıca, Kars ili Sarıkamış-Allaüekber Dağları Milli Parkı'nın bir kısmı Şenkaya ilçesi; Rize Kaçkar Dağı Milli Parkı'nın bir kısmı İspir ilçesi ve Tunceli Munzur Vadisi Milli Parkı'nın bir kısmı **Erzincan** Kemah ilçesi sınırlarına girmektedir.

Bu alanlarda 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu hükümleri doğrultusunda uygulama yapılacaktır.

6.2.5.4.3. Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları

Planlama Bölgesi'nde bu statüde, **Erzurum** ilinde Oltu ilçesi, Çat ilçesi ve İspir ilçesi Vercenik Dağı'nda olmak üzere üç adet yaban hayatı geliştirme sahası bulunmaktadır.

Bu alanlarda, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ile ilişkili yaban hayatı koruma ve yaban hayatı geliştirme sahalari ile ilgili yönetmelik hükümleri geçerlidir.

6.2.6. ALTYAPI

Planlama Bölgesi'ndeki mevcut ya da proje halindeki sulama alanları, gölet ve barajlar Devlet Su İşleri verileri doğrultusunda plana işlenmiştir. Erzincan ili Tercan ilçesindeki hidroelektrik santrali imar planı sınırlarıyla plana aktarılmıştır.

Botaş Genel Müdürlüğü'nden alınan doğalgaz boru hatları ve TPAO'dan alınan petrol boru hatları plana işlenmiştir.

Türkiye Elektrik İletim A.Ş.'den (TEİAŞ) alınan 154 kW'lık enerji nakil hatları planda gösterilmiştir.

Planlama Bölgesi'nde atık bertaraf, depolama ve geri kazanım ve tehlikeli atık bertaraf tesisleri yoktur. Arıtma tesisleri ise ölçek nedeniyle gösterilememiştir. Ancak bu tesislerin hepsi için, mevzuat ve plan hükümlerinde belirtilen koşullarla yer seçimi yapılabilecektir.

7. PLANIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ DENETLEMeye YÖNELİK ÖRGÜTSEL KARARLAR

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın en iyi şekilde uygulanarak, plandan beklenen faydanın sağlanması için uygulamanın denetlenmesine yönelik örgütsel yapının oluşturulması kaçınılmaz bir önem arz etmektedir.

Katılımcı planlama prensibine uygun olarak, Erzurum, Erzincan ve Bayburt'taki tüm ilgi gruplarının kendi illeri bazında kurulacak bu denetleme mekanizmasında yer alması önerilmektedir. Bu doğrultuda, plan uygulamasını denetleme mekanizmasında üç temel birim yer alacaktır; Merkezi Yönetim, Yerel Yönetimler ve Sivil İnisiyatif. Böylece, Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda ifade edildiği gibi, “çevresel izleme, denetim ve raporlama sisteminin altyapısının geliştirilerek uygulamaların etkinleştirilmesi, ilgili kuruluşlar arasında bilgi akışının ve paylaşımının bütüncül bir sistemle sağlanması” gereği yerine getirilebilecektir. Merkezi Yönetim, Yerel Yönetimler ve Sivil İnisiyatif işbirliğinde oluşturulacak bu yönetim “Plan Uygulama-Denetleme Kurulu” olarak adlandırılabilir.

Birbiriyle sürekli koordine halinde çalışan bir işleyiş gösterecek bu tür bir sistem sayesinde, çevre düzeni planı kararlarının devlet-özel sektör ya da ulusal-uluslararası yatırım ve teşviklerle desteklenerek katma değere dönüştürülmesini sağlayacaktır

Bu doğrultuda, “Plan Uygulama-Denetleme Kurulu”nun tarafından, kurul bileşenlerinin görev ve yetki tanımları ile birlikte uygulama süreçlerine ilişkin bir “Yönetim ve Eylem Planı” hazırlanmalıdır. “Yönetim ve Eylem Planı”na ilişkin örnek bir modelleme genel hatlarıyla aşağıdaki şekilde önerilmektedir. İller bazında oluşturulacak bu model, her ildeki Plan Uygulama-Denetleme Kurulu tarafından illerin önceliklerine göre şekillendirilebilecektir.

Planlamanın başarısı için en temel koşul; uygulamaların yönlendirmesi, izlenmesi ve denetlenmesidir. Türkiye’de plan uygulama pratiğinde yaygın olmayan bu işleyişin, 1/100.000 ölçekli planların uygulama süreçlerine yansıtılması önemli görülmektedir.

7.1. Plan Uygulama-Denetleme Kurulu

Merkezi Yönetim

Merkezi Yönetimi, ilgili Bakanlıklar ile Erzurum, Erzincan ve Bayburt Valilikleri ve bünyesindeki yetkili müdürlükler; kaymakamlıklar, Bakanlıkların il müdürlükleri ile kalkınma ajanslarından oluşacaktır.

Merkezi yönetimler “Plan Uygulama-Denetleme Kurulu”nda öncelikle mevzuatlar kapsamında bölgesel denetlemeden sorumlu olacaktır. Bu denetlemelerin başında, kurumların kendilerine kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları kapsamındaki alanların korunması ve sürdürülebilirliği gelmektedir. Planın uygulanması sürecinde, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının koruma ilkeleri doğrultusunda, mekansal ve ekonomik gelişmenin tarım arazileri, orman alanları, meralar, milli parklar, yeraltı ve yerüstü su kaynakları, havzalar, sulak alanlar vb. gibi çevresel ve doğal kaynaklara olan etkilerinin denetlenmesi gerekmektedir.

Merkezi yönetimler, buna ilaveten, yine kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları kapsamındaki kamu ya da özel sektör tarafından yapılan projelerin, ulaştırma, sulama, enerji vb. gibi, gerçekleştirilmesinden sorumludur. Merkezi yönetim bu projelerin de 1/100.000 ölçekli plan ilke ve kararlarına uygunluğu ile çevresel ve doğal kaynaklara olan etkilerinin değerlendirilmesi yapacak ve denetleyecektir.

Ayrıca, yerel yönetimler ya da sivil inisiyatif tarafından başvuru yapılması halinde, bu başvurulara konu olan projelerin uygulanmasına yönelik kaynak sağlanması ve danışmanlık desteği verecektir.

Yerel Yönetimler

Büyükşehir, ilçe ve belde belediyeleri, muhtarlıklar ve kent konseylerinden oluşacaktır.

Alt ölçekli planların üretimi ve onaylanması yerel yönetimlerin sorumluluğu altındadır. Bu nedenle, belediyelerde öncelikle planla ilgili birimlerin **teknik eleman eksiklikleri giderilmelidir.** Küçük belde belediyelerinde bu eksikliğin tek tek belediyeler bazında giderilmesinin çeşitli nedenlerle mümkün olmaması durumunda **ilçeler bazında ortak planlama birimleri oluşturulabilir.**

Katı atıkların düzenli depolanması, pis su artıma ve benzeri gibi altyapı ile ilgili konularda ortak çözümler üretilmesi de yerel yönetimlerin sorumluluğunda olan diğer önemli bir konudur. Bu konularda kaynak israfını önlemek amacıyla, **yerel yönetim birliklerinin kurulmalıdır.**

Yerel yönetimler, bu asli görevleri dışında, 1/100.000 ölçekli planın uygulama sürecinde “Plan Uygulama-Denetleme Kurulu”nda öncelikle belediye ve mücavir alan sınırları içinde plan kararlarıyla desteklenen uygulamaların gerçekleştirilmesi için projeler

üretmek ve uygulamak ya da sivil inisiyatifler tarafından üretilen projelerin uygulanmasından sorumlu olacaktır.

Yerel yönetimler ayrıca, planın uygulanma sürecinde iller bazında denetleme görevi de üstleneceklerdir.

Sivil İnisiyatif

Meslek odaları, Sivil Toplum Kuruluşları (STK), yerel halk ve çeşitli dernekler gibi en küçük yerleşim biriminden en büyük yerleşim birimine kadar yerleşimlerin sorun, gereksinim ve önceliklerini en iyi bilen ya da tecrübe eden kesimlerden oluşacaktır.

Sivil inisiyatif yerelde öncelikle uygulaması gereken plan kararlarının saptanması ve bu kararların proje haline getirilerek merkezi ya da yerel yönetimlere sunulmasından sorumlu olacaktır. Bu doğrultuda, sivil inisiyatifin plan, plan kararları ve planın uygulama sürecine ilişkin bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve ayrıca, seçilen personellere ulusal ve uluslararası kuruluşlara finansman amacıyla sunulacak proje hazırlanması konularında eğitim verilmesi önem taşımaktadır.

Sivil inisiyatif ayrıca, planın uygulanma sürecinde yerel bazda denetleme görevi de üstlenecektir.

7.2. Yönetim ve Eylem Planı

Tablo 42. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -1 (1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının Tanıtımı, Sahiplendirilmesi ve Altyapısının Yaygınlaştırılması)

Hedef-1: 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının Tanıtımı, Sahiplendirilmesi ve Altyapısının Yaygınlaştırılması				
Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	Hedef Kitle	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar
1	Yönetim ve Eylem Planının Güncellenmesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı & Kalkınma Bakanlığı	Merkezi Yönetim Yerel Yönetimler Sivil İnisiyatif	Valilikler Kaymakamlıklar Belediyeler Kalkınma Ajansları
2	1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının Genel Tanıtımının Yapılması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Merkezi Yönetim Yerel Yönetimler Sivil İnisiyatif	Valilikler Kaymakamlıklar Kalkınma Ajansları
3	1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Uygulama Eğitimi Verilmesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Merkezi Yönetim Yerel Yönetimler	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri
4	Coğrafi Bilgi Sistemleri Eğitiminin Verilmesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Merkezi Yönetim Yerel Yönetimler	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri
5	1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) Veri Tabanının Ortak Kullanıma Açılması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Merkezi Yönetim Yerel Yönetimler	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri

Tablo 43. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -2 (Ana Kaynak Değerlerinin Sürdürülebilirliğinin Sağlanması)

Hedef-2: Ana Kaynak Değerlerinin Sürdürülebilirliğinin Sağlanması			
Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar
1	Orman Alanlarının Korunması ve Ağaçlandırma Yapılması	Orman ve Su İşleri Bakanlığı Orman Bölge Müdürlükleri	Yerel Yönetimler
2	Tarım Arazilerinin Korunması ve Plan Hükümleri Çerçevesinde Tarımsal Amaçlı Kullanımının Sağlanması	Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı & İl Müdürlükleri	Yerel Yönetimler
3	Yeraltı ve Yerüstü Su Kaynaklarının Korunması; Sulama Alanlarının Korunması; Havza Yönetim Planlarının Hazırlanması	Orman ve Su İşleri Bakanlığı & DSİ Genel Müdürlüğü	Yerel Yönetimler
4	Afet Riskli Alanların Belirlenmesi ve Afet Yönetim Planlarının Hazırlanması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı & Afet Acil Durum İl Müdürlükleri	Yerel Yönetimler
5	Milli Parklar, Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahaları, Sulak Alanlar vb. Gibi Statülü Alanların ve Ekolojik Öneme Sahip Alanların Korunması ve Yönetimi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı & Orman ve Su İşleri Bakanlığı	Yerel Yönetimler Doğa Koruma Derneği
6	Sit Alanlarının Korunması ve Yönetimi	Kültür ve Turizm Bakanlığı & Çevre ve Şehircilik Bakanlığı & İl Müdürlükleri	KVKBK ⁴ TVKBK ⁵ Yerel Yönetimler

⁴ Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

⁵ Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu

Tablo 44. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -3 (Alt Ölçekli Planların Yapılması ya da Revize Edilmesi)

Hedef-3: Alt Ölçekli Planların Yapılması ya da Revize Edilmesi			
Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar
1	1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planının Yapılması ya da 1/100.000 Ölçekli Plana Göre Revize Edilmesi	Büyükşehir Belediyesi İl Özel İdareleri	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Şehir Plancıları Odası Kalkınma Ajansları
2	1/5.000 Ölçekli Nazım ve 1/1.000 Ölçekli Uygulama İmar Planlarının Yapılması ya da 1/100.000 Ölçekli Plana Göre Revize Edilmesi	Büyükşehir Belediyesi & Belediyeler	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Şehir Plancıları Odası

Tablo 45. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -4 (Altyapı Yatırımları)

<u>Hedef-4: Altyapı Yatırımları</u>			
Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar
1	Karayolu Ulaşım Altyapısının Güçlendirilmesi	Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı & TCK Genel Müdürlüğü	Yerel Yönetimler
2	Demiryolu Altyapısının Güçlendirilmesi	Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı & TCDD Genel Müdürlüğü	Yerel Yönetimler
3	Havayolu Altyapısının Güçlendirilmesi (Bayburt ilinde havaalanı fizibilitesinin yapılması)	Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı & DLH Genel Müdürlüğü	Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme İl Müdürlüğü & Bayburt Valiliği
4	Katı Atık Bertaraf ve Arıtma Tesislerine Yönelik İhtiyaç Belirlenmesi	Yerel Yönetimler	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Çevre Mühendisleri Odası
5	Katı Atık Bertaraf ve Arıtma Tesisleri Yönetim Planı Hazırlanması	Yerel Yönetimler	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Çevre Mühendisleri Odası

Tablo 46. Yönetim ve Eylem Planı – Hedef -5 (Sosyo-Ekonomik Yatırımlar ve Projelerin Hazırlanması)

Hedef-4: Sosyo-Ekonomik Yatırımlar ve Projelerin Hazırlanması			
Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar
1	Sanayi Yatırımlarının Teşvik Edilmesi	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı & İl Müdürlükleri	OSB Müdürlükleri Sanayi Odaları
2	Organize Tarım ve Hayvancılık Alanlarının Gerçekleştirilmesi	Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı & Valilikler	Yerel Yönetimler Ziraat Müh. Odaları Tarım Kredi Koop.
3	Ekoturizm, Sağlık Turizmi vb. Gibi Alternatif Turizm Konularında Bilinçlendirme Çalışmalarının Yapılması ve Teşviklerin Sağlanması	Kültür ve Turizm Bakanlığı & İl Müdürlükleri	Kaymakamlıklar Belediyeler Muhtarlıklar
4	Sosyo-Ekonomik Kalkınma Projelerinin Hazırlanması	Sivil İnisiyatif	Kalkınma Bakanlığı Kalkınma Ajansları

Erzurum-Erzincan-Bayburt Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı kapsamında önerilen “Yönetim ve Eylem Planı” planın onaylanmasından sonra güncellenerek yasal bir sürece bağlanmalıdır.

Bu sürecin belirlenmesinde sonra, yapılacak her uygulamanın, yeni bir proje ve gelişmenin çevresel etkilerinin “Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD)” felsefesi kapsamında, daha açık bir ifadeyle, çevreye olabilecek sürekli veya geçici potansiyel etkilerinin sosyal sonuçlarını ve alternatif çözümlerini de içine alacak şekilde analizi ve değerlendirilmesi”⁶ uygun olacaktır

Bu planın çevresel etkiler konusunda en hassas olduğu nokta, plan kararları ile planın hedef yılı olan 2045 yılında bölgeye gelecek nüfus ve bu nüfusa bağlı olarak oluşabilecek çevresel sorunlardır.

Planlama Bölgesi’nde, evsel nitelikli katı atıkların yanı sıra tıbbi ve tehlikeli katı atıkların bertaraf edilmesi de çevre sorunlarını önleme yolunda önem taşımaktadır. İnsan sağlığı açısından tehlike arz eden tıbbi atıkların ve tehlikeli katı atıkların depolama ve bertaraf işlemlerinin ilgili mevzuata uygun olarak yapılması gerekmektedir.

Planlama Bölgesi’nde tüm katı atıklar için; “kentsel katı atık yönetiminde etkinlik ve güvenliğin sağlanması amacıyla, insan ve çevre sağlığı üzerinde en az etkili olabilecek katı atıkların azaltımı, kaynağında azaltım, geri kazanım, tekrar kullanım, kompostlama, enerji kazanımı için yakma ve depolama gibi” *entegre katı atık yönetimi* olarak tanımlanan bir sistemin kurulması önerilmektedir.⁷ Plan döneminde oluşması öngörülen sanayi tesisleri ve gelecek nüfus da düşünüldüğünde arıtma tesislerinin öncelikle yapılması kaçınılmaz olmaktadır. Bu konudaki çözümlerin tek tek beldeler bazında değil, birlikler düzeyinde bölgesel olarak yapılması gerekmektedir.

Bölgedeki mevcut sanayi tesislerinin çevreyi kirletici faaliyetlere karşı önlem alması ve bu konuda denetime tabi tutulmaları gerekmektedir. Yeni yapılacak tüm sanayi tesislerinde çevre sorunlarını önleyici tedbirlerin alınması yönünde kontrollerin inşaat aşamasında yapılması büyük önem arz etmektedir.

Plan döneminde, tarım sektörünün desteklenmesi, toprak ve su kirliliği üzerinde baskı oluşturacaktır. Bu durum, plan döneminde, tarımsal faaliyetlerin çevresel etkilerinin denetimini zorunlu kılacaktır. Tarımda kimyasal madde kullanımının, toprak ve bundan kaynaklı yer altı suyu kirliliği dikkate alınarak yapılması gerekmektedir. Planlama Bölgesi’nde sulama projeleri bulunmaktadır. Bu projelerin tarım sektörüne, çevreye, ülke ekonomisine ve dolayısıyla insan yaşamına çok sayıda olumlu etkisi bulunmakla birlikte, gerekli önlemler alınmadığı takdirde uzun vadede bazı potansiyel olumsuz etkileri ortaya çıkabilecektir. Bu olumsuz etkilerin ortaya çıkmaması veya en aza indirilmesi için koşullar uygun olduğu ölçüde modern sulama yöntemleri ile sulamaya geçilmeli, gerekli drenaj ve

⁶ http://www.cevreorman.gov.tr/co_06.htm

⁷ Doç. Dr. Balabıyık, H. “Kentsel Katı Atıklar ve Yönetimi”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=215>.

tarla içi geliştirme projeleri, sulama ile birlikte uygulamaya konularak sulama projelerinin bir bütün olarak periyodik işletme ve bakımı yapılmalı, aynı şekilde tarımda modern teknikler uygulanarak üretim gerçekleştirilmelidir. Ayrıca, sulama projeleri ile birlikte yoğun olarak kullanımına başlanan suni gübre ve kimyasal ilaç uygulamalarının kontrollü olarak yapılması ve sulamada aşırı su kullanımının engellenmesi için ilgili kurum ya da kuruluşlar tarafından çiftçi eğitim programları uygulanmalıdır.⁸

Böylece, sulama, gerçek amacına paralel olarak, tarımsal üretimi ve kırsal refahı arttırmayı amaçlayan ve insani boyutu ön planda tutan bir faaliyet niteliğiyle, kurak ve yarı-kurak bölgelerde tarımsal üretimi artırma ve güvence altına almada temel ve vazgeçilmez bir faktör olmaya devam ederken; doğal kaynaklar ile biyolojik-ekolojik açıdan önemli alanların sürdürülebilirliği açısından tehdit oluşturmayacaktır.⁹ Uygulama aşamasında bu konu dikkate alınmalıdır.

⁸ D.S.İ Genel Müdürlüğü, 21.Bölge Müdürlüğü.

⁹ Büyükcanbaz, H.; Korukçu, İ. “Sulama Projelerinin Çevresel Etki Değerlendirmesi”; <http://www20.uludag.edu.tr/~tys/SULAMA%20.pdf>